

Ana-Cristina Popescu

Crystal

Editura Opanis

ANA-CRISTINA POPESCU

CRISTAL

**EDITURA OPANIS
2017**

ANA-CRISTINA POPESCU

CRISTAL

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Popescu, Ana-Cristina
Cristal / Ana-Cristina Popescu. - Galați: Editura Opanis,
2017**

ISBN: 978-606-8725-71-0

Tehnoredactare computerizată: Ana-Cristina Popescu

Copyright © 2017

**Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
autorului.**

Editura Opanis

CRISTAL

NOTA AUTORULUI

Volumul de față este unul de publicistică ce a adunat în paginile lui proză scurtă, eseu și critică literară. Este al doilea volum de proză scurtă, eseu și critică literară pe care îl public. Așadar „Cristal“ urmează volumului de publicistică „Oameni și frunze“.

Am ales ca titlu al volumului un element mineral, cristalul, pentru că particulele componente ale acestui corp omogen „atomi, molecule, ioni sunt aranjate într-o structură internă tridimensională în diferite sisteme de simetrie“ (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Cristal>), asemenea sunt așezate și eseurile, cronicile literare, prozele scurte din acest volum. De exemplu eseul „În afara cercului“ continuă mesajul eseului „Captivi în cerc“ și par să își găsească deplinătatea în „Lovit de fulger“.

Un cristal până să ajungă la forma solidă, într-un centru de cristalizare, cu alte cuvinte într-un mediu propice care să-i permită acest lucru, adună ioni, atomi și molecule. Un eseu adună trăiri, stări, sentimente, opinii. O cronică literară te poartă în universul unei cărți ce merită descoperită asemenea unui cristal de stâncă.

Prin urmare cititorii sunt invitați să descopere cristalele literare din acest volum.

Materialele din acest volum au fost publicate inițial în ziar și reviste.

Printre pietre

Mă plimbam pe malul râului și încercam să surprind trăirile apei, văietul ei atunci când se izbea de pietre. Cât de puternice sunt pietrele! Rocile acestea au reușit să guste eternitatea. Atât de tăcute și eterne își șlefuiesc făptura în ape, se odihnesc în lut sau se înalță precum păsările pe culme aruncând zâmbete în văzduh, așteptând vântul să le mângâie fața.

O piatră s-a rătăcit pe pământul umed și eu am lovit-o cu piciorul. Era o frântură a unui bolovan, o bucată de rocă nesimetrică. Am privit-o cu atenție, pe urmă am ridicat-o de pe locul rătăcirii sale, am adăpostit-o în palmă și am încercat să-i citesc misterele ființei. Câtă înțelepciunea puteai observa pe chipul ei! Gustul eternității i-a adus atâtea informații. Lacrimile i s-au uscat, zâmbetul i s-a pierdut lovit de prea multe frunze moarte, glasul și l-a înecat din prea multă trudă ce a observat-o sub soare, iar ea a împietrit observând în tăcere muguri și durere.

Atât de puternice, rocile au făcut pact cu veșnicia. Înțeleptul le privește și se întărește în suferință, pe urmă tace ascultând sunetul mut al deșertăciunii lumești. Înțeleptul este asemenea pietrei, atât de puternic și tăcut, însă atâtea ape curg lin prin cugetul său.

Am privit din nou cu atenție piatra adăpostită în palmă. E puternică, dar apa a reușit să o macine, să o rupă de roca mamă lăsând în urmă o dâră de nisip, câteva granule fine smulse din ființa lor pentru eternitate. Cât sunt de neclintit pietrele și totuși apele le macină, vântul le șlefuiște, iar omul, acea frunză firavă ce tremură în bătaia vântului le netezește dând celor de sub cer

opere de artă!

Nu poți gusta oricum eternitatea. Trebuie să alergi printre pietre și să îneveți din durerile și înțelepciunea lumii, pe urmă să te lași lustruit de vânturi și ploi observând în tăcere muguri, frunze, flori, ierburi uscate, spini, terenuri aride sau înghețate. Trebuie să arzi ca o lumânare, pe urmă să te întărești asemenea vulturului care ajuns la bătrânețe se întoarce la cuibul său clădit pe stâncă cea mai înaltă spre a-și lovi de piatră ciocul ce a crescut atât de mult, încât să nu-i mai permită să mănânce, până când acesta cade. Să aștepți asemenea vulturului să-ți crească din nou ciocul, pe urmă să-ți smulgi cu ciocul unghile mult prea lungi să apuce vânatul, să suferi în tăcere, să crești, să te înalți, pe urmă să o iezi de la capăt cu mai multă pricepere. După cum vulturul trăiește o altă viață marcată la început de durere, răbdare și înțelepciune, tot aşa și tu, omule, poți pătrunde nemurirea după ce ai gustat adevăratul nectar al celor pământești.

Doar atunci când vei învăța tăcerea pietrelor și vei reuși a pătrunde în adâncul ființei lor spre a dezlega runele acestei lumi, te vei împărtăși cu absolutul.

Doar o clipă

Am deschis ochii într-o dimineață și câteva săgeți de lumină s-au grăbit să mă salute din înălțimi. Am respirat adânc și am făcut câțiva pași. În jurul meu verdeața și-a făcut palat, un palat împrospătat de parfumul florilor. Era totul perfect. Vântul adialin, razele soarelui se jucau ascunsa printre crengile copacilor bogate în frunze, păsările cântau, fluturii și albinele săgetau florile cercetându-le ființa și adăpându-se din universul lor, apele se împărtășeau din lumina solară răspândind alene o undă de răcoare, totul era plin de viață. Omul alerga. Nu se uita nici în stânga, nici în dreapta și alerga. Oare unde alerga omul? În goana lui a lăsat să-i scape frumusețea verdeții. Raiul îi făcea semn cu coda ochiului aruncându-i zâmbete solare și el refuza să-l guste. Vara vietii e doar o clipă, dacă nu reușești să-i observi verdeața, zboară, lăsând apusul să-i ruginească seva.

Am mai făcut câțiva pași și am închis din nou ochii. Doream să simt goana omului după deșertăciune. Deodată căldura ce mi-a înveșmântat ființa a dat înapoi și flori reci au început să-mi brăzdeze fruntea. Involuntar am deschis ochii, iar aceștia s-au umplut de ape când au privit în jur. Verdeața și-a plecat fruntea obosită lăsând rugina să-i măñânce ființa pe alocuri.

- Ce scurtă a fost vara! mi-am spus.

E atât de scurt momentul verdeții ca o pâlpâire de pleoape. Dacă alergi după nimicurile vietii, nici nu observi cum a trecut vara cu haina ei verde și plină de viață pe lângă tine.

Am întors privirea spre apus și am zărit o lumânare. Fereastra

unei case lăsa să se vadă flacără unei lumânări și chipul unei bătrâne. Bătrâna era întinsă pe un pat și respira agitat. În mână avea o lumânare, iar ochii ei erau tulburi de apa morții. Treptat agitația respirației s-a domolit mutându-se din pântece spre piept, pe urmă spre gât. Când respirația i-a ajuns bătrânei în gât, aceasta a înghiștit de câteva ori parcă ar fi sorbit o băutură magică, parcă ar fi căutat aerul care nu-l mai putea trage în plămâni spre a-și alimenta ființa cu energia vieții ca pe urmă să rămână nemișcată asemenea unei frunze ce s-a pierdut în rugină.

Un alt fior rece m-a făcut să-mi întorc privirea spre răsărit unde zâmbea o altă primăvară, un alt mugur dormic să alerge prin vară și să cunoască clipa eternității sale.

În față era o arătare de muguri, iar în spate a început să ningă. Iarna uitării își așternea chipul peste ce a fost cândva mugur, frunză verde, pe urmă pâlpăire ruginie și dureroasă.

Doar o clipă e vara, momentul suprem al vieții tale. Dacă nu o prinzi de piept și te iezi cu ea la trântă, riști să alergi după rugină fără să fi învățat să înflorești și să te bucuri de splendoarea petalelor.

Două mâini

Vara bătea în retragere. Natura îmbătrânită își scutura frunzele bolnave. Un om trecea grăbit printre bătrâni platani din parc. Câte au văzut platanii aceştia în seculara lor existență! La un moment dat omul ce aproape alerga printre arbori s-a oprit cu palmele sprijinate pe scoarța netedă a unui platan. Din ochii omului au început să curgă lacrimi. A stat aşa câteva clipe până ce sunetul telefonului l-a alungat din starea de meditație. A scos telefonul din buzunar și a răspuns.

- Nimici nu mă ajută, a spus omul! Am bătut și la ușa celui ce avea cu siguranță posibilitatea să mă ajute, dar nici nu a dorit să mă asculte. Mi-a spus că este ocupat, că nu are timp. Ieri, cel la care am bătut la ușă, mă consideră prieten, fiindcă eu i-am deschis ușa și l-am ajutat când mi-a cerut ajutorul. A uitat clipa de ieri. Nici nu l-aș fi deranjat pentru mine, puteam să mă sfârșesc mâine și nu-l deranjam să-i cer ajutorul, dar durerile cuiva apropiat mie mi-au rupt sufletul.

Omul s-a depărtat de platanul ce se pregătea să cunoască o altă toamnă și care a mai cules o picătură din durerile și înțelepciunea lumii. Să fie vorba de un doctor imun la suferințele semenilor lui, persoana ce nu s-a obosit să ofere ajutor celui în nevoie? Atunci cum s-ar putea numi acea persoană doctor? Cum poți să fi numit vindecător, când tu îți urmărești propriul interes? Un doctor trebuie să vindece trupul celui bolnav, indiferent de animozitate, după cum un preot trebuie să vindece, să aline durerile sufletești ale semenilor săi, după cum un dascăl a devenit dascăl ca să transmită celor din jur din înțelepciunea lumii, fără să țină cont de originea biologică a raselor umane. Indiferent cine a fost persoana care a refuzat să ofere ajutorul, deși avea posibilitatea să o facă, nu are nimic etic în el. Nu trebuie să cunoști pe cineva sau să-i fii prieten, ca să fii moral. Sunt oameni care întind o mâna de ajutor celor din jur, fără a ține cont de doctrine religioase sau științifice, întind o mâna de ajutor celor din jur, pentru că aşa simt ei că e bine, întind o mâna de ajutor celor din jur, fiindcă percep, trăiesc suferința aproapelui, se identifică cu acesta. Samarineanul conform învățăturii biblice a ajutat, fiindcă în drumul lui a găsit un om căzut, neputincios, un om în locul căruia putea să fie

oricare altcineva. Nu a stat să cugete asemenea celor învătați ce are voie sau nu are voie să facă, ci a acționat aşa cum i-a dictat conștiință, a oferit ajutor grabnic, până ce nu se făcea prea târziu pentru cel nenorocit.

Când se ivește prilejul să poți ajuta pe cineva și faci acest lucru, te simți atât de bine, atât de liber, atât de împăcat cu tine. Oare cum se simt cei care nu ajută? Oare nu au conștiință întunecată, plină de remușcări sau poate iubirea de sine, egoismul, i-a depărtat de orice lumină a umanității?

Am auzit în vorbele celui aflat în suferință rătăcindu-se cuvântul prieten. Oare ce este acela un prieten? Un prieten este acel om sincer care îți este alături la bine și la rău, un prieten este acela care se bucură când îți poate întinde o mâna de ajutor, un prieten te corectează când greșești și te îndrumă pe calea cea bună, un prieten va rămâne alături de tine indiferent de greșelile pe care le vei face ajutându-te să calci din nou pe drumul cel drept. Cel care nu îți este prieten, cel fals, fugă atunci când greșești, când cazi, când ai nevoie de un sprijin. Prietenul cunoaște iertarea și iubirea, cel fals își cunoaște propriul interes. Adevăratul prieten, chiar dacă ar urca pe cea mai înaltă culme, își cunoaște ortacul, fățarnicul, dacă reușește prin noroc să cunoască pentru scurt timp gloria, uită de unde a plecat. Omul sincer e modest, cel fals este mândru și îți întoarce spatele când ai cea mai mare nevoie de ajutorul lui.

Platanul e mut de secole și culege trăirile celor ce-i ating scoarța netedă. E asemenea celui ce adună în cugetul său fiere și miere, adună, tace și se înțelepțește ca pe urmă să încerce în tăcere să aducă pace, să liniștescă pe cel ce i se destăinuie.

În viață toate au două mâini. Mâna cea dreaptă e gata să-ți fie alături chiar și în cel mai cumplit moment al vieții tale, mâna stângă se codește, dă înapoi, spune că nu poate să facă un lucru, că-i peste puterile ei. Omul trebuie să știe cu ce mâna se însotește, cu cea dreaptă care nu se dă înapoi din față oricărora greutăți sau cu cea stângă care a învățat să spună nu la tot lucrul.

Oamenii sunt asemenea celor două mâini, unii au morală, alții îți întorc spatele atunci când la mijloc nu este vorba de propria lor oglindă.

O aud în fiecare noapte

O aud în fiecare noapte fredonându-și opera. Notele grele curg peste fiecare umbră și se înalță nepăsătoare în văzduh. Și-a făcut cuib în apropiere și cântă. Am și văzut-o într-o seară. Era frumoasă. O bufniță micuță și elegantă. Penele albe pătate din loc în loc de un gri ușor vizibil, coada-i ca de rândunică și picioarele-i lungi îi acordau titlul de frumoasă domnișoară. Doar babele refuzau să privească adevărul. Pasărea avea reputație proastă și era alungată după câteva acorduri cu pietre. Câte o babă ce se simțea chemată arunca piatra spre pasărea nopții șușotind printre buze, ciovica, dar ea, ciovica, zbura în apropiere spre a scăpa de ploaia rocilor dezlănțuite, pe urmă se întorcea mereu în același loc, aşa cum se întoarce noaptea peste tot ceea ce mișcă, se aseaza grav pe o ramură din apropierea cuibului și chema iarăși babele la dans.

Într-o noapte am aprins o lumânare. Ciovica și-a continuat chemarea, iar babele avalanșa de pietre. Lumânarea și-a aruncat flacără sfidător în văzduh și-a început lupta. Era o luptă grea. Viața și moartea își cereau drepturile și lumânarea ardea agățându-se de fiecare fâșie de oxigen. Lacrimi mari și palide cădeau fierbinți peste silueta ce pâlpâia în noapte. La un moment dat lacrimile ce curgeau râu au făcut un picior de ceară lumânării rugând-o să fugă, dar lumânarea frământată de fierbințeală devinea moale, se apleca într-o parte sau alta, dar nu-și urnea piciorul abia format, ci ardea, ardea puternic, se mistuia cu fiecare secundă.

Am început să mă rog. „Tatăl nostru“ mi-a fost cea mai la

îndemână rugăciune. În timp ce rosteam rugăciunea am încercat să pătrund dincolo de cuvintele de cerere și am simțit profunzimea ei. Am simțit atâta foc în această rugăciune. Ochii inimii mi s-au deschis și am văzut în ea o rugăciune a împăcării, a echilibrului, a descoperirii divine din noi. Omul îl are pe Dumnezeu cu el în fiecare clipă, în fiecare ceas, trebuie să coboare în adâncul lui și să caute.

Chipul lui Dumnezeu și suflarea Lui de viață i-au dat grai, dar omul arde și se topește în neștiință și uitare. O rugăciune atât de simplă ca „Tatăl nostru“ e atât de complexă, dar lacrimile de foc s-au depărtat de esența cuvântului „Precum în cer, aşa și pe pământ.“. Totul e la fel. Trebuie doar să coborâm în adâncul făpturii și să înțelegem că divinul face parte din noi. Când vom afla divinul din ființa noastră, vom învăța să ardem cu adevărat. Tot ceea ce este flacără vie, energie, nu va apune niciodată.

Lumânarea își trăia ultimele secunde. Un râu galben de sânge a rămas din tot ceea ce a mistuit ea vreodată.

Pasărea nopții a tăcut, dar un strigăt a rupt muștenia întunericului. O babă cerea o lumânare.

Lumânarea, noaptea și viața, o pasăre pierdută într-o rugăciune a cântecului se unduiau în jurul meu închizându-mă într-un cerc.

La o fereastră pâlpâia o lumânare și o bătrână plânghea.

Mâine o să fie o altă noapte și un alt cântec.

O carte pentru o palmă

S-a întâmplat demult. Eram un copil când am fost invitată într-o încăpere plină de cărți. Erau atât de multe, încât eu păream neînsemnată sub potopul de cotoare lucioase și colorate ce te priveau pline de curiozitate. Bătrânul mi-a șoptit că din toate colțurile bibliotecii cărțile așteaptă să se întâlnească cu mine, așteaptă să deschid ușa casei lor și să le cunosc. Eu simțeam altceva, simțeam că ele mă descoperă pe mine, că fiecare carte mă cercetează de-acolo, din locul ei de pe raft și se întreabă ce fel de făptură le-a călcat pragul. Cu sfială m-am apropiat de un raft al bibliotecii, un raft în care am observat câteva cărți voluminoase. Erau asemenea elefanților din savană, un fel de zeitate pentru cărțile ce se roteau în jurul lor. Am pus mâna pe o carte și am deschis-o. O mulțime de cuvinte mi-au săgetat chipul. Nu, cartea ce am deschis-o nu era asemenea unui elefant, indiferent cât de voluminoasă îmi părea, ea semăna cu o junglă, o junglă a cuvintelor din care primul cuvânt ce răsarea în vârful piramidei era leu. Bătrânul mi-a spus că țin în brațe un dicționar. Pentru mine cartea aceea era o junglă. Era o pădure deasă în care cuvintele te agățau cu literele lor și tu încercai să străbați împidicându-te de câte o liană. Nedumerit te rătăceai pe câte o creangă și încercai să dezlegi misterul agățându-te de câte un arbor cu rădăcini colosale. Obosită de povara literelor ce alunecau în cuvinte care mai de care mai scorțuroase, am abandonat cartea ce mi-a atras inițial privirea ca prima rază solară din zori și am pășit spre un dulap aflat într-un colț mai întunecat pe a cărui rafturi se odihneau niște cărți foarte vechi. Am înțeles că acele cărți erau comori neprețuite. Pe unul din rafturile acelui dulap era un loc gol, un loc în care s-a aflat cândva o carte, singurul loc pustiu din toată biblioteca. Bătrânul mi-a spus o poveste. Cândva, în copilărie, crezând că și apără fratele i-a dat

unui copil o palmă. Acel copil s-a uitat cu nevinovătie și blândețe la el neînțelegându-i gestul, n-a încercat să se apere, să-i întoarcă palma, l-a privit, i-a ascultat glasul amenințător ce a însoțit lovitura, pe urmă a plecat. Mai târziu a aflat că a lovit pe cineva pe nedrept. A făcut o greșală și greșeala aceea îl urmărea atunci când își amintea de jocurile copilăriei. Anii au trecut și la vârsta maturității, avea pe atunci patruzeci de ani, un Tânăr i-a călcat pragul casei în căutarea unei cărți. I-a explicat Tânărului că toate cărțile ce le are sunt neprețuite și nici tot aurul din lume nu l-ar determina să înstrăineze, fie și o singură carte. Chiar înainte ca Tânărul să-și ia rămas bun a descoperit că acesta este fiul celui pălmuit de el în copilărie, iar acel prieten îi transmite salutări. Nu a mai stat pe gânduri. A luat cartea de care depindea viața, viitorul aceluia Tânăr și i-a oferit-o cu drag. Nu a accepăt nimic în schimbul înstrăinării ei. Știa că aşa își plătește păcatul copilăriei, o carte pentru o palmă.

Mi-am amintit această veche întâmplare recitind o poezie a scriitorului Adrian Păunescu „Pentru un pachet de biscuiți“. Versurile poeziei vorbesc despre o bătrână ce a trăit cinstit toată viața, dar a ajuns la bătrânețe să fure un pachet de biscuiți din cauza faptului că prețurile creșteau zilnic, iar banii ce-i avea erau neînsemnați „Nu știa să mintă și să fure, a trăit în cinste din puțin / Și-au văzut-o că e speriată, parcă o muncea un gând străin / Nici n-au apucat să-o controleze, că să și predat ca într-un joc / Și înnebunită de durere a căzut și a murit pe loc.“ Versurile condamnă nedreptatea, pe cei care au strâns averi necuvenite, dar și pe cei care trăiesc nepăsători și trec pe lângă bătrâni ce au ridicat fiecare cel puțin o piatră de temelie pe care ne odihnim fiecare dintre noi. „Iar acei ce le-au furat pe toate dau din cap profund dezamăgiți / Că bătrâna a murit umilă pentru un pachet de biscuiți.“

Orgolioși, cei care au reușit să dobândească lumea, îi uită pe cei care au arat ogorul, l-au semănat, l-au îngrijit cu toată energia

finței lor, pentru ca nepoții să nu ducă lipsă de nimic. Calcă pe trupurile lor trudite și se pierd în deșertăciune. Bătrâni primesc palma copiilor întrebându-se unde au greșit atunci când i-au învățat despre cinste, adevăr, blândețe și milostenie, dar nu spun nimic, ci aşteaptă ca ochii lor să se deschidă, ca a celui ce a fost orb din naștere și a fost vindecat de Iisus.

Bătrâna și-a dorit un pachet de biscuiți, dar palma lumii a lăsat-o fără bani, mai mult decât atât i-a adus moartea.

Moartea bătrânei aş putea-o asemăna cu moartea vrabiei din poezia lui Zaharia Stancu „Odată am ucis o vrabie / Am tras cu prăstia-n ea și am lovit-o / Pe urmă o zi / Și-o noapte întreagă / Am tot plâns-o și am tot jelit-o / Nu m-a bătut mama, nu m-a certat / În mâna țineam o bucată de pâine / Degeaba mi-a spus / Degeaba mai plângi / Ce-ai omorât omorât rămâne.“

Copii în jocul lor, atunci când se lasă vrăjiți de acea scăpire nefastă, ucid vrăbii sau melci, sau dărâmă casa Irinucăi asemenea lui Ion Creangă și omoară capre. Palma din jocul copilăriei îi urmărește o viață „Mai târziu am crescut flăcăiandru / Și m-am îndrăgostit / nebunește de-o fată/ Dar nu știu de ce / Într-o zi a murit / Și-n altă zi a fost îngropată“. Vrabia nu-și mai deschide ochii să ciugulească din bucată de pâine și copilul de odinioară nu înțelege de este urmărit de palma jocului ce a ucis o pasare, fie că palma aceea poate nu a ucis trupul, dar a rănit profund sufletul unei făpturi alungând-o spre moarte.

Când copilul devenit matur vede dincolo de chipul celui ce-i apare în față, oferă o carte pentru o palmă, rezolvă enigma jocului ce l-a urmărit și descoperă adevărata fericire ce nu constă în averile lumești, ci în bunătate, adevăr și milostenie, într-un pachet de biscuiți și un zâmbet călduros al dragostei dintre oameni.

N-am ce să spun

Un vânt domol încerca să usuce agitația stârnită de furtună. O fetiță cu ochii verzi a alergat în fața casei și a privit florile ce le-a sădit în primăvară cu multă dragoste. Îmi amintesc, când treceam pe lângă locuința ei, că fetița mânăia niște firicele de verdeață abia încolțite. Când soarele a început să-și reverse focul peste pământ, pe spațiul verde din fața casei unei fetițe luminau niște floricele multicolore. Copila le îngrijia cu toată dragostea ei. Timpul călduros a trecut și toamna cu arămiul ei și-a cerut dreptul. Când și când câte o frunză obosea, se ofilea și supără câte o floare. Fetița o îndepărta, mânăia floarea, iar floarea îi zâmbea prietenește, salvată de o povară foarte grea, povara frunzelor care-i vorbesc despre moartea ce pândește din umbră așteptând să guste făptura lor firavă. Petalele florilor din grădinița fetei nu se sbârceau asemenea pielii de pe obrazul bătrânilor. Erau la fel de netede și frumoase ca la începutul verii, semn că erau îngrijite cu toată dragostea de o mâna dibace. O furtună ivită după o zi călduroasă a începutului de toamnă a rupt floricele din oaza de verdeață a fetiței, iar acestea au îmbrățișat cu petalele lor înlácrimate pământul. Fetița le-a cules de pe vatra umedă, și-a ridicat ochii ei verzui spre norii nepăsători din văzduh ca să-i întrebe de ce au ucis fără milă tot ceea ce a avut ea mai drag, dar aceștia călătoareu nepăsători în timp ce ecoul lor adus de vântul domol ce încerca să aline rănilor provocate de furtună părea să transmită un singur mesaj „n-am ce să spun“. Observând nepăsarea norilor fetița a privit florile moarte întrebându-le pe acestea de ce nu s-au ținut puternice, pentru că ea, de dragul lor, a făcut o micuță seră, niște periți și un acoperiș de sticlă ca ele să fie la adăpost pe timp de iarnă. Florile moarte nu i-au răspuns, păreau să n-o mai recunoască. Fetița ar fi dorit să audă niște vorbe, nu neapărat vorbe care s-o îndulcească, puteau să fie vorbe care s-o certe că nu le-a îmbrăcat cu acea căsuță de sticlă mai repede, dar ochii și buzele lor erau înlemnite, doar din când în când un murmur se ridica de pe petalele bătute de ploaie ce acompania

vântul „n-am ce să spun“.

Elementele naturii își au cursul lor firesc și totuși, fără să vrea, pot provoca durere în sufletul unui copil nevinovat ce le-a învelit cu lumină, ce a rupt petale din ființa lui și a dăruit florilor ce le îngrijea. Acele petale din ființa lui sunt de fapt lacrimile de pe chipul petalelor moarte ce nu au ce să spună.

Trist este când auzim în jurul nostru de la cei pe care i-am considerat prieteni, la momente de cumpănă, aceleași cuvinte „n-am ce să spun“. Ei sunt ființe, nu plante nevorbitoare și ancorează în același „n-am ce să spun“. Ei rostesc cu nepăsare „n-am ce să spun“, îți întorc spatele și își văd de viață lor mai departe. Poate e momentul în care ai nevoie să auzi un argument din partea lor, fie că este unul care să-ți încălzească sufletul, fie unul care să îți înghețe ființa, dar ipocrizia acelor ființe nu cunoaște decât câteva cuvinte „n-am ce să spun“.

Cât timp au avut nevoie să fie ajutați ca florile fetei ce așteptau mâinile ce le îngrijea, știau să zâmbească, își găseau cuvinte alese numindu-te cel mai bun prieten, dar când prietenul a epuizat o mare parte din bunul lui și i-a cerut o clipă și pentru el, cel fals, considerând că de acum nu mai are ce serviciu să obțină de la sclavul ce s-a lăsat pe el pentru a ajuta pe cel drag, se retrage în cochilia lui de piatră fără nicio explicație. Atunci când i se cere o vorbă de mângâiere sau de blestem, el folosește doar câteva cuvinte „n-am ce să spun“.

Cu inima zdrobită de răceala celui ce l-a considerat prieten, cel alungat meditează la momentele frumoase ce au înveselit cândva sufletul lor și constată că cel ce l-a alungat nu a avut timp niciodată pentru el, decât atunci când a avut nevoie de ceva în schimb, că el a fost lăsat pe ultimul loc mereu, alungat la margine chiar și atunci când putea să nu fie aşa, până și un petec ajuns în visteria celui considerat de el floare rară valora mai mult decât făptura lui.

O să citez câteva versuri din poezia „Spune-mi ceva“ a scriitorului Adrian Păunescu „Spune-mi ceva / Dacă-am să te chem. / Dă-mi măcar un semn / Fie și-un blestem / Din partea ta. / [...] / În noaptea despărțirii dintre noi / Copacii cad pe drum din

doi în doi, / În ochi mă bate viscolul câinesc / Și am venit să-ți spun că te iubesc. / [...] / Și de atâtă viscol vestitor / Nu ochii mei, ci ochii tăi mă dor, / Că tineri am intrat și cu ce rost / Și ce bătrâni ieșim din tot ce-a fost. / Nici aripile zboruri nu mai pot, / E numai despărțire peste tot / Și se aude că va fi mai greu / Decât vom fi de departe tu și eu. / Dar nu pentru a-ți spune că e rău / Am dat cu bulgări mari în geamul tău, / Ci ca să știi, în viscolul câinesc, / Că plec și mor și plâng și te iubesc.“. Cel rănit tace, observă timpul ce a curs pe lângă el aducându-i fire albe la tâmpale și e mulțumit că el a pus dragoste în toate. Privește pe cel ce nu are nimic de spus cu durere și-l consideră o lecție de viață. I-ar arăta iertarea, pentru dragostea sinceră de odinioară, dar nu poate, pentru că el nu mai are nimic de spus, pentru că tu ai fost ceva nesemnificativ, ceva epuizat ca legumele din grădină toamna. Cel care a pus suflet iartă și pleacă alungat purtând cu el dragostea, iertarea și lăsând liber ceva ce nu a fost al lui niciodată, dar el nu a avut ochi să vadă, a fost asemenea lui Oedip căruia i s-au deschis ochii sufletești în absența luminii ochilor trupești. Așteată un semn ca să ierte și să înflorească din nou, întinde câte un test, dar prietenul nu trece testul toamnei cum n-au trecut florile fetei pentru a se bucura de clopotul de sticlă, el repetă mereu aceleași cuvinte „n-am ce să spun“.

Oamenii falși atunci când sunt nevoiți să înceteze orice colaborare cu cineva ce nu le mai este de folos, se pierd, se făstâcesc, se întorc cu spatele și rostesc cu o prefăcută nevinovăție „n-am ce să spun“. Ei și-au luat partea râvnită și pleacă mai departe.

Fata cu ochii verzi a luat florile zdrobite de furtună, le-a sărutat, le-a închis într-o carte voluminoasă ca să preseze amintirea lor în timp, chiar dacă ele când au fost întrebate de ce i-au întors spatele s-au scuzat rostind doar câteva cuvinte „n-am ce să spun“.

Aripi

Am privit într-o zi cu atenție o frunză. Era o frunză fragedă, abia ivită dintr-un mugur. A început cu încredere aerul și a zâmbit soarelui. Era momentul cercetării. Frunza a început să învețe. A făcut cunoștință cu vântul și i-a plăcut mângâierea lui, a cochetat cu ploaia și s-a simțit atât de puternică sub potopul lacrimilor ei. Umbra nopții i-a adus primul fior de teamă. Curajul primelor clipe de viață au fost spulberate de groaza primei umbre. Dacă nu ar fi umbrele acestea, părea să murmure frunza și se lipea mai tare de scoarța copacului. Cu timpul frunza a început să se obișnuiască cu umbrele, chiar s-a și îndrăgostit de o umbră, era colțul lunii ce se oglindea pe chipul ei. O aștepta în fiecare noapte cu emoție. Așteptând umbra colțului de lună frunza creștea. Nici nu și-a dat seama când a devenit o frunză matură și puternică. Toată lumea părea că stă la picioarele ei.

Frunza, preț de o secundă, a avut totul, văzduhul și umbra colțului de lună, o lume ce-i stătea la picioare. A sosit momentul în care a prins aripi și a lăsat în urmă orice teamă. A fost precum omida ce și-a găsit strălucirea într-un flutur, dar fluturul îmbătat de emoții și-a frânt aripioarele în oglida unui lac.

Imediat ce frunza a prins aripi o pasăre s-a apropiat de ea și i-a cântat despre toamnă. Frunza a chemat pasărea mai aproape și aceasta i-a cântat despre iarna ce îngheată tot ce usucă toamna. Neîncrederea a revenit în făptura cea fragedă și aripile ce i-au crescut și-au plecat vârfurile spre pământ. A cerut un răspuns de la copacul-mamă, dar acesta a confirmat adevarul din cântecul păsării, însă i-a șoptit despre răbdare, răbdarea de care dă doavadă copacul când suportă frigul iernii știind că primăvara o să vină negreșit.

Frunza a închis ochii răbdării și a întors spatele întelegcii de teamă. Teama de moarte i-a pătruns fiecare ungher și verdele a devenit din ce în ce mai palid. Pete maronii se jucau cu simțăminte ei. Cel mai greu a fost când umbra colțului de lună ce-i alina suferința, făcând-o să uite de moarte, nu i-a mai pictat

chipul. Era o noapte fără lună. Norii au ascuns regina focului nocturn și frunza a rămas văduvită de tot ceea ce a avut mai sfânt. Nu mai avea încredere nici în ceea ce a iubit o viață. Era singură.

După o noapte fără lună frunza a întâmpinat zorii mai palidă ca niciodată. A privit în jur și a observat copacul văduvit de surorile ei. A început să plângă și a întrebat copacul mamă cum suportă atâtă durere, dar copacul tăcea și privea trist covorul arămuș a celor ce i-au împodobit crengile. Frunza l-a provocat iarăși la dialog printr-o mișcare violentă și într-un final a primit răspuns. Copacul părea să-i vorbească despre înțelepciunea ce se ascunde dincolo de suferința frunzelor. I-a spus că nu e trist. Ochii lui par tăcuți și melancolici, dar privește dincolo de aparențe, privește în sufletul făpturilor ce s-au desprins de ram, a făpturilor ce n-au învățat să zboare, a făpturilor ce s-au apropiat prea mult de soare ca Icar, fiul lui Dedal și ceara de care-și agățau viața s-a topit, iar ele au căzut din copacul vieții și au murit. Dedal a rămas văduvit de fiu, precum copacul de frunze, însă aripile lui cunosc primăvara și răbdarea frigului.

Suferința te face puternic și aripile prind rădăcini cu fiecare iarnă ce trece.

Frunza nu a înțeles nimic. Părăsită de tot ceea ce a iubit, dansa după cântecul vântului. Amețită de prea multă mișcare s-a dezlipit de ramura copacului și-a început să zboare, dar nu spre nori și umbra colțului de lună, nu spre Meka cerească la care a visat, aripile greoai de rugină au purtat-o spre Meka pământească, spre covorul de frunze moarte ce acoperea pământul.

Am privit frunza cu atenție, pe urmă am observat oamenii. Și oamenii sunt asemenea frunzelor, părăsesc copacul vieții în fiecare toamnă fără să cunoască taina aripilor care să-i înalțe spre Meka cerească.

De teamă oamenii uită să zboare și apun asemenea frunzelor alungate de toamnă.

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată“¹

Era o noapte luminoasă. Luna și-a găsit odihnă pe spinarea unui nor. Sub ochiul protector și palid al nopții, frunzele îmbătrânite ardeau în copacii ce le-au fost până nu demult mamă, cupă cu nectar divin. Treceam printre ruguri aprinse și ascultam plânsul unor umbre, plânsul unei vieți risipite. Ochiul nopții, cu pupila lui cea galbenă ascunsă printre lacrimile norului, nu mai inspira protecție fragileyelor aripi ce au zgâriat odinioară scoarța copacului printr-un mugur. Totul e rece sub lumina albicioasă a nopții, iar frunzele plâng și încă să zboare. Nici n-au crezut vreodată că pot să devină aripi de flutur, ele, niște domnișoare, din coconul lemnos al unui pom.

Pe o bancă am zărit o bătrâna. Era înveșmântată în haina întunecatei singurătăți. Cu o clipă în urmă a fost și ea un mugur, pe urmă o verde frunză mângâiată de soare, dar acum, acum arde. Rugul ei mocnește și hainele-i s-au îmbujorat asemenea limbilor de foc ce mistuie copacii.

Bătrâna și copacul strigă de durere. Limbile de foc se desprind de ram și cad peste trupul bătrânei. E atât de mult foc! Ce repede a trecut viața! Ruguri aprinse, peste tot ruguri! Bătrâna plânge, iar frunzele scânteiază risipite de vânt.

M-am apropiat de bătrâna. Era un om al străzii ce a înnoptat pe o bancă. Când mi-a simțit prezența a tresărit. M-a privit cu teamă. Eu i-am întins o bucată de pâine. Bătrâna a primit bucată de pâine, s-a ridicat de pe bancă și a pornit schiopătând la drum. Am urmat-o. La un moment dat bătrâna s-a întors și m-a întrebat de ce alerg după o umbră. Am înțeles că bătrâna e înțeleaptă și am așteptat din nou ecoul ei. Ecoul mi-a spus să fug până mai am timp, fiindcă pentru mine încă nu a venit toamna. Eu, care până în acel moment cochetam cu toamna, am înțeles și am fugit. Mai e ceva timp până îmi acoperă ochii toamna mea.

Bătrâna a rămas în urmă, copacii se zăreau arzând în față-mi, iar eu înțelegeam că totul este o suflare de vânt. Abia te ivești ca un mugur pe ram, nici nu înțelegi bine soarele că verdele tău ia foc și rugina îți pătrunde ființa ca să înghețî în iarnă pentru eternitate.

M-am asezat pe o piatră. Ochiul nopții mă privea întrebător. Mi-am amintit de un tragic accident de circulație. În urmă cu trei săptămâni, în timp ce mergeam la serviciu, o mașină scăpată de sub control de un șofer inconștient, a lovit un pieton alungându-l din copacul vieții.

„Fă trei cruci și zi „Doamne-ajută!” când treci pragul casei, fie ca să ieși, fie ca să intri, căci lumea din întâmplări se alcătuiește, iar întâmplarea e noroc ori nenorocire, și nimeni nu știe dacă e rău ori bun ceasul în care a pornit, nici dacă va face ori nu ceea ce-și pune de gând.“ este inscripționat ca un îndemn cuvântul prozatorului Ioan Slavici la începutul nuvelei „Pădureanca“. Niciodată nu știi ce îți aduce clipa. Treci pragul casei și la următorul pas ești nevoit să înveți asemenea lui Nessus sau Hercule ce-nseamnă a muri. Dacă până în urmă cu o clipă ai fost un mugur aprins, în clipa următoare ești nevoit să înveți a te mistui.

Un potop de frunze înflăcărate au început să roiască în jurul meu. Toate erau nedumerite. Nu înțelegeau ce li s-a întâmplat. Fiecare frunză a zâmbit privindu-și înflăcărata rochie ca în momentul următor să simtă o adiere, o durere surdă, pe urmă un gol în adâncul ființei și atât. Aripi de flutur îmbrățișează pământul triste și nedumerite.

Atâtea frunze și atâția oameni, Doamne! Și omul acela a ieșit din casă, iar ceasul rău i-a tăiat calea pentru eternitate.

În toamnă când întorci privirea și privești observi oamenii, poți vedea trupri ce se vor ofili curând asemenea frunzelor. Moarte, pretutindeni moarte, atâta moarte încât uiți să mai zâmbești verdelui de-o clipă.

Au fost ani în care am iubit toamna, ani în care m-am obligat să învăț a iubi toamna. Durerea naturii o anihilam prin culorile calde ce ardeau în copaci. Nu doream să văd moartea și mă pierdeam în culori, mă pierdeam printre culori iubindu-le, iar ele, ele erau doar o himeră de-o clipă. Când înțelegi sărutul mut al culorilor trecând dincolo de fericul vizual, simți durerea rugurilor aprinse.

E prea multă durere în toamnă, iar durerea morții are culorile ei. Trebuie doar să pătrunzi chipul culorilor și descoperi gustul amar a mii de ruguri aprinse, mirosul ultimei clipe.

Clipa supremă te mângâie ca un vânt rece de toamnă, tedezleagă de ramura existenței tale, te poartă în văzduh ca pe o aripă străvezie de flutur, pe urmă te unește cu pământul pentru eternitate. Când simți gustul pământului flacăra se stinge. „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată“ spune fiecare frunză ce-și mistuie focul sub sărutarea rece a lutului.

Note: „Odă în metru antic“, M. Eminescu

Eu sunt răspunzător de floarea mea¹

A nins, pe urmă o ploaie ce nu dădea semne de oboseală a îmbolnăvit albul iernii. Umezeala a pătruns în fiecare colț al materiei, încât aceasta părea să se dizolve sub presiunea unei gigantice pensule mânuită de norii întunecați de supărare, că soarele și-a ascuns zâmbetul de prea multă vreme.

Am început să pășesc pe lutul frământat de ploaie. Din loc în loc câte un petec alb și plâns încerca să-și mențină strălucirea, dar apa norilor lovea cu înverșunare orice urmă de lumină sau culoare. De prea mult gri culorile s-au dizolvat și albul strălucitor al iernii s-a pierdut departe. Într-un colț al grădinii am observat tulpina uscată a unui trandafir chinezesc.

Atâtă ploaie și totuși tulpina aceea uitată nu s-a dizolvat încă. E amintirea unui zâmbet, a unui sentiment sugrumat. Trandafirul l-am primit într-o primăvară. Mi-a luminat casa cu miracolul florilor lui. L-am îngrijit și el mă răsplătea cu prietenia culorilor. Cândva m-am plăcuit și am plecat departe de floarea mea. Fără mâna protectoare ce o mânăgâia frunzele au început să-și piardă strălucirea și cineva a aruncat-o în grădină, în frig. Acolo floarea a plâns și s-a ofilit pentru totdeauna. Acum o văd mai bine ca niciodată. E floarea pe care am îmblânzit-o, e floarea căreia i-am oferit dragoste clipă de clipă, iar ea lumina de fericire și înfloarea. Avea atâtă încredere în mine, încât nu a crezut nicio clipă că toată lumea ei s-ar putea nărui cândva. Dar lumea ei s-a năruit. Prietenul în care credea mai mult decât în ea însăși i-a întors spatele și a plecat plăcuit de prea multă îmblânzire. Floarea nu a crezut la început, pe urmă aruncată de o mână străină a încercat să-i găsească iertăciune în timp ce frigul stingea în trupul ei firav ultima fărâmă de viață.

Adesea oamenii îmblânzesc alții oameni. O fac treptat precum a procedat micuțul prinț din povestea lui Antoine de Saint

Exupery cu vulpea. După cum prințul a reușit să îmblânzească un animal sălbatic și îndărătnic, cu atât mai mult oamenii prin dragostea revărsată pas cu pas pot să îmblânzească alți oameni. Trist este când oamenii ce au îmblânzit alți oameni obosesc și pleacă departe lăsând în urma lor o floare îmblânzită, tristă și plânsă. Fără cel care a îmblânzit-o, floarea își pierde strălucirea. În ochii celor din jur e o floare asemenea altor mii și mii de flori. Fără culoare floarea își pleacă fruntea, clopotul de sticlă se sparge și ea gustă sabia ascuțită a vântului închizând ochii pentru totdeauna. „Floarea mea, firește, un trecător de rând ar crede că-i asemenea vouă. Ea însă, singură, e mai de preț decât voi toate laolaltă, fiindcă pe ea am udat-o eu cu stropitoarea. Fiindcă pe ea am adăpostit-o eu sub clopotul de sticlă. Fiindcă pe ea am ocrotit-o eu cu paravanul. Fiindcă pentru ea am ucis eu omizile (în afară doar de câteva, pentru fluturi). Fiindcă pe ea am ascultat-o eu cum plângea, ori cum se lăuda, ori câteodată chiar cum tăcea. Fiindcă e floarea mea.”²

Am privit încă o dată tulpina lovită de greutatea apei și am înțeles că am greșit.

Cel nestatornic mai bine întoarce spatele îmblânzirii, decât să facă acest lucru asemenea unui șarpe, pe urmă, când victimă este vrăjită de ochii lui, să-i înțepe ființa cu venin.

Când oamenii sunt responsabili de ceea ce îmblânzesc florile vor străluci și universul va primi o nouă înfățișare, înfățișarea unei flori mari și albe, floarea dragostei și a prieteniei. Dar pentru ca lumina cea albă să răsară ficare trebuie să fie răsunzător de floarea lui.

¹ **Micul prinț**, Antoine de Saint Exupery.

² Idem, *Ibidem*.

Frumoasă-i tinerețea, însă omul nu știe să se bucure de ea

Am încercat să iubesc toamna. Într-o vreme chiar am crezut că o iubesc. Vedeam în durerea săngerie a frunzelor flori multicolore. De teama morții începusem să cred că toamna e a doua primăvară, o primăvară în care culorile calde au câștigat în defavoarea culorilor reci. M-am trezit într-o dimineață când am observat copacul din fața casei cuprins de goliciune. L-au părăsit toate frunzele și eu nu am surprins fenomenul. Copacul era asemenea unui bătrân fără dinți. Urâtă și tristă e toamna târzie. Verdele a adormit și natura încărunțită este mâncată de rugină asemenea lucrurilor vechi uitate în frig și ploi. Cândva fiecare mugur a fost o bucurie. Astăzi totul este o lacrimă, o mare lacrimă de gheăță ce caută soarele pentru a lua foc și a odrăsli din nou.

Ziua a trecut cernită. Spre seară văzduhul s-a umplut de fluturi mari și albi. Copacul din fața casei i-a primit cu bucurie încercând să-și croiască o haină nouă. Un cer înflăcărat pare că a pregătit natura pentru cununie, iar zăpada țesea haină albă de miresă.

Mi-am luat o haină groasă și am început să fac câțiva pași în afara casei. Stratul de zăpadă a prins contur, iar eu lăsam urme adânci. Luna lumina pe cer. Era o lună plină asemenea unei mingi de foc. Mă plimbam. În depărtare se zărea pădurea, o pădure cu totul și cu totul nouă. Luna și-a aruncat magia peste pădurea înzapezită, iar locul copacilor a fost luat de umbrele lor. În fața mea strălucea o pădure de umbre. Imaginea nefirească m-a făcut să întorc spatele revelației. Prin urmare am lăsat scheletele de crengi ce zgâriau zăpada și mi-am întors privirea spre un brad din imediata apropiere. Un bulgăr s-a desprins din vârful bradului și a început să cadă din creangă în creangă adunând cu fiecare sărut câte un fulg.

Am abandonat și această imagine. Mă întorceam spre casă

privind schimbările suferite de natură. La un moment dat am auzit un glas. M-am oprit și am ascultat cu atenție. Glasul venea de pe pragul unei case. M-am apropiat de casa aceea mică și tristă. Un bătrân stătea în poartă și privea spectacolul de afară. L-am salutat. Bătrânul m-a privit atent, mi-a răspuns la salut, pe urmă mi-a spus că tinerețea e frumoasă, însă omul nu știe să se bucure de ea. Nu era cazul să încep o discuție, așa că m-am grăbit să plec în timp ce cuvintele bătrânlui îmi răsunau vii în cuget. Avea dreptate bătrânul. Nimic nu-i mai frumos ca verdele tinereții, însă când frunza este în putere omul nu știe să trăiască cu adevărat clipa desăvârșirii sale și atunci încearcă să-și caute rezolvarea în ruginiul toamnei confundând viermele ce mănâncă seva cu un ghiocel, un nou început, dar iarna îl pândește din umbră și el trebuie să-și ia rămas bun de la toate și să plece departe.

M-am întors în casă la căldură, dar cuvintele și imaginile au rămas vii în sufletul meu. O frunză verde e o viață de om, un licurici în noapte, trebuie doar să-i descoperi gustul înainte ca nectarul să părăsească cupa lăsând loc veninului ce usucă fiecare celulă.

Avea dreptate bătrânul ce privea iarna gândindu-se la primăvara de odinioară, tinerețea este frumoasă, dar omul nu a știut niciodată să se bucure de ea.

Vorbe

Am ascultat viciul vântului. Avea note grave, atât de grave încât vegetația pleca capul încercând să-și ferească auzul, dar vântul asemenea unei sirene pătrundea în timpanul cel verde și rupea totul în cale-i.

Am ascultat zbuciumul apelor ce încercau să dizolve orice materie potrivnică din drumul lor.

Am luat o piatră și m-am ostenit să sparg învelișul lemnos al unei alune. Acesta s-a crăpat neputincios lăsând liber sămburele.

Am aruncat piatra în râu și râul a lovit-o puternic de mii și mii de ori până ce a fărâmîțat-o în nisip.

Am ridicat două particule de nisip, roca A și roca B. Le-am privit cu atenție și-am început să calculez.

Niciodată nu mi-au plăcut oamenii care aruncă vorbe ce se rostogolesc prin tot ceea ce este verde asemenea vântului sau strivesc totul în cale asemenea apelor până ce nu se mai știe care a fost piatra din care s-au pierdut mii și mii de roci.

Nisipul care acoperă totul este dovada vorbelor în deșert, a apelor ce au distrus totul în cale, a vântului ce a întețit zbuciumul fluidelor. Tot ce este nefolositor se rătăcește în vârtejul vântului, al apei și odihnește după ce s-a zbătut suficient în dune, la marginea măriilor și în pustiuri.

E trist când în jurul tău simți cum zboară vorbe reci. Mereu vorba a zburat asemenea limbilor de foc ce cuprind treptat fiecare colț de materie ivit în drumul lor.

Gura satului înfățișată atât de bine în nuvela cu același nume a scriitorului Ioan Slavici a fost mult timp o piedică în calea împlinirii iubirii dintre Marta și Miron. Atunci când gura satului e lăsată să cânte după cum dorește, fără a-i fi ascultate notele ascuțite, cei doi, Marta și Miron, care fac parte din medii sociale diferite, vor întemeia o familie.

Multe expresii populare precum „a fi de râsul lumii“ „a intra în gura lumii“ „te vorbește lumea“, „de mirul lumii“ înfățișează influența gurilor rele asupra unui individ.

Lumea este precum nisipul cernut de apă și vânt. Oricât dorești să faci pe plac unui om, începe să prindă glas altul și tot aşa până când din piatra puternică care ai fost, ajungi să te divizezi într-o multitudine de granule. Niciodată nu poți să mulțumești pe toată lumea, fiindcă fiecare individ are personalitate diferită, aşa cum niciun microelement nu este aidoma altuia. Dacă te întrebi mereu „ce spune lumea“ nu vei reuși să urci scara destinului tău, ci vei rămâne ancorat într-o himeră.

Vorbele zboară. Cel mai năvalnic curg vorbele rele de la oamenii care sunt robii clevetirii. Aceştia se adună pe la colțuri și locuințe și au o problemă cu tot ceea ce este în jurul lor, de la stilul vestimentar al unei persoane la culoarea ochilor, de la cum reușește vecinul să se realizeze profesional la familia acestuia.

Adesea clevetitorii se transformă în lingușitori și vorbele rele par să devină dulci, dar când vei gusta miezul, acesta se dovedește amar, pentru că aşteaptă furtuna din spatele măștii.

Rar, foarte rar, vine vorba cea sinceră și adevarată. Din această cauză fiecare om trebuie să fugă de vorbe, să se privească pe el aşa cum este, să se accepte și să urce propriul munte, să escaladeze fiecare ramură a copacului vieții sale pentru a simți că nu a trăit zadarnic.

Nu cei care vorbesc zadarnic îți rezolvă problemele când te poticnești, ci tu singur te ridici din mocirlă. Atunci pentru ce să-ți pleci urechea la vorbe, ca să fi zdrobit asemenea unei pietre în mii de particule fără sens?

Vorbele se pierd, dar tu rămâi același. Ele încearcă să facă un cerc în jurul tău, dar tu pășește dincolo de cerc. Acolo vei descoperi adevarata ta viață.

De ce?

În Ajunul Anului Nou mi-au bătut la ușă două tinere ce făceau un sondaj despre cum văd oamenii viitorul. Prinsă cu o mulțime de treburi asemenea Smarandei Creangă „se îngrămădise, ca mai totdeauna, o mulțime de trebi“ (*Amintiri din copilărie*, Ion Creangă) le-am mulțumit tinerelor urându-le toate cele bune. Nu am avut timp și nici răbdare să port un dialog pe tema sugerată de ele, dar cu toate acestea tema sondajului lor mi-a rămas clipe bune în memorie considerând-o interesantă.

După ce am închis ușa locuinței am auzit-o pe vecina mea încercând să schițeze viitorul. „Cum să văd viitorul? Eu vreau să-l văd bun.“ Am zâmbit ascultându-i opinia. Cum vrea să-l vadă bun? De ce nu l-ar vedea bun? Nu are încredere în ea? Doar oamenii care nu au încredere în ei, nu pot vedea un viitor luminos.

Eu sunt omul care preferă să se bucure de prezent, să trăiască fiecare moment cât mai intens, să simtă că trăiește, că arde fiecare clipă ca și când acea clipă ar fi clipa supremă. În zilele în care mă lenevesc sunt nemulțumită de mine. Mă gândesc că a curs atâtă timp zadarnic pe lângă mine și eu nu m-am folosit de el în scop util, nu am adunat „tezaurul de ceară“ asemenea albinei din poezia „Lumină lină“ a scriitorului Tudor Arghezi.

Prezentul e cel care definește fiecare om. Trecutul este o umbră. Cei care trăiesc cu nostalgia trecutului rămân ancoreați într-un punct fatal al existenței lor și uită să-și mai trăiască viața. Viitorul este o himeră. Cei care trăiesc doar cu gândul la viitor fără a face niciun efort de consolidare a unui posibil viitor în prezent, rămân veșnic dezamăgiți și neputincioși. Neajunsurile vor alerga după ei, pentru că ei nu știu să trăiască, să înflorească și să rodească.

Am auzit că alții, superstițioși fiind, deschid ușa locuinței ca să iasă anul cel vechi și să intre cel nou. De unde știu ei ce primesc în casă? În loc să mulțumească pentru toate binefacerile, să fie împăcați cu sine și să păsească cu încredere și dorința de a nu pierde zadarnic nicio clipă a vieții lor, deschid uși și așteaptă. Întrebarea este ce așteaptă acești oameni? Nimici altcineva nu este răspunzător de haosul din viața lor, decât ei. De ce să deschidem uși himerelor, când putem să facem utilă fiecare clipă a vieții noastre? De ce să purtăm haine roșii când noi nu știm să ardem și să dăruim dragoste semenilor? De ce să mânăcam neapărat pește când noi refuzăm să înotăm și ne lăsăm furați de primul val?

Viitorul nu poți să-l vezi altfel decât asemenea prezentului în care trăiești. În funcție de intensitatea potrivit căreia trăiești prezentul, îți construiești viitorul.

Să luăm ca exemplu un fapt banal, un om ce mănâncă și bea până ce ajunge la spital. Din moment ce a făcut excese alimentare, viitorul l-a dus pe un pat de spital.

De ce să vedem viitorul altfel decât suntem noi, altfel decât prezentul de care ne bucurăm? De ce să credem în fantezii, când putem construi clipă de clipă viitorul prin acțiunile noastre? Poate la început e greu, pe urmă te obișnuiești, apoi începe să-ți placă să trăiești cu pasiune fiecare moment, să-l faci util.

De ce?

Lovit de fulger

Viața este ca o lovitură de fulger. Te-a lovit fulgerul și depinde doar de tine dacă știi să arzi. Mulți nu înțeleg ce li s-a întâmplat și se trezesc bâtrâni și cheamați să guste pământul, dar alții trăiesc clipă și ard, ard până la ultima părticică de materie, până la ultima picătură de energie.

Eram pe câmp când s-a dezlănțuit furtuna. Un fulger a lovit un nuc bâtrân și acesta s-a aprins ca o torță. Nucul ardea, ardea ca niciodată în viață lui. Limbile de foc săgetau văzduhul, iar apa ce cădea părea nesemnificativă. Totul în jur băltea, doar nucul ardea scoțând gemete tulburătoare.

Lovit de fulger nucul ardea ignorând ploaia ce cadea bezmetică. Atâtă apă ce-l lovea în spinare și el tot ardea! Ardea ca pentru o viață întreagă!

Cred că într-un târziu o să se mistuie tot lemnul până la rădăcină, mi-am șoptit, ba mai mult cred că o să sape în pământ vatră, o să-o fixeze pe inima rădăcinii și o să mocnească nestingherit.

Un fulger, o scânteie de lumină, o vibrație energetică și tu ieși foc. Din momentul în care te-ai aprins, îți-ai deschis ochii de foc spre văzduh, începe viața, adevărata viață. Fulgerul a lovit și tu arzi. Începi să vibrezi. Cu cât vibrezi mai profund, cu atât lumina arderii tale este mai intensă. Dacă te sperii de foc și refuzi arderea rugând ploaia să-ți astâmpere flacără, nu vei cunoaște niciodată gustul stelelor. Te vei usca bătut de vânt și ploi, pe urmă vei săruta pământul plin de amăraciune, iar el te va îmbrățișa pentru totdeauna.

Dar ce se întâmplă dacă săruți pământul arzând? Energia vibrației tale este atât de puternică, încât refuză îmbrățișarea fatală. Când ai ars toate cărările de crengi și tulipa muntelui, cauți seva de foc a rădăcinii. Doar atunci când ultima picătură de materie s-a dizolvat sub limbile de foc, când ai dăruit și ultima fărâmă de energie, răceala pământului ce te-a chemat spre unire intru eternitate este caldă, liniștită, deoarece știi că nu ai trăit degeaba. Ai ars intens și ai luminat, din momentul în care te-a lovit fulgerul și ai primit suflare de viață, până în momentul în care ai atins cu fruntea pământul. Ai emanat căldură în jur și ai deschis poduri înflăcărate peste nopți fără lună și norii cerniți și grei.

O singură dată te lovește fulgerul, depinde doar de tine cât de intens vei arde.

Captivi în cerc

Punctul din centrul cercului ești tu, un tu care trasează segmente spre alte puncte, 360 de săgeți înflăcărate pornesc din ființa ta și-ți mărginesc planul. Tu luminezi și razele tale vibrează, iar multimea de puncte cântă. E cântecul vieții tale. Încerci note din ce în ce mai ascuțite, note din ce în ce mai grele ca să evadezi dincolo de planul propriei existențe. Îți dorești să te smulgi din inima cercului și să zbori dincolo de tot ceea ce îți este îngăduit, dar este imposibil. Toate punctele depind de tine. Fără miez punctele și-ar pierde echilibrul. E ca și cum ai face o gaură în cap și ai extrage nucleul. În nucleu e concentrată toată masa atomului. Fără nucleu nu mai poți exista.

Când crezi totuși că ai reușit să te rupi de cerc vei fi înghițit de o gură de pământ pentru eternitate.

Toți am încercat la un moment dat să evadăm din cerc, să descoperim acel nectar al eternității din care să ne adăpăm ființa, fiecare însă în felul lui, fizicianul studiind atomul, iar pictorul vibrația culorilor, scriitorul studiind rezonanța literelor, iar constructorul muzica pietrelor.

Am ridicat într-o zi o piatră șlefuită de apă de pe marginea unui râu. Am fixat punctul central al rocii și l-am lovit. Piatra este puternică, dar și ea cedează sub presiune, important este să lovești inima. Fără inimă se macină într-o pulbere fină. În mijlocul nisipului nu mai ai nimic, cel mult trăiești o himeră, pe urmă te-ai isprăvit.

Oricât am încerca să evadăm în Absolut, rămânem captivi în

cercul nostru, în carapacea noastră. Ce s-ar face o broască ţestoasă fără carapace sau melcul fără cochilie? Ar adormi în neant.

Priveşte la iarna de afară! Ea nu rămâne să îngheţe pentru eternitate toată materia, ci se roteşte, lasă locul primăverii, iar primăvara verii ca la rândul ei vara să cheme toamna. Duminica cere zilei de luni să-şi înceapă cercul de şapte, iar decembrie îl invită pe ianuarie să înceapă o nouă rotire. Ora 0 îi zâmbeşte cald lui 1 şi se pun la lucru toate cele douăzeci şi patru de puncte. Părinţii lasă loc copiilor. Treptat, părinţii îi învaţă pe copii cum să culeagă raze de soare, iar aceştia înfloresc şi continuă cercul. Părinţii ajung să guste lutul devenind rădăcini puternice pentru primăvara ce au lăsat-o în urmă. „Coboară-n lut părinţii, rând pe rând, / în timp ce-n noi mai cresc grădinile. / Ei vor să fie rădăcinile, / prin cari ne prelungim pe subt pămînt.“ (*Părinţii*, Lucian Blaga) Sămânţa putrezeşte şi eliberează planta.

Nimeni nu poate exista în afara cercului. În afara cercului e haos, iar noi trăim într-o armonie deplină, o ordine căreia îi suntem captivi.

În afara cercului

Într-o noapte am încercat să părăsesc cercul existenței mele și m-am pierdut în întuneric. Toate se zdrobeau în jurul meu. Păsările nu mai știau să zboare, apele încercau să urce și munții să coboare. Copacii își lustruiau rădăcinile și încercau să se agațe de ziduri. Păianjenii nu mai reușeau să-și țese pânza, greșeau la calcule, asemenea cărtița când încerca să mai sape câte o galerie. Spinele se credea floare și pietrele semințe.

Doamne ce haos! Mi-am dorit să părăsesc cercul, să gust eternitatea și acum nu mai reușesc să pun ordine în lucruri.

Poate fiecare a încercat la un moment dat să părăsească cercul și s-a pierdut într-un labirint. Din labirint e greu să te mai întorci în cerc. A încercat Dedal, dar și-a pierdut rodul existenței sale pe pământ, pe fiul său, Icar. A încercat și Iona să fugă în afara cercului și a ajuns în burta unui chit. Câți pești și câte burți de pește a mai spintecat Iona în vizuirea scriitorului Marin Sorescu și tot nu a putut ajunge la lumină! Se zbătea în pântecele unui pește înghițit de alt pește, un șir nesfârșit de burți de pește. Când și-a spintecat propria burtă a reușit să evadeze din haosul în care s-a zbătut.

Nu e bine să evadăm în afara cercului. Orice evadare din cerc înseamnă haos, întuneric, moarte.

Au încercat mulți să pună ordine în tot ceea ce este dincolo de cerc dar au fost sfâșiați de „mistrețul cu colții ca argintul“ (Ștefan Augustin Doinaș). Și totuși au murit împăcați că măcar au încercat.

Omului simplu nu-i este recomandată această evadare din cerc, pentru că prețul este prea mare și el nu-i înțelege chipul.

Oamenii care ajung în afara cercului văd dincolo de chipul pietrei și burta unui pește, văd dincolo de pălăria ce „Înfatișă un șarpe boa care mistuia un elefant.“ (*Micul Print*, Antoine de Saint

Exupery) Oamenii care ajung în afara cercului reușesc să vadă dincolo de rană. Omul simplu se opune săngerării, însă oamenii ce depășesc granița dintre viață și moarte se descoperă pe sine lăsându-și rana să sângereze, să curgă asemeni unui izvor, asemeni unui cântec, asemeni unei raze de lumină ce te ajută să urci fiecare treaptă spre perfecțiune „Nu vedeți că rana mea este o oglindă? O rană care se golește de sânge nu poate să fie o oglindă“ (*Trecătorul, Omul din cerc*, Matei Vișniec) Trecătorul se opune luminii, oglinda ce s-a deschis spre perfecțiune și crede că-l ajută pe cel săngerând. Rana deschisă este o evadare spre libertate, spre Absolut.

Ca să ajungi în afara cercului trebuie să fii curajos. Acolo tu trebuie să pui ordine în tot ceea ce mișcă. Trebuie să înveți pasarea să zboare și păianjenul să țese. „Când cântă la vioară, muzica îți iese din corp. Înțelegi deci, trebuie ca și glonțele să iasă, și el, din corp, din corpul tău. Dacă îți-e frică de propria pușcă, ăla ești.“ (*Imaginează-ți că ești Dumnezeu, Omul din cerc*, Matei Vișniec) Dacă îți este teamă să evadezi din cerc, să îți lași abilitățile libere ca să prindă aripi, să dai voie glontelui să iasă, vei cunoaște gustul amar al pământului și deșertăciunea unei cetăți pământești asemeni celui ce a pornit spre drumuri ocolite spre Meka. (Noapte de decembrie, Alexandru Macedonski)

Cred că este nevoie să te transformi ca să poți găsi Absolutul în afara cercului, să lași acea „coajă veche și părăsită“ (Micul Prinț) și să zbori. Doar când vei învăța să zbori în afara cercului te poți odihni în propria ta cochilie, în propria ta casă.

Zâmbete

Cum am părăsit pragul casei m-am pierdut printre lacrimile copacilor dezghețați. Soarele a apucat copacii de păr, iar scutul de gheață ce le acoperea coaja s-a crăpat și o ploaie de lacrimi a început să cadă. Câte lacrimi, Doamne! mi-am spus.

Văzduhul era luminos, însă copacii plângneau, ei, care ieri au fost împodobiți cu straie de mătase. Probabil plângneau după regeștile straie ce s-au pierdut departe.

Într-un colț, un ghiocel, făcea baie sub ploaia de lacrimi a copacilor.

S-a dus iarna! Tot ce a lăsat în urmă s-a transformat în lacrimă.

M-am apropiat de unul dintre copaci și l-am privit cu atenție. Își scutura lacrimile sperând să-și usuce pielea cât mai repede în speranța verdelui din muguri. Își ștergea lacrimile de pe față pentru a se împodobi cât mai repede pentru bobul de primăvară ce bate la poartă.

Da. Copacii goi plângneau. Poate plângneau de rușine că soarele i-a descoperit fără plete, însă un fâlfâit de aripi a acoperit cântecul lacrimilor. Toată încordarea copacilor a fost risipită de prezența unei vrăbii. Pasărea s-a aşezat pe o ramură obosită de prea multă gheață și dor de muguri și a început să cânte. Cântecul ei curgea dulce. Câteva albine i-au auzit chemarea și-au început să cerceteze atât ghoicei cât și copacii ce se scuturau de povara umezelii.

Soarele zâmbea din ce în ce mai puternic, în timp ce izvorul lacrimilor de pe arbori părea să se mai domolească.

Lumina a început să danseze voiasă.

Sub mângâierea razelor de soare, încurajați de cercetarea albinelor și alințați de cântecul păsării, copacii au început să zâmbească. Au înțeles că vremea lacrimilor a trecut, că nu e raza ce-i mângâie o iluzie a unei lumini rătăcite printre cojoacele Dochiei.

Acum copacii au devenit răbdători în aşteptarea mugurilor și nu se mai uită cu pizmă la ghoiceii ce zâmbesc printre timidele

fire de iarbă.

Lumina, copacii, iarba, ghoiceii, vrabia, albinele, zâmbesc. Totul e un zâmbet. Toate zâmbesc a primăvară. O nouă viață începe să-și scrie povestea. Durerea iernii a fost îngropată. Povara de gheăță a cedat sub presiunea luminii solare și mugurii au început să bată la poarta vieții.

Zâmbete! Peste tot zâmbete, zâmbete calde și umede de primăvară ce cuprind toată făptura. Copacii și oamenii au alungat gheăța din suflet și au lăsat lumina să pătrundă acolo unde făptura înmugurește.

Acum văd limpede. Orice început e plin de zâmbete. Primăvara e un zâmbet, e zâmbetul vieții, e zâmbetul muntelui ce aşteaptă să-i descoperi tainele, pas cu pas, până când poți să-i mângâi creștetul cu mâna. Primul pas îl faci odată cu primul zâmbet al luminii, pe urmă urci adunând mugur după mugur, frunze și flori, fruct după fruct. Când ajungi în vârf și focul din suflet și-a găsit desăvârșirea, ajungi prizonierul propriei tale creații ca și Manole meșterul pe acoperișul mănăstirii. Prizonier fiind cauți libertatea, încerci să evadezi din labirintul construit de tine asemeni lui Dedal, dar te lași furat asemenea lui Icar de patima zborului și cazi pentru că mai apoi să pornești spre o altă primăvară, o altă fântână, un alt munte, o altă creație.

Primăvara începe prin lacrima iernii de ieri ce o mai simți pe scoarță ca mai apoi apa să devină lină, să curgă și să trezească verdeața. Când totul are un nou drum, un alt țel, soarele îți face semne să urci spre el, tu îi zâmbești și începi să alergi spre vara de mâine, spre toamna de poimâine și spre iarna din vârful piramidei.

Da, aşa începe primăvara, cu zâmbete, cu multe zâmbete și infinite drumuri.

Un fir de păpădie

Îl zăresc. Se ascunde timid printre firele de iarbă. E verde asemenea lor, doar petalele-i galbene ce furau ceva din lumina solară îl scoteau din anonimat. Așa este. El este unic. Strălucește!

M-am apropiat de el ușor și i-am simțit tresărirea. Cred că m-a perceput ca pe o umbră gata să-i înghită lumina solară ce-i mângâia chipul.

Da. S-a pierdut printre firele de iarbă și e gata să se înăbușe. Și cât ar fi dorit să zâmbească soarelui ca la început! De unde atâtă fericire?

M-am aruncat asupra lui, înlăturându-i scutul de verdeață. Tresărea la fiecare atingere. Nu înțelegea ce doream și se temea pentru viața lui. El, un firav fir de păpădie, împodobit de primăvară și plin de verdeață simțea un pericol ce i-ar putea scurta clipa luminii.

L-am mângâiat ușor, pe urmă m-am depărtat de copilul soarelui ce plângea după lumină.

La câțiva metri de poiana cea verde se afla o pădure de conifere, iar în vecinătatea ei era amplasată o stupină. Soarele primăverii a chemat albinele să cerceteze floarea naturii abia trezită din somnul lung al iernii. Unele albine adunau nectar din mana de pe trunchiul copacilor, altele sărutau firele de iarbă. Din zecile de albine ce roiau în jurul meu, una a îndrăznit să sărute sfiosul fir de păpădie.

La început l-a atins ușor, pe urmă a început să se bălăcească în puful lui cel galben, să-i cerceteze toată făptura, de la culoarea

ochilor până la aroma nectarului.

O albină i-a invadat intimitatea firului de păpădie, iar acesta îngălbenea de rușine și încântare.

La un moment dat, îmbătată de parfum și strălucire, albina a părăsit palatul soarelui de pe câmpie. Și soarele ce săgeta până în urmă cu câteva clipe văzduhul s-a retras spre apus.

Abandonat de cea care-i cunoscuse toate tainele și de lumina din văzduh ce-i împrumutase din strălucire, firul de păpădie începea să-și adune pletele-i galbene în scufia verde pregătindu-se de somn.

A fost o zi lungă și obosită pentru firul de păpădie, dar foarte parfumată, plină de farmec. Peste câteva ore își va deschide iarăși ochii gălbui ca să caute lumina solară.

Așa este și omul, un firav fir de păpădie. Primăvara își deschide ochii cei luminoși și aleargă după soare toată viața, pe urmă, când puful gălbui este prea îmbătat de lumină, seva vieții se desprinde ușor și își ia zborul spre pământul mănos. Semințele plutesc în văzduh pentru ca în curând să devină la rândul lor flori, flori de păpădie.

Și când te gândești că totul începe cu un singur fir de lumină, un fir de păpădie!

Bătrânii

Nimic nu este întâmplător în acestă viață. Fiecare se naște cu un scop și este dator atât lui, cât și universului să-și găsească acel foc lăuntric și să-l fructifice pentru a fi fericit și împlinit.

Toți pornim dintr-un punct, un punct ce pare nesemnificativ, dacă privim imensitatea din jur, dar un punct ce își are propriul infinit, infinit ce unește marea tot și devine parte din el. Nimeni nu are voie să piardă darurile ce i-au fost atribuite. El este dator să se descopere după o amănunțită analiză a sinelui și să le facă roditoare indiferent de obstacole.

Sunt foarte multe obstacole în drumul fiecărui. Viața oricărui om e cu suișuri și coborâșuri, cu munți și văi adânci. Când omul ajunge într-o vale, trebuie să se opreasca o clipă, să respire profund, pe urmă să-și adune toate forțele și să urce un alt munte.

Cele mai grăitoare exemple ale desăvârșirii sinelui sunt bătrânii. E suficient să privești chipul unui bătrân și să încerci să descifrezi pe ridurile frunții sale câți munți a urcat și în câte văi a alunecat. E de ajuns să le privești mâinile crestate de prea multă trudă și să înțelegi că ei sunt aceia care au biruit stâncile vieții pentru tine cel de acum, pentru ca drumul tău să fie mai lin, mai ușor, calea ta să nu fie presărată cu spini, ci cu flori. Ei sunt cei care au curățat spinii de pe cărare cu propriele-i tălpi și au sădit flori cu mâinile-i. Noi suntem cei care călcăm pe drumul parfumat cu atâta trudă de părinții, bunicii sau străbunicii noștri.

Am ascultat de curând opinia unei femei, trecută și ea de prima tinerețe, despre bătâni. Când își spunea opinia făcea direct referire la mama ei. O considera egoistă, pentru că nu accepta să fie internată într-un azil. Acuzându-și mama de egoism, uita să se analizeze pe sine și să observe că singura ființă egoistă era ea și nu

bătrâna care dorea să-și petreacă ultimele clipe ale vieții în casa ei. Acea bătână ajunsă la o frumoasă vîrstă a trudit toată viața. A ridicat copiilor palat, atât o clădire unde să locuiască, cât și un izvor de educație aleasă, dar și o meserie care să le asigure un trai decent și un viitor luminos. Nu a cerut nimic, nici haine, nici mâncăruri sofisticate, ci un loc în casa pe care a clădit-o cu trudă, casa în care a pus atâta suflet, fiindcă era darul ei pentru urmași, casa ce îi cunoaște până și sunetul pașilor până la cea mai din urmă cărămidă. Trist este că pentru cei care nu văd decât propriul interes, confortul personal este mai presus de tot ceea ce este mai important în univers, dragostea. Cel care a muncit o viață, datorită neputințelor bătrâneții, este aruncat asemeni unei pietre nefolositoare. Cel aflat la deplină maturitate nu analizează munca celui neputincios și nevoia lui de a se odihni în locul ce-i cunoaște până și umbra, ci dorește să-l alunge într-un loc străin.

Situația în care ajung unii oameni începe cu mult timp în urmă. Trebuie doar să-i privim cum se comportă cu animalele care nu le mai aduc beneficii, animale care au slujit până în momentul neputinței cu credință unor stăpâni fără suflet.

Dacă în urmă cu puțin timp s-au debarasat de animalul ce a suportat povara muncii pământului, calul, să presupunem, ajuns și el neputincios, acum a venit rândul să se debaraseze și de oameni și nu orice oameni, ci aceia care i-au dat viață.

Un alt argument al doamnei ce se împidica în bătrâna-i mamă a fost că ea personal nu iubește singurătatea, mereu are nevoie de cineva pentru a schimba câte o vorbă și prin urmare o salvează pe bătrână de singurătate. Într-un azil ar avea mereu cu cine să schimbe o vorbă, pe când acasă ar rămâne mereu singură. Din nou nu a înțeles acea doamnă că liniștea e cel mai bun leac pentru cel care a trudit ani și ani la rând. Cel bătrân preferă să se odihnească

într-un colț din casa lui, pe perna lui, cu amintirile lui, nu să schimbe vorbe cu cei aflați în suferință asemenea psihologilor. Ce vorbe să schimbe? Despre neputințele trupești? Despre bucuria ce le-au făcut-o copiii la bătrânețe? Vorbele schimbate nu vor fi altceva decât ghimpi aprinși ai suferinței și cu niciun chip depărtarea de singurătate.

Cândva un bătrân a fost dus la medic de fiul lui cu mașina. La întoarcere bătrânul i-a spus fiului să încerce să ajungă cât mai repede acasă, căci vrea să moară în patul lui, pe perna lui. Un alt bătrân s-a simțit foarte rău, pentru că neputințele au devenit de nesuportat, dar a refuzat să meargă la spital, fiindcă motiva că dorește să moară la el acasă.

De ce este atât de greu pentru unii să se pună în locul bătrânilor și să simtă durea lor? Să cred că acei egoiști ce nu văd durearea celui ce i-a fost mereu aproape se datorează faptului că a trăit această viață obișnuit fiind să primească totul de-a gata? Să cred că nu au pus suflet în nimic? Nu știu. Tot ceea ce știu este că trebuie să citim cu atenție ridurile de pe fruntele și mâinile bătrânilor, să privim lumina din ochii lor și să înțelegem cât de importantă este dragostea și dăruirea în această viață, cât de împlinit te simți când oferi bucurie celor din jur. Prin urmare respectați și iubiți bătrâni, aducându-le pe cât posibil cât mai multă mângâiere în clipele neputinței!

Bătrâni, acele comori de dăruire, de dragoste, de răbdare, acei munți de încercări, sunt cei care au pus piatra de temelie a vieții noastre.

Unde și când?

- Ați ascultat vreodată glasul anotimpurilor? Le-ați ascultat plânsul, râsetul sau tăcerea? Ați simțit vreodată cum verdeața își etalează frumusețea în primăvară asemenea modelelor ce defilează pe podium și saluta viața cu îndrăzneală? Și câtă mișcare, câtă armonie e primăvara! Ascultați cum crește iarba treptat, cum mugurii străpung scoarța copacilor, cum soarele mângâie și apa limpezește! Primăvara este asemenea pruncului ce surâde a răsărit de soare, pe urmă își încearcă primii pași, cade și ploaia de lacrimi nu întârzie să apară, se ridică, aleargă, cercetează și începe să crească. Vara este anotimpul viselor. Este anotimpul verde, anotimpul maturității. Acum drumul poate să fie lin sau poate să fie presărat de furtuni, însă fiecare obstacol se finalizează printr-un zâmbet plin de mulțumire. Când ești prea verde ușii că la un pas se află prăpastia și ai culege toate florile de colț. Ultima palmă de stâncă e cel mai greu de cucerit. Absorbit de ultima piatră ivită în cale, piatră ce te împiedică să atingi vârful muntelui, aluneci și ești alungat de copacul ce și-a epuizat sursa de apă ce te hrănea zilnic. Începi să te usuci. Toamna te mușcă cu rapiditate și tu bolești. Cântecul vieții tale e din ce în ce mai agitat. Rapiditatea liniei melodice depășește nivelul oricărora aşteptări. Ai îmbătrânit. O spaimă de moarte îți cuprinde ființa, dar ea e secată de energie, fiindcă copacul refuză să te mai ajute, se pregătește de hibernare, își păstrează apa pentru primăvara următoare. Dintr-o dată se face liniște și iarna își întinde trupul mort peste frunzele alungate din copacul vieții. Dacă ar fi să dau un nume anotimpurilor în funcție de anii vieții unui om pe pământ, primăvara aş numi-o geneză sau copilărie, vara aş numi-o ploaie de stele sau maturitate, toamna aş numi-o bătrânețe sau uscăciune, iar iarna aş numi-o sfârșit sau moarte.

- Și de ce oare cad frunzele toamna? De ce îmbătrânesc oamenii, bolesc și pe urmă mor? Oare fructul oprit a adus cu sine rugina peste făpturile căzute în păcatul neascultării din cauza prea multor flori de colț și pași pe stâncă, din cauza nefastei lăcomii de

a cucerii Absolutul? Din lipsă de apă frunzele se usucă și cad, din lipsă de energie, oamenii se îmbolnăvesc și mor. În timp ce iarna se aşterne peste cei ce au fost cândva, alții muguri împung viața, alții serbează verdeața și se bucură de flori și soare, unii plâng, alții se bucură, ca după ușă să-i aștepte cea care poartă coasă, să le tragă o palmă peste obraz asemenei lui Făt-Frumos ce-a alergat după tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte.

De câte ori iarna nu s-a întâlnit pe drum cu primăvara! Un cortegiu grăbea spre uitare, un prunc veselă înima mamei, un alai de nuntă deschidea drumul unor tineri. Când crezi că iarna a dat înapoi și speranța, verdele, ghiocelii au început să zâmbească, răceala începe iarăși să-și numere cojoacele. E rece moartea și urâtă, o iarnă tristă ce îngheată orice făptură.

Atât de înselătoare sunt uneori anotimpurile. Vara mergi adesea cu ochii închiși, toamna o poți confunda cu o primăvară plină de patimă, de culoare, dar florile toamnei sunt iluzii.

Și eu am confundat o vreme toamna cu primăvara. Când amesteci lucrurile, te rătăcești asemenea profesorului de pian, din nuvela lui Eliade, ce nu ghicea țiganca, iar răsăriturile și apusurile zboară pe lângă tine, în timp ce tu mori cu fiecare clipă pirdută în neprincipere.

Atunci când cauți o redefinire a propriului eu, lumânarea își picură ultimele bobite de ceară, iar pe urmă îngheată. Dacă lumânarea ființei tale îngheată un moment ca mai apoi să fie chemată din nou la lumină, tot anotimpurile îți șoptesc misterul sau învățătura din Cartea ce Sfântă.

Total alternează. Primăvara se schimbă în verde, pruncul în Tânărul ce surâde la soare, toamna își alină suferința în iarnă, iar bătrânul în răceala morții. Și-atunci te întrebi de unde să începi și încotro să pornești? Unde te regăsești pe tine sau unde te-ai pierdut? Unde s-a ascuns primăvara sau când a apus verdeața? Unde îți-a mușcat toamna sufletul și când va fi lăsat pradă iernii. Unde și când veidezlega nodul anotimpurilor ce-ți zădărnicesc veșnicia?

Gustând din pâine

Era o zi mohorâtă. Cenuşul picta oraşul în timp ce un roşuvineţiu scâldă faţa văzduhului. O ploaie măruntă frământa vegetaţia pregătită să-şi plece capul în faţa toamnei. O floare ce s-a încăpăţânat să salute viaţa la începutul toamnei şi-a deschis ochii şi-n locul luminii i-au răspuns lacrimile. Eu treceam pe lângă Cuptorul Cald. Cuptorul Cald era locul ideal unde puteai schimba decorul sumbru cu aroma pâinii calde, astfel că am intrat în brutărie cu scopul de-a cumpăra o pâine şi a respira o clipă căldura unei veri rămase departe, prin bobul de grâu ce-a furat o clipă auriul soarelui, iar acum s-a metamorfozat într-un aliment de bază al omului. „Pâinea scoasă din cuptor / arde palmele ei / ca soarele obrajii / când aduna spicale. / Şi-n pâine / poate mai stâruie / jeraticul verii.“ (Petre Stoica)

Acolo, în brutărie, toată căldura pâinii, a fost cuprinsă de aceeaşi pânză tristă ce guverna o zi a lui răpcire, pentru că un om al străzii a încercat să-şi găsească o scânteie pentru a supravieţui. Cel aflat în suferinţă a cerut vânzătoarei o pâine, dar refuzul amar nu a întârziat să risipească orice urmă de lumină. Trist, cu capul plecat, străinul a părăsit locul ce a părut atât de cald şi primitor o secundă.

Am privit spre vânzătoare, pe urmă spre cel pribegie care părăsea încăperea caldă şi o lacrimă a căzut peste sufletul meu ca o bobînă de rouă. Un moment am rămas prinsă între două imagini, imaginea celui flămând şi imaginea pâinilor ce parfumau locul, dar m-a trezit glasul vânzătoarei care m-a întrebă ce doresc. Am spus că doresc două pâini. Le-am cumpărat şi am alergat spre ochiul trist al zilei în care s-a pierdut acel năpăstuit.

În scurt timp l-am ajuns şi i-am oferit o pâine. Mi-a mulţumit şi m-a binecuvântat, pe urmă a strâns pâinea la piept şi câteva lacrimi i-au umezit obrajii. După o clipă de socoteală i-am oferit şi a doua pâine. Stângaci, aflat în cumpăna de a primi sau refuza şi acest dar, rătăcitorul a întins mâna şi a primit ofranda.

Nu am mai aşteptat alte mulţumiri, le-am înțeles doar privindu-i ochii, aşa că am plecat spre un colţ din care să observ trăirile unui om. Omul avea ascunsă o pâine în sân, iar în mâna dreaptă ținea o altă pâine din care muşca cu poftă.

Mi-am îndreptat paşii spre casă. A doua pâine ce am cumpărat-

o pentru mine am dăruit-o, dar nu m-am întors spre brutărie. Mergeam spre locuința mea în timp ce zeci de imagini se roteau în jurul cugetului meu. Un om „pribeag prin lume, fără pâine, fără rost“² mi-a trezit ființa arătându-mi importanța unui aliment prețuit de nobilime odinioară și, poate, tratat cu indiferență de mulți oameni avuți ai zilelor noastre „în trecut, pâinea albă era preferată clasei nobiliare și aristocrate europene (chiar și la noi i se spunea acum 2-3 sute de ani, pâine albă boierească)“

Rugăciunea „Tatăl nostru“ prin versetul „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi“ vorbește despre nevoile zilnice ale oamenilor. Pentru ca omul să supraviețuiască are nevoie de hrana, atât materială, cât și spirituală. Pâinea, chipul manei ce a fost dăruită de Dumnezeu poporului ales, condus de Moise în pustiu, și-a găsit plinătatea în Pâinea Vieții, Mielul lui Dumnezeu, Iisus Hristos la Cina cea de taină „Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și, dând ucenicilor, a zis: Luati, mâncati, acesta este trupul Meu.“ (Matei c. 26, v. 26)

Materialul fără spiritual, fără acea energie albastră a vieții, ar limita totul. Văduva din Sarepta pregătește proorocului Ilie Tesviteanu o turtă din mâna de făină ce o mai avea în casă, într-un vas „Căci faina din vas n-a scăzut și untdelemnul din urcior nu s-a împușnat, după cuvântul Domnului, grăit prin Ilie.“ (I Regi, 17, 16) Prin credință pâinea zilnică nu a lipsit din casa văduvei. Iisus satură în pustiu „cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii“ (Matei c. 14, v. 21) după ce binecuvîntează cinci pâini avute la ei. „Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce va crede în Mine nu va înseta niciodată.“ (Ioan c. 6, v. 35) mărturisește Mântuitorul Iisus Hristos, îndemnând oamenii să caute prima dată spre cele spirituale, fiindcă cele materiale se vor adăuga celor înalte.

Expresia populară „A pune în pâine“ arată că omul se poate bucura de gustul alimentului de bază al existenței după ce-și găsește un rost în viață, după ce i se deschide poarta spre a-și câștiga hrana.

Dinu Păturică, personajul principal al romanului „Ciocoii vechi și noi“ a scriitorului Nicolae Filimon relatează tătălui său într-o scrisoare că a „pus mâna pe pâine și cuțit“, a reușit să dobândească esențialul.

De-a lungul timpului pâinea a fost principalul factor în calea evoluției omului. Ea a primit valoare de simbol și e întâlnită în

religii, fie monoteiste, fie politeiste. Ceres, zeița romană a grâului, a recoltei, „Demetra“³, zeitate din mitologia greacă, zeița holdelor, guvernează pâinea cea albă, hrana oamenilor. Nu doar religia vorbește despre simbolistica pâinii, ci și istoria, descoperirile arheologice, literatura, folclorul, credințele populare, obiceiurile și tradițiile, poveștile și legendele.

Cercetătorii au descoperit că „primele forme de pâine nedospită, datează chiar din perioada Paleoliticului“⁴, iar primele „mărturii despre pâinea dospită și crescută înainte să fie coaptă ne parvin din perioada Egiptului Antic“⁵

Potrivit mitologiei românești grâul este sinonim cu „ciclul vieții (naștere, nuntă și moarte)“⁶ „grâul e și el o ființă care își are sufletul ei și chiar conștiința că vine cu jertfa ei în lumea de legi a universului. Așa se face că în Ardeal, dacă la seceriș nu se lasă câteva spice de grâu netăiate în mijlocul lanului, grâul la anul nu va mai da roade, ci va zice: - Eu îți dau atâtă silă de rod și tu nu-mi lași niciun fir, două.“⁷ „Folclorul mitic medieval acordă o importanță deosebită grâului și produselor lui de brutărie“⁸ La nașterea omului „se punea puțin grâu în prima scaldă“⁹. La nuntă, în funcție de zonă, mirii sunt primiți în casă fie cu pâine și sare, pâinea simbolizând viața, prosperitatea, fie cu boabe de grâu azvârlite, însotite de urări. La ritualurile de înmormântare se face grâu¹⁰.

În multe proverbe și expresii populare termenul pâine primește valoare de simbol. Dacă vânzătoarea era bună „ca pâinea cea caldă“ era „pâinea lui Dumnezeu“, cel nevoiaș și-ar fi putut potoli foamea trupească, dar ea a ales călăuză o altă expresie populară „a lua pâinea de la gură“.

Cei care-și unesc destinele „mânâncă pâine și sare împreună“, sunt alături atât la bine, cât și la rău. Tânărul care se angajează „pune mâna pe pâine“, în timp ce oamenii care au o situație materială bună, o duc bine, sunt prezentați prin expresia populară „A mâncă o pâine albă.“ Lucrurile bune și folositoare „se vând ca pâinea cea caldă.“

Pâinea trebuie privită nu doar ca un aliment ce hrănește trupul adesea neputincios, pentru că „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu“ (Luca 4, 4), ci ca un simbol al vieții. Așa cum grâul semănăt putrezește, se transformă în pământ și aduce rod și omul în acest trup material trebuie să rodească, să

se transforme în iubire, bunătate și milostenie. Îmbrăcat în haina iubirii, bunătății și miosteniei nu poate să fie indiferent la suferințele celor din jur, le întinde o pâine oricând se află în nevoie.

Drumul bobului de grâu este arătat și de poetul Ilie Grigore (Gore Maior) „cuvântul pâine / care-a fost la-nceput / doar un bob, / viu, aşezat sub o brazdă de lut, / ascunzând în lăuntrul său / toate celealte cuvinte / trăite, până ce va deveni / într-o zi spic / și toată sudoarea omenească / care avea să-l însوtească / până ce va ajunge pâine pe masă“.

Pâinea se dobândește „cu multă trudă și sudoare“, dar când o descoperi, când o dobândești, îți aduce acea împlinire mult așteptată, acea liniște și lumină sufletească care îți șoptește că nu ai trăit degeaba.

Eu l-am văzut pe acel nevoiaș gustând din pâine și un sentiment de liniște, de mulțumire, de bucurie, mi-a cuprins ființa, pentru că am văzut o lumină pe fața unui om. Omul și mana, bobul de grâu și viața, nevoiașul și lacrima fericirii, toate și-au unit chipul împărtășindu-se din același râu cu apă vie, pâinea.

Note:

^{1.} <https://dexonline.ro/definitie/p%C3%A2ine>

^{2.} <http://www.descopera.ro/cultura/11692363-painea-si-tainele-sale>

^{3.} Alexandru Mitru, Legendele Olimpului, Zeii, Editura Vox, București, 2004, pag. 193.

^{4.} <http://www.descopera.ro/cultura/11692363-painea-si-tainele-sale>

^{5.} <http://www.descopera.ro/cultura/11692363-painea-si-tainele-sale>

^{6.} Romulus Vulcănescu, Mitologie Română, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987, pag. 556.

^{7.} Idem, *Ibidem*, pag. 558.

8. Idem, *Ibidem*, pag. 556.

9. Idem, *Ibidem*, pag. 556.

10. colivă

Albastru și galben în opera scriitorului Mihai Eminescu

Albastrul este cea mai rece dintre culori, în timp ce galbenul este cea mai caldă culoare. În opera scriitorului Mihai Eminescu aceste culori se completează, se atrag. „Lacul codrilor albastru / Nuferi galbeni îl încarcă;“ spune scriitorul în poezia „Lacul“ fixând decorul unde ar putea avea loc povestea de iubire, un lac, o apă albastră, simbolul infinitului, al eternității, o apă încărcată cu flori de nufăr, oglindă a frumuseții, a dragostei, a spiritualității, a geniului după credințele antice, iar florile de pe apă sunt galbene, sunt lumină. Lumina, căldura dragostei, își găsește desăvârșirea în infinitul albastru al apei, un element indispensabil vieții. Se pare că scriitorul pregătește elementele cele mai pure pentru o iubire eternă și unică, apa albastră și focul nuferilor.

Luna și stelele, cerul, apele și florile albastre sunt lumina și infinitul ce își dau mâna în creațiile eminesciene „Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic, / [...] / Flori albastre are-n păr-u-i și o stea în frunte poartă,“ „Călin (file din poveste)“ Luna, focul ce pătrunde adâncurile, întunericul, e cea care deschide drumul poveștii de dragoste din poemul „Călin (file din poveste)“. Steaua ce împodobește fruntea miresei lui Călin o face unică. Lumina stelei e competată de eternitatea florilor albastre din păr. Din nou albastrul și galbenul se atrage ca polii opuși ai unui magnet.

Drumul lui Hyperion spre Demiurg în poemul „Luceafărul“ e un joc al luminii și albastrului. Orice început își are punctul într-un joc, un dor de a face din nimic ceva „Nu e nimic și totuși e / O sete care-l soarbe.“ Locul unde Hyperion îl întâlnește pe Demiurg e punctul din care nimicul începe să-și urmeze dorul și să dea glas creației „Căci unde-ajunge nu-i hotar / [...] / Și vremea-ncercă în zadar / Din goluri a se naște.“ Pentru a descoperi acel punct Hyperion a urmat drumul luminii și albastrului „Porni luceafărul / Creșteau în cer a lui aripe“. Lumina și-a întins aripile și a cucerit treptat albastrul cu dorul ei după absolut.

În poemul „Scrisoarea I“ „bătrânul dascăl“ e Demiurgul, e cel

care socoate și înțelege tainele universului, ale eternității. El este asociat cu zeul Atlas ce ținea pe umerii lui cerul, infinitul, în mitologia greacă „Precul Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr / Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr.“ Imediat ce scriitorul stinge seara lumânarea, pe cer își face prezența luna, stâpâna mării, a tot ceea ce este nemărginit, galbenul, apa și văzduhul. Luna e lumina ce aduce cu ea imaginea bătrânlului „dascăl“ uitată într-un colț, dar absolut neceasă universului, a tot ceea ce mișcă, pământului ce a prins formă și a devenit energie mândgăiat de lumină și scăldat în albastru.

„Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată / Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată, / Pe-atunci erai Tu singur, / [...] / Și el îmi dete ochii să văd lumina zilei,“ spune scriitorul în „Rugăciunea unui dac“. Văzduhul nu putea să fie înțeles fără ochii deschiși spre tainele luminii. Albastrul poate să fie înțeles, gustat prin lumină, prin ochiul cel galben.

În „Crăiasa din povești“ albaștrii ochi adună toate basmele, toate tainele acestei lumi, în timp ce parul cel galben pare să fi deprins tainele lunii „Păru-i galben, / Fața ei lucesc în lună, / Iar în ochii ei albaștri / Toate basmele s-adună.“

„Floare albastră“ e o chemare a iubitei spre clipa absolutului descoperită prin puterea dragostei. Geniul este sfătuit să se detașeze de stele, de mare, de piramide și să-și plece ochii spre izvorul pădurii. Acolo îl aștepta floarea lui albastră, minunea ce și-o dorea alături, dar nu a înțeles niciodată cum să o păstreze pentru eternitate. Floarea lui nebună, frumoasă, albstră, s-a pierdut ca o minune dulce de o clipă.

Teiul cu florile lui galbene și parfumate, albinele ce „aduc colb mărunt de aur“, luna, lumina, stelele, nuferii cei galbeni aleargă după albastru în toată creația eminescină, iar albastru răspunde galbenului prin florile albastre, cer sau lacul cel albastru.

Setea de albastru, de absolut, se desăvârșește prin galbenul luminii în creația eminesciană.

Reorganizare

„N-am fost nici ieri, / Nu sunt nici azi, / Și nu voi fi, / Cu-atât mai mult, nici mâine, după moarte, / Nimic din ce vor crede poate / Cei câțiva cititori de carte - / [...] / Sunt un volum ce n-are titlu încă, / Deși există-n mine tipărit - / Volum unic, ce trebuie citit / Rând după rând / Și tot aşa, la fel, / De la-nceput și până la sfârșit - / Până se va-ntelege ce daltă de oțel / Va trebui să-mi sape titlu-n stâncă / Atunci când titlul meu va fi găsit!...“ (În loc de prefață, Ion Minulescu)

Scriitorul Ion Minulescu s-a născut la început de an calendaristic, în 6 ianuarie 1881, la București. Nu o să vorbesc despre biografia sau opera acestui mare artist al neamului românesc, pentru că aceste lucruri se pot afla ușor atât din mediul on-line, cât și din cărți, ci o să iau câteva versuri din poeziile lui, o „Acuarelă“ de stropi de cuvinte pierdută într-un oraș în care „plouă de trei ori pe săptămână“ și o să schițez un univers ce a rămas moștenire românilor. După cum însuși a mărturist în poezia În loc de prefață, Ion Minulescu nu a fost al niciunui timp, el este acea poveste ce a primit un titlu cu fiecare secundă picurată peste omenire, el este acel univers luminos din care plouă cu litere de foc, el este „aurul lichid din stup“ (Spovedanie) care aşteaptă cititorul să-i împărtășească misterul.

„Nu beau, / Nu cânt / Și nu iubesc! ... / Sunt ca un vechi răboj de lemn, / Pe care-ncerc să recitesc / Înfrângerile-n sens invers, / Că-n suflet, fiecare semn / De pe răboj se schimbă-n vers...“ Fiecare om se înlanțuiește în neputințe, înfrângerile sunt la fiecare pas, ele nu te lasă să bei nectarul divin sau să cânti vrăjit de norii iubirii, dar când vei reuși să treci dincolo de aceste piedici mărunte, să iezi creionul și să scrijelești pe fila vieții tale, sufletul tău afon până atunci învață să cânte, să iubească, să zboare pe aripi de vers. Pentru a reuși acest lucru trebuie să-ți înțelegi propria ființă, să te vezi singur pe o scenă și toți cei din jurul tău să-i consideri spectatori. Doar atunci vei putea deveni lumină, atât pentru tine, cât și pentru cei din jur. „Privesc pe cei ce trec mereu/ Pe jos, pe

sus, pe străzi, prin gări - / Botezuri, nunți și-nmormântări, / și parcă-n fiecare grup / Obiectul principal sunt Eu.“

Cândva poate am cântat, am iubit, altcândva poate am uitat să mai cântăm, să mai iubim, dar de fiecare dată trebuie să găsim esența cântecului și să legăm nodul dragostei absolute pentru a fi fericiti în propriul nostru univers și să lăsăm în urma noastră parfum etern de pe timpul în care „iubeam / Cântam / și beam.“

În „Romanța cheii“ scriitorul vorbește despre „Cheia ce mi-ai dat aseară - / Cheia de la poarta verde -“, o cheie ce a pierdut-o. Poarta cea verde ar putea fi imaginea metaforică a primăverii, a porții vieții, a cărei cheie s-a pierdut „Dar ce cheie nu se pierde?“ întrebă scriitorul. Toamna închide ochii a tot ceea ce a fost cândva verde și atunci cum să nu se piardă cheia, ne-am putea întreba noi? Scriitorul a căutat cheia pierdută „Dar pe scară / Era noapte ca și afară -“ Înainte ca noapte să cadă și „Lumânările de ceară“ să se stingă, fiecare trebuie să ia cheia de la poarta verde a sufletului, să pătrundă în universul lui și să scoată cele mai tainice comori de acolo, ca atunci când te află „pe cea din urmă treaptă“, înaintea naufragiului „Naufragiul ce m-așteaptă...“ să fii împăcat cu tine însuți.

Omul este „o-mperechere de straniu / și comun“ după cum se confesează eul liric în Ecce homo. Când reușești să treci dincolo de partea comună a vieții și să dai glas acelei fărâme stranii, începi să dansezi pentru o eternitate „Eu sunt o armonie de proză / și de vers / [...] / De artă / și eres -“.

„Nu sunt ce par a fi / Nu sunt / Nimic din ce-aș fi vrut să fiu!“, dar învățând să asculți tot ceea ce mișcă în jur, să tacă, să privești, să vorbești, în cele din urmă „să clădești“ (A XI-a poruncă) te resemnezi, te redescoperi și găsești esența vieții tale asemenea scriitorului Ion Minulescu, pe tine „Cel ce sunt!“

Cred că fiecare cititor al poezilor lui Ion Minulescu a aruncat o privire și-n universul său asemenea marelui artist și a încercat o reorganizare a tot ce a împrăștiat și-abandonat.

Din iubire pentru glia stră bună

Zilele acestea am îndrumat elevii clasei a VII-a spre lectura și studiul unei specii literare facultative, oda, aplicând trăsăturile acesteia pe opera literară „Patria română“ a scriitorului George Coșbuc.

În ultimul timp, copiii, viitorul unei țări, nu mai sunt îndemnați să prețuiască locul din care s-au înălțat, nu mai sunt îndemnați să păstreze cu sfîrșenie valorile naționale. Timpul pare un râu vijelios care rupe totul în calea lui. Adulții uită să mai trăiască alergând după cele materiale spre a oferi un trai liniștit copiilor, sădindu-le în suflet ideea că totul în viață se rotește în jurul unei singure noțiuni, banul. Copiii îmbrățișează această idee și ajung asemenea păianjenului din fabula „Păianjenul și melcul“ a scriitorului George Coșbuc, păianjen care-și țese pânza în case străine, e slugă în patria celui străin și crede că e bogat.

Melcul, înțeleptul din aceeași fabulă știe să se bucure de căsuța lui mică, să o apere și să o îngrijească. „Poți să o țezi oriunde-ai vrea! / Tu trăiești în curți străine, / Însă eu am casa mea, / Este mică, văd eu bine, / Dar sunt singur domn în ea.“ Această pildă ne este dată și de domnitorul Mircea cel Bătrân în poemul Scrisoarea a III-a a poetului Mihai Eminescu. El își apără săracia și neamul. E mulțumit cu ceea ce are, cu locul lui, patra lui, cu țărișoara sa frumoasă și bogată.

Orele de istorie sunt din ce în ce mai puține în școli. Tinerele vlăstare nu-și mai cunosc strămoșii și importanța noțiunii de patrie, de libertate. „Patria ne-a fost pământul [...] / Unde-a vitejit strămoșii.“ Ei sunt ținuți departe de importanța vetrei strămoșești. Sunt îndemnați de acțiunile celor din jur să urmeze drumul păianjenului spre țări străine, și fie robi în patria altora orbiți de argintul trecător.

Prezentul vlăstarilor e patria lor „Patria ne e pământul / [...] / Și ea sfântă să ne fie.“ Așa cum își cunosc tatăl și mama trebuie să-și cunoască și patria. E datoria noastră să lăsăm urmașilor un loc sfânt, un loc al lor unde să se simtă liberi și fericiți. „Patria ne-o fi

pământul / Unde ne-or trăi nepoții.“

Copilul orfan este asemenei frunzei răpită de pe ramura copacului mamă de vânt. Oscilează de la nord spre sud, de la est spre vest și nu-și găsește rostul, nu are rădăcini, nu poate să afirme că în acel punct e locul lui, e nucleul ce-i oferă protecție, stabilitate, că acel punct e sâmburele existenței sale.

Urmând exemplul înaintașilor, a celor ce au fost cândva un Mihai Viteazu, Ștefan cel Mare, Iancu de Hunedoara etc. trebuie să „i dăm patriei române / Inima și viața-ntreagă.“ pentru ca cei ce vor fi de același neam cu noi să fie fericiți și împliniți.

Copilul e bine să-și privescă patria ca pe propria-i mamă, să plângă de dorul ei, dacă e plecat departe, să îngenuncheze și el asemenea eroului Dan din poemul „Dan, căpitan de plai“ a scriitorului Vasile Alecsandri la reîntoarcerea pe pământul străbun și să sărute cu dragoste umerii țării sale, pentru că fericirea nu vine din cele materiale, din ceea ce este trecător ca un vânt năpraznic de toamnă, ci din cele spirituale. Fericirea e lumina dragostei, stabilității și libertății, e dreptul de a fi a fiecărei persoane.

În 24 ianuarie 2016 s-au împlinit 157 de ani de la Unirea Principatelor Române sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza, în 1859. În multe zone ale țării a fost marcat evenimentul, dar au fost numeroase colțioare în care 24 ianuarie a decurs asemenea unei zile banale ce a mai șters o secundă din eternitatea fiecărui. Domnia lui Alexandru Ioan Cuza, deși scurtă, până în 1866, a pus bazele României moderne, iar Unirea Principatelor Române a fost primul pas spre Marea Unire din 1918.

Când nepăsarea va fi scuturată de pe ochii fiecărui român vor răsări flori și pe stâncile sterpe, iar libertatea, fericirea, demnitatea națională vor lumina în ființa fiecărui vlăstar al țării.

Musca

Căldura a moleștit orice suflare de viață. Anesteziată, natura, își întindea trupul greu sub ploaia de foc. Toate vietățile căutau o oază de umbră și răcoare, dar Fata Morgana le tăia drumul spre cetatea Meka. Un copil ivit dintre zidurile unei clădiri savura o înghețată. Razele soarelui l-au observat și-au alergat să-i fure răcorosul aliment, însă cu tot efortul lor n-au reușit să stirbească aromata răcoare. Tot ce n-au reușit să facă săgețile solare, a făcut o muscă. Da, o muscă, singura vietate ce ignora focul strălucitorului astru, a câștigat înghețata. Atrasă de dulceața alimentului din mâna copilului, musca a declanșat un adevărat război. Copilul a început să se apere de musca ce-i dădea târcoale și i se așeza pe înghețată, pe față, pe mâini, pe nas. Nu a reușit să doboare vietatea, dar a pierdut înghețata. În timp ce încerca să lovească musca, a scăpat pe jos alimentul ce-i adusese un moment aminte de răcoarea iernii. Înghețata a sărutat țărâna. Copilul a privit-o cu jale și a plecat spre un loc ferit de prea multă lumină. Musca a revenit victorioasă să-și savureze prada.

Nimic nu-i mai mizerabil ca musca. Insecta își înalță aripioarele, nu pentru a-ți aminti de zborul lin al îngerilor și libertății, ci pentru a mușca tot ce-i mai rotund ca mâine tot ceea ce a fost frumos să i se supună. Altereaază tot ce atinge. Umblă prin cele mai impure locuri și contaminează orice floare care se ivește în drumul ei. Carnea roz, odată sărutată de insectă, se transformă, larvele își fac apariția și foarte curând alte generații de muște.

Sunt prea multe muște, atât de multe, încât nu mai știi cum să te strecoli printre ele neatins.

Începând cu decembrie 1989, după căderea regimului comunist, România a fost invadată de muște. S-au așezat pe

umerii ţării şi-au început să-i soarbă nectarul. Unele muşte au stat pitite la locuri sigure ca în primăvară să-şi înceapă activitatea de infectare a tot ceea ce este viu. Cum a dat primăvara îmbrăţişării unei alte ideologii şi-au făcut apariţia zgomotos. Zumzetul lor răsună atât de puternic, încât nu-ţi mai puteai asculta suflul, gândurile, devineai nesigur în mişcări, bâzâitul îţi anula simţurile. Alte muşte s-au lăsat chemate de pradă prin simpatie. Tu erai bucata de grăsime pentru care se dădeau lupte grele. Tu erai hrana ce trebuia exploatată. Când cele mai lacome erau prinse „cu musca pe căciulă“ făceau câteva salturi spre locuri mai răcoroase să-şi ispăşească poftele animalice a proastei guvernări, pe urmă, discret, ajungeau să guste din acelaşi ciolan delicios. Initial tăcute „să nu se audă musca“, fixau prada, o atingeau, băteau în retragere, reveneau, ca într-un final să cânte victorioase. Şi printre ele se mai aflau acele novice, cărăuşi, ce cădeau „ca musca în lapte“ şi erau sacrificiate precum Moțoc, boierul lacom dăruit de domnitorul Alexandru Lăpușneanu mulțimilor spre sacrificiu, pentru a-şi spăla propria faţă.

Trist este că musca ce-a invadat România a încercat să altereze tot ceea ce este mai sfânt începând cu dragostea vlăstarilor faţă de neam şi ţară. Dacă înainte de 1989 nu exista vlăstar care să nu-şi cunoască strămoşii, să nu simtă curgând prin venele lui dragostea faţă de pământul scump al ţării sale, faţă de limba strămoşească, tradiţii şi obiceiuri, credinţa străbună, după 1989 vlăstarii ce mai sunt animaţi de sentimente patriotice sunt greu de găsit într-o pădure plină de uscăciuni. Lor nu li s-a spus că „Patria ne-a fost pământul / Unde ne-au trăit strămoşii / Cei ce te-au bătut pe tine / Baiazide la Rovine / [...] / Şi punând duşmanii-n juguri / Ei au frământat sub pluguri / Sâangele, Dumbrăvii Roşii“ (Patria română, George Coşbuc) sau chiar dacă li s-au comunicat unele

evenimente istorice, acest lucru a fost făcut fără dăruire, fără însemnatate, șters, pentru ca cel care ascultă să uite și să își plece capul în fața muștelor lacome, să se lasă conduși spre idealuri deșarte, mincinoase. Vlăstarii orbiți de lumina galbenilor ascultă muștele ce se întind leneșe la soare și uită pământul străbun ca un copil ce uită chipul blândeい mame. Nu știu cât de viu ești, cât de însuflețit, atunci când atingi pământul țării, îl îmbrățișezi și săruți cu lacrimile tale „Și inima lui crește, și ochii-i plini de jale / Cu drag privesc prin lacrimi podoaba țării sale. / Sărmănu-n genunchează pe iarba ce străluce, / Își pleacă fruntea albă, smerit își face cruce / Și pentru totdeauna sărută ca pe-o moaște / Pământul ce tresare și care-l recunoaște...“ (Dan, căpitan de plai, Vasile Alecsandri)

„Patria ne e pământul / Celor ce suntem în viață“ (Patria română, George Coșbuc) și care avem datoria sfântă față de strămoșii noștri ce și-au lăsat sângele să curgă pentru libertate să o lăsăm urmașilor, pentru că „Patria ne-o fi pământul / Unde ne-or trăi nepoții.“ (Patria română, George Coșbuc)

Chiar dacă musca a intrat până și în oala de lut, atingând tradițiile românului, gustând smântâna cea grasă, noi nu trebuie „să ne speriem de toate muștele“, de toate nimicurile ce fac gălăgie cât mai este vară în goana lor după roadele celor ce trudesc din zori și până-n seară și să le arătăm care este locul lor.

Atunci când românul va învăța să se elibereze de bâzâitul lacom, să-și apere cu sfîrșenie valorile naționale (limbă, istorie, tradiții, cultură, literatură, artă etc.) o să se simtă cu adevărat împlinit.

Dificultăți de învățare induse prin raportare la „Rătușca ce urâtă“ a scriitorului Hans Christian Andersen

Există numeroși factori care pot dezvolta deficiențe de învățare la un copil, ereditatea, problemele asociate sarcinii, accidente postnatale, mediul în care trăiește, un mediu ce se poate dovedi nefavorabil datorită sărăciei, problemelor din familie sau chiar anturajului.

Semnele deficiențelor de învățare sunt numeroase, limbaj, capacitate motorie, atenție și comportament social.

Tema este vastă. Eu am ales să mă opresc asupra dificultăților de învățare induse și să le raportez la o poveste îndrăgită de copii „Rătușca ce urâtă“ a scriitorului Hans Christian Andersen.

În momentul în care o persoană constată că-i este greu să facă ceva se poate spune că se află într-o dificultate. Depășirea dificultății depinde de voința persoanei respective, de forța de a depăși un obstacol și de relațiile cu cei din jur. Unele dificultăți pot să fie induse, produse sau influențare de un stimul extern. Acești stimuli externi pot să inducă în eroare o persoană, să o amăgească și ea să-și piardă încrederea în propile forțe. Un semn al neîncrederii în forțele proprii este izolarea. Un elev care se izolează, pentru că a dobândit complexe de inferioritate datorită factorilor externi se confruntă adesea și cu dificultăți de învățare.

Un bun exemplu pentru a arăta acest lucru este povestea Rătușca ce urâtă“ a scriitorului Hans Christian Andersen. Puiul de lebădă respins de toți, de familie, de societate va ajunge să se izoleze, până când cineva, tot un factor extern, alte lebede, îi arată adevăratele calități.

Pentru început am putea pleca privirea asupra titlului, o rătușcă urâtă. De ce urâtă, ne-am putea întreba? E posibil să fie un defect fizic a unei persoane și ea să fie catalogată drept urâtă sau

ar putea să fie o trăsătură morală ce deranjează pe cei din jur. Rătușca era urâtă, pentru că era neînțelească de societatea în care trăia și acest lucru i-a adus numeroase dificultăți. Nici mama puiului nu a reușit să-l înțeleagă și-l testează „Ce rățoi mare! se gândi mama rață. Să fie într-adevăr pui de curcă? Am să văd eu după ce am să-l bag în apă.“ „Alături de celelalte rătuște intră în apă și puiul cel mare și urât, înotând la fel ca ele. / E puiul meu, nu e de curcă, se bucură rață. Dacă te uiți la el mai bine, nici nu e aşa de urât.“ Pentru un moment puiul a deveni frumos pentru că a reușit să intre în apă și s-a descurcat mai bine decât frații lui. Mai târziu apar alte piedici din pricina mediului înconjurător. „... iar una ciupi de moț puiul cel urât.“ Puiul rănit, respins este mânăgaiat cu milă „mânăgâindu-și puiul cel urât pe moț.“ „E cam urâtică dar are o fire plăcută ...“ Un copil pentru a depăși o dificultate nu are nevoie de mila nimănui, ci de dragoste, doar aşa poate să reușească a-și descoperi calitățile și a-și învinge temerile. Puiul cel urât a fost respins, privit cu milă. „Până și surorile ajunseseră să-i spună: Poate până la urmă, are să te prindă pisica, urătule! / Mai bine te-ai duce undeva departe, să nu fii văzut, îi spunea mama rață.“

Puiul plecat de acasă se confruntă cu aceleași probleme. Inițial cunoaște egoismul celor din jur „Tare urâtă mai ești. Dar asta nu înseamnă nimic, poți să rămâi printre noi, numai să nu te măriți cu cineva din familia noastră.“ Îi este interzis să se integreze într-un mediu social. I se spune că poate să trăiască și el ca un biet animal nebăgat în seamă de nimeni. Nimănuia nu+i place acest lucru. Omul are nevoie de dragoste, de prieteni, de încurajări. De acest lucru au nevoie elevii ce întâmpină dificultăți de învățare, nu de marginalizare.

„- Ce-o fi cu tine? se indignă găina. Nu ai ce face și te duc gândurile la prostii. Pune-te să faci ouă, sau începe să torci și-or să-ți treacă! / - Dar este atât de minunat să plutești [...] / - Astea sunt plăceri?! [...] / - Nu mă-nțelegeți, spuse rătușca întristată.

[...] / - Tare cred că voi pleca în lumea largă.“

Fiecare persoană are abilități. Nu oricare copil cântă frumos, de exemplu. Dacă un copil e talentat la desen, altul e posibil să fie dotat cu deprinderi practice. Copiii trebuie încurajați, descoperiți pas cu pas, nu catalogați ce nefiind buni de nimic.

Puiul respins de toți datorită împrejurărilor vietii vede într-o zi niște păsări, pe care le admiră, le dorește model de viață „Nu putea să uite acele păsări nu le știa numele [...] Nu, nu era vorba de niciun pic de pizmă pentru ele doar admiratie și iubire. Nici nu putea să-i treacă prin gând să-și dorească să semene cu ele.“

În cele din urmă puiul descoperă că e și el o lebădă, e frumos ca modelul lui. „Dar în loc să-și vadă chipul de boboc cenușiu despre care toți spuneau că e atât de urât, oglindirea îi arăta o lebădă. Era ea însăși o lebădă. [...] Lebăda care a venit acum era cea mai frumoasă. [...] Pe când eram rătușca cea urâtă nici în vis nu am trăit atâtă fericire ca acum!“

Fiecare are un talent, un model ce-l poate ajuta să devină puternic. Trebuie doar să descopere acest lucru și să-și urmeze calea spre împlinire în viață.

Profesorul, educatorul trebuie să treacă dincolo de acea urâtenie a neputinței unor elevi și să descopere în ei acea flacără ce-i poate ajuta să devină oameni împliniți în viață.

Notă: Citatele sunt din Hans Christian Andersen, *Povești, Rătușca cea urâtă*, Traducere Ioana Patrichi, Editura Tana, Mușătești, Argeș, 2007.

Valorile expresiei „A da în gropi de prost ce e“ în limba română

„A da în gropi de prost ce e“ este o expresie populară, familiară care din punct de vedere semantic are în procesul de comunicare valoare de superlativ absolut „foarte prost“.

Cuvintele care alcătuiesc expresia „A da în gropi de prost ce e“ din punct de vedere morfologic și sintactic se completează unele pe altele pentru a stabili împreună sensul acesteia. Ele nu se analizează separat din punct de vedere morfologic și sintactic ci alcătuiesc o expresie, o locuțiune, în cazul de față verbală. Dacă ar fi să analizăm separat cuvintele expresiei s-ar putea observa că prepoziția „a“ însoțește verbul „da“. A da luat separat în cadrul expresiei are valoare morfologică de verb la modul infinitiv. Substantivul comun, simplu, nearticulat „gropi“ însoțit de prepoziția simplă „în“ din punct de vedere sintactic arată locul unei acțiuni devenind complement circumstanțial de loc. Dă unde? În gropi. Doar cel dezorientat nu observă gropă și ajunge în ea. Substantivul comun, simplu, nearticulat „proști“ însoțit de prepoziția simplă „de“ arată cauza pentru care ajungi să cazi în groapă. Din ce cauză a da în gropi? De prost. Din punct de vedere sintactic în expresie, analizat separat „de prost“ este complement circumstanțial de cauză. „E“ are valoare copulativă și alcătuiește împreună cu numele predicativ „ce“ predicatul nominal. „ce e“ cu sensul de *prost e*, devine prost. Așadar toate cuvintele ce alcătuiesc expresia „A da în gropi de prost ce e“ duc la valoarea superlativă a acesteia „a fi foarte prost“.

Dacă facem referire la fiecare din cuvintele expresiei din punct de vedere semantic și gramatical o să putem observa o multitudine de valori pe care fiecare cuvânt le pot avea individual.

O să încep cu „a“. În primul rând „a“ este prima literă a alfabetului. Din punct de vedere fonetic sunetul „a“ este vocală. Fiind o vocală poate alcătui singură un cuvânt sau o silabă (a învățat, a-mar). Ca valoare morfologică „a“ poate să fie

substantiv de genul masculin la singular și de genul neutru la plural (Am scris un a. sau forma de plural: A-urile sunt prea lunguițe.) Când „a“ este așezat la finalul unui substantiv are valoarea morfologică de articol hotărât enclitic (mama). Aflat în fața unui substantiv, pronume sau adjecțiv pronominal posesiv sau numeral cu valoare substantivală, adjecțivală sau adverbială „a“ îndeplinește valoarea morfologică de articol posesiv genitival (O haină a fetei s-a pătat. A mea este curată. A doua are petec.). Când „a“ însă este un adjecțiv are valoarea morfologică de articol demonstrativ adjecțival (Fata a mică este cuminte. a cu sensul de cea mică). În enunțul A din grădină este bunica. „a“ îndeplinește valoarea morfologică de pronume demonstrativ de depărtare (aceea) iar în enunțul A fată este Ana „a“ îndeplinește valoarea morfologică de adjecțiv pronominal de depărtare. În expresia „A da în gropi de prost ce e“ sau în versul eminescian „E ușor a scrie versuri“ „a“ îndeplinește valoarea morfologică de prepoziție. Se poate observa că a este o prepoziție a infinitivului. Tot valoare morfologică de prepoziție are și atunci când ajută la formarea numeralelor distributive (De câte ... 5 cărți a 100 de pagini). În enunțul El a citit lecția. „a“ îndeplinește valoarea morfologică de verb auxiliar și ajută la formarea timpului perfect compus al modului indicativ împreună cu participiul verbului de conjugat citit. Atunci când „a“ redă o stare sufletească are valoarea morfologică de interjecție (A, ce doare!) Totodată „a“ poate să fie și un element de compunere care indică absența, excluderea (amoral).

„Da“ cu valoarea morfologică de adverb este un cuvânt care se utilizează pentru a răspunde afirmativ unei întrebări. „Da“ apare și în locuțiunea adverbială „ Ba da“ ce exprimă răspunsul afirmativ la o întrebare negativă. În cazul repetiției „Da, da.“ îndeplinește valoarea morfologică de adverb și are valoare de superlativ (sensul bine, bine).

Totodată „da“ poate îndeplini și valoarea morfologică de conjuncție adversativă (Citește 1/ da nu înțelege 2/). În acest caz „da“ ține locul conjuncției adversative dar având în procesul de comunicare valoare argumentativă. El este o propoziție

afirmativă, principală ce arată acțiunea, în timp ce E2, la rândul ei propoziție principală, neagă consecințele acțiunii din E1, fapt pentru care cele două enunțuri sunt în raport de coordonare adversativă. Prin urmare „da“ poate să fie în cazul enunțat mai sus conjuncție coordonatoare adversativă și conector pentru un text argumentativ. Utilizat cu valoarea morfologică de conjuncție, cuvântul „da“ cu sensul de dar leagă propoziției de același fel, fie principale, fie secundare adversative. (A înțeles 1/că vine 2/da nu stă. 3/) E2 și E3 sunt două propoziții secundare (subordonate) în raport de coordonare adversativă. ... vine da nu stă sunt două propoziții puse în opozиie. Așadar „da“ cu valoarea morfologică de conjuncție arată opoziția având sensul de totuși, cu toate acestea. Conjuncția „dar“ în expresile „d-apoi bine“¹, „dar cum să nu“² are rolul de a da un răspuns negativ la o propunere, iar în expresia „Dar aş!“ folosită cu sensul de însă, nici vorbă, nici gând! creează o piedică. În cazul în care înlocuim conjuncția dar cu „da“ ea își păstrează sensul da cum să nu, Da aş! „Da“, cu valoare de conjuncție poate să fie întâlnit și după o propoziție optativă urmată de o construcție negativă de genul: nicidcum, nici gând. (Ar merge acolo da nicidcum nu se obosește.) Totodată conjuncția „da“ poate să introducă o construcție imperativă: Da ce vreți voi de la mine? Folosită înaintea unui cuvânt care se repetă, conjuncția „da“ întărește sensul acestuia: Mă voi apuca serios de lucru, da serios! Conjuncția „da“ mai poate exprima și mirarea, surprinderea, uimirea Da frumos mai cânți!.

În expresia „A da în gropi de prost ce e“ „da“ are valoare de verb intranzitiv, regional. Cu aceeași valoare de verb intranzitiv, regional „da“ mai este întâlnit și în alte expresii „A da în clocoț“, „Dă din mâini“, „A da în foc“. „Da“ poate să fie întâlnit și cu valoare reflexivă și intranzitivă în expresii precum „A se da îndărăt“, „A se da bătut“. Cu valoare tranzitivă „da“ poate să fie întâlnit în expresii precum „A-și da viață“ sau locuționi verbale „A da în primire“ cu sensul de „a preda“.

„Da“ cu înțelesul de „a oferi“ este un verb tranzitiv (I-am dat o carte.).

„Da“ poate să fie întâlnit și cu înțelesul de a rândui, a destina făcându-se referire la soarta omului, la Dumnezeu „Ș-apoi dă, Doamne, bine!“

Și în Sfânta Scriptură cuvântul „da“ este utilizat în expresii cu valoarea morfologică de verb (cu valoare imperativă în cele subliniate) „Dați și vi se va da.“ (Luca 6, 38), „Dați Cezarului ce-i a Cezarului și lui Dumnezeu cele ale lui Dumnezeu.“ (Marcu 12, 17).

Proverbele românești utilizează cuvântul da cu valoarea morfologică de verb „Dă cu o mână ca să ia cu o mie.“³

Verbul a da este întâlnit și în expresii populare utilizate în basme „...Verdeș împărat chemă slujitorii și le dete o gură de or pomeni-o.“ (Aleodor împărat)

„Groapă“ are valoarea morfologică de substantiv de genul feminin după cum se poate observa și în expresia „A da în gropi de prost ce e“ dar și în expresii precum „A fi cu un picior în groapă“. Din punct de vedere semantic groapă are sensul de gaură, cavitate.

Cuvintele „de“ și „în“ din expresia „A da în gropi de prost ce e“ sunt utilizate cu valoarea morfologică de prepoziții ale unor substantive în cazul acuzativ.

În ceea ce privește omonimia cuvântului „de“ acesta poate să fie întâlnit și cu valoarea morfologică de substantiv (Am scris un de.), interjecție de adresare (De, Ano!), verb predicativ (Să-i de ceva. Dea - sensul), pronume relativ (Copacul de-l vezi este stejar. Sensul pe care) și conjuncție subordonatoare cu sensul dacă (Vin de mă chemi.) În cazul prezentat în fraza (Vin de mă chemi.) de introduce o propoziție condițională (cu ce condiție vin?). De în calitatea de conjuncție poate să introducă și alte subordonate (E bine de înveți. subiectivă), (Problema este de vi .-predicativă)(Vin de îndată ce se întunecă. temporală când vin?), (De nu știe a scrie, umblă de la unul la altul. cauzală din ce cauză umblă?), (Mă gândesc de te servesc. - completivă indirectă la ce mă gândesc?), (Chiar de învață, nu știe. concesivă în ciuda cărui fapt nu știe?)

Cuvântul prost are valoarea morfologică de substantiv „A da

în gropi de prost ce e“. Aceeași valoare morfologică o îndeplinește și în expresii precum „A-și găsi prostul.“ Prost este la origine adjecțiv. (Omul prost nu ajunge la mal.) Totodată poate să fie întâlnit și cu valoarea morfologică de adverb (Gândește prost.).

În ceea ce privește omonimia cuvântului ce acesta poate să fie pronume interogativ (Ce faci?), adjecțiv pronominal interogativ (Ce temă ai?), pronume relativ (Știu ce faci.), adjecțiv pronominal relativ (Știu ce temă ai scris.), adverb (Ce frumos ai scris!), substantiv (Am omis un ce.)

Ce poate să fie utilizat și cu valoare de interjecție: Ce? - Poftim?

În cazul De ce nu? are sensul adverbului predicativ desigur.

Verbul e poate avea valoare predicativă (El e la școală.), copulativă (El e frumos.) și auxiliar (Ar fi citit o carte.)

Expresia „A da în gropi de prost ce e“ are valoare superlativă prin alăturarea unor părți de vorbire și de propoziție a căror sensuri se întunesc toate în același punct (a fi foarte prost).

Note:

1. Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a, Editura Univers enciclopedic, București 1996, pag. 260.

2. Ibidem, pag. 260.

3. Valentina Cărare, Dicționar de proverbe românești, Editura All, București, 2007, pag. 38.

Bibliografie:

1. Cărare, Valentina Dicționar de proverbe românești, Editura All, București, 2007.

2. Popescu, Mihaela, Dicționar de expresii în limba română, Editura All, București, 2007.

3. Dicționarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București 1996.

4. DOOM, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007.

5. Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1994.

Satul cu portul strămoșesc, tradițiile și obiceiurile lui desprinse din poeziile în grai bănățean

Satul cu tradițiile și obiceiurile lui se regăsește în sufletul fiecărui român. Nu există român care să nu-și amintească cu drag de portul tradițional, de obiceiurile și tradițiile care i-au luminat copilăria, de primii ani de școală, chiar dacă viața l-a purtat pe drumuri străine. Românul, în ciuda faptului că viața l-a purtat departe de locul natal, nu uită să păstreze învățătura primită de la predecesorii săi.

„Givaniț româneșce“ este mesajul poetului în grai Iancu Almăjan Bănățanu. „Vorbiș să-ntăliagă lumia dî la sat / [...] / Nu stâlșit prîn spiluri limba me română / [...] / Spuni-ț româneșce pră unge îmblaț.“ Se poate observa că românul născut și crescut la sat își iubește și respectă atât de mult graiul strămoșesc, încât îl poartă în sufletul lui mereu și-l redă în versuri, versuri în care oglindește obiceiuri specifice zonei în care s-a născut și a crescut, portul tradițional, ocupățiile de bază ale oamenilor de la sat, cântecul horelor, dorurile din suflet. Prin graiul strămoșesc țăranul român se identifică cu tot ceea ce are mai sfânt, dragostea de mamă, dragostea de neam și țară, obiceiul strămoșesc, portul din străbuni lăsat, ocupățiile, tradițiile legate fie momentele de trecere din viața omului, fie de sărbătorile religioase, hora și cântecul popular.

„Scriitorul dialectal scrie artistic, ca un scriitor adevarat, dar ce îl diferențiază de scriitori este limbajul. El încearcă să confirme valoarea sensibilă a cuvântului dialectal în registrul limbii scrise.“¹

„Cât trăim pe-acest pământ, / Până morții îi dăm vamă, / Lucru-n Lume nu-i mai sfânt, / Ca și dragostea dă mamă.“ mărturisește scriitorul Ionel Iacob-Bencei în poezia „Crez“. Crezul omului din popor este liniștea, bogăția familiei sale, respectul față de mama care i-a dat viață. Atunci este mulțumit și fericit țăranul român, când familia sa este numeroasă și se bucură

de toate darurile lui Dumnezeu revărsate pe pământ.

Alături de dragostea sfântă ce o poartă familiei se află și dragostea față de țara sa, de neamul său românesc „Dor dă sat și dor dă Țară, / Dor dă vânt dă primăvară,“ („Dor“, Ionel Iacob-Bencei).

Nu poți să vorbești de satul românesc fără să prezintă frumusețea costumului tradițional. Într-o poezie în grai publicată de mine în 2009, în volumul „Îndrăgostiți de poezie“, am prezentat costumul țărăncii românce „Eu mi-s floare gin Bănat, / Graiul gin străbuni lăsat / Cu sfîntănie l-am păstrat / Ș-în suflet l-am purtat / Ș-o să-l port cu min' mereu / Cât mă lasă Dumnezău. / Eu mi-s neam ge Cărașan, / Pui mândru ge gugulan, / Eu Tân portul gin străbuni, / Cu cătrântă și ciupag, / Cu opreg, poale, laibărac, / Duminica la horă mă îmbrac. / [...] / Haine săngură îmi țăs“. Cotumul tradițional al țărăncii românce este compus din cărpă, baticul ce-i acoperă capul, ciupag, o cămașă peste care poartă în funcție de anotimp laibăr sau pieptar (vestă), cojoc, poale (fustă), catrință (șorț înflorat), opreg (țesătură cu franjuri purtată peste poale), brâu și opinci (încălțăminte de piele sau cauciuc). Costumul tradițional al țăranului român are pe lângă opinci, cojoc, pieptar și laibăr, obiecte vestimentare bărbătești precum izmene (pantaloni) și cămașă lungă legată la mijloc cu un brâu. Costumele tradiționale erau făcute de oamenii satului și aici putem aminti că țăranii erau buni meșteșugari. Pe lângă faptul că erau buni zidari, dulgheri, covaci (fierari), erau și foarte pricepuți în confectionarea textilelor. Un rol important în confectionarea textilelor l-a avut războiul de țesut unde se confectionau cămași, izmene, poale, laibăre, pricovițe, covoare etc. Unii țăranii erau și iscusiți cojocari, confectionau îmbrăcăminte și încălțăminte din piele.

„Camil Petrescu spunea: Este un lucru neîndoios că dintre toți țăranii români de pretutindeni, bănațenii sunt cei mai citiți și cei mai cunosători de carte... țărănimdea bănățeană dă doavadă de un extraordinar simț artistic.“²

Ion Vornic Rîncu numit și Moș Ion Rîncu vorbește de satul lui natal, Vârciorova, în poezia „Satu' drag“ punându-l în strânsă

legătură cu viața religioasă și anii de școală „Vârșiorova, cui bu-n care / Am văzut pământ și soare, / [...] / Litărele dă cipari / Lenătai din călindari, / După care, cu sfială, / Am ajuns copil dă școală...“

Primele școli au fost înființate în incinta bisericilor, iar Ion Vornic Rîncu, respectând parcă acea veche tradiție a învățământului ce era legat de viața religioasă și învățat să citească utilizând calendarul bisericesc, ca mai apoi să-și desăvârșească învățătura pe băncile școlii.

Multe poezii în grai bănățean prezintă obiceirile omului de la sat în preajma marilor sărbători creștine precum Crăciunul și Paștele.

Dorina Sovre în poezia „În ajun dă Crășiu“ înfățișează pregătirile ce se fac în gospodării în Ajun de Crăciunului, dar și obiceiuri rurale precum pițărăii. „Fașe mama pită-n țăst / și frământă la colăși, / Vre după atâta post, / Să-i împartă la sărași. / Dîn cigane fur cârnaț / și îl mânc cu colășei, / Șage soru-me-a-n târnaț / Să plecăm în pițărăi.“ Colăceii (pâinea) și cârnațul înseamnă bogăția casei. Țăranul din rodul cel bogat dă prima dată de pomană și celui sărac, pe urmă îl gustă și el, aducând astfel mulțumire lui Dumnezeu. Pițărăii sunt copiii ce au adunat din timp leme, vreascuri, tulei (coceni) și au aprins focul în seara zilei de 23 decembrie. Focul odată aprins va fi menținut de pițărăi până în zorii Ajunului Nașterii Domnului, în 24 decembrie. Acest foc din noaptea Ajunului reprezintă în tradiția populară focul în jurul căruia au stat ciobanii să se încâlzească când au fost vestiți de către îngeri că s-a născut Mesia. În Ajunul Crăciunului, 24 decembrie, dimineața, copiii ce au vegheat toată noaptea în jurul focului, pornesc din poartă în poartă ca să primească pițărăi (pâini miciute). În timp ce aleargă de la o poartă (ușă) la alta utilizează strigături specifice evenimentului: „Dă-mi și mie un pițărău, / Cât de rău, / Să mă duc cu Dumnezeu.“ Primului pițărău i se dă de către gazdă și câte o bucată de cârnaț, simbol al bogăției unei case „Ne dați ori nu ne dați, pâine cu cârnați.“, dar și boabe de porumb etc, simboluri ale bogăției unei gospodări. Seara, în Ajunul Crăciunului, pițărăii, merg să colinde pe la casele oamenilor

vestind Nașterea Domului. „Colinde, colinde / E vremea colindelor.“ (Mihai Eminescu)

Ioan Cîrdu în poezia „La tăiatu' porcului“ vorbește despre un obicei de la sat, premergător Crăciunului, Ignatul. „Dă tri zile sănțaleg Ghiță și Măria lui / Să facă să iasă bine, cu tăiatu' porcului. / Acum îi vremea lor, porcii îi taie tăt natu' / Nu îi bine să-l mai țânem după ce-o trecut Ignatu“. „Folcloristul Petru Caraman consideră că obiceiul tăierii porcului din ziua de Ignat își află rădăcinile în tradițiile antichității romane. Lumea romană practică acest sacrificiu la Saturnali, între 17 și 30 decembrie, consacrându-l lui Saturn, la origine zeu al semănăturilor. Porcul însuși era socotit ca întruchipare a acestei divinități, a cărei moarte și reînviere se consuma la cumpana dintre anul vechi și anul nou. Este însă vorba de un transfer al obiceiului, de la data la care se celebra inițial anul nou în lumea romană: începutul primăverii, al semanaturilor, la sărbătorile ce precedau Calendele lui Janus, adică la Saturnalii.³ Tăiatul porcului include și unele pregătiri precum pregătirea căldării, postavei (șiuvanului alb). „Să-l pârlim cum îi mai bine, adă tri sărșini dă paie, / Să să vadă și la noi, foc mare și vâlvătaie!“ Ritualul tăierii porcului constă și în sortarea cărnii, pe urmă împărțirea ei pentru pomana porcului, pentru sărbători, carne friptă, tocătură, cârnați, tobă, caltaboși, șuncă, cotoroage, etc.

Ion Jorzu în unele din poeziile lui în grai vorbește despre obiceiuri ce se desfășoară cu prilejul Învierii Domnului „Vin Pașcele, cu colăși / Și cu oauă fărbuice, / Cu miros dă cozonași / Și cu babe pocăice. / Iară trăbă țoale noi / Și păpuși, la copilaș“, De Paște oamenii de la sat se înnoiesc atât material, își fac haine noi, cât și spiritual „babe pocăice“ pentru a fi vrednici de o sărbătoare a luminii, a învierii.

Ştefan Pătruț în poezia „În Săptămâna Mare“ prezintă semnificația sunetului de toacă. Toaca cheamă creștinii la biserică, la rugăciune și îndreptare.

Unele poezii în grai băնățean vorbesc despre rugă, petrecerea ce se desfășoară după slujba religioasă ce are loc cu prilejul comemorării sfântului ce patronează biserică din sat. „Cu mulce

dzâle-năince, / Tot gospodaru' cu mince, / Casa dă rug-o găceșce /
Șî goșcii la rugă-i pofceșce, / Că nu-i altă mare fală / Să ai casa-n
rânduiuală, / Bucace bune pră masă / Petrecerea fain să iasă, /
Goșcii ce-n prag o să-ți vină / S-aibă parce dă ogină,“ ne spune
Petru Peța în poezia „Rugă în Banat“.

Despre tradiția țăranului bănățean de a recolta porumbul după ce cade bruma vorbește poeta Ana Caia în poezia „La cules de cucurudz“ „Dă vo tri nopț și giumace, / Cage brumă pă răzoare / [...] / Neamurili și veșinii / Să adună-n ortăsie, / Împrumută cotăriță / Loitre mari pun la coșie.“, iar despre culesul fructelor toamna pentru a face dulceață, compot și răchie, poetul Gheorghită Brebenar „Sînie o făcut căzanu, sînie l-o inventat? / O fi fost un om cu carcie, ori un mare învățat?“

Tot Ana Caia amintește într-o poezie în grai despre existența sălașelor, locuința de vară a țăranului român. Vara, omul de la sat, se muta la sălaș pentru a lucra pământul și a îngrijii de animale. „Mi-amincesc dă taica-moșu / Cum șägea, propcit în boată, / Când pădza vo doaua noacini “ („La sălaș“), în timp ce poetul Ioan Albu ne amintește într-o poezie de carul cu boi.

Superstițiile din lumea satului sunt surprinse de poeta Maria Mândroane în poezia „Cântă șiomvica“, ciovica fiind pasărea ce se presupune că ar anunța moartea unui om, dar și de Ștefan Pătruț în „Strigoniu“.

Satul este locul unde înțelepciunea și-a făcut casă. Descoperind viața de la sat cu tradițiile și obiceiurile ei, prortul și graiul strămoșesc și nu doar descopernid-o, ci simțind-o în ființa noastră ne înțelptim, aflăm frumusețea, sfîrșenia obârșiei noastre.

Note:

¹ Ion Căliman, Ion Gheră, Georgeta Popa, *Poezia Dialectală în context actual*, Editura Nagard, Lugoj, 2010, pag. 31

² Idem, *Ibidem*, pag. 62

³ <http://www.traditii.ro>

Bibliografie:

1 Căliman, Ion, Gheră, Ion, Popa, Georgeta *Poezia Dialectală în context actual*, Editura Nagard, Lugoj, 2010.

2 Turcuș, Aurel, *Poezie în grai bănățean*, volumul 1, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2009.

3. <http://www.traditii.ro>

Simbol și culoare în operele scriitorilor Lucian Blaga, Ion Barbu, Tudor Arghezi, Alexandru Macedonski, Mihai Eminescu și George Bacovia

Vântul de toamnă a scuturat într-o dimineață floarea purpurie a copacilor purtând-o spre lumea visurilor. Eu am privit cu atenție în „clepsidra timpului“ și am observat culorile vieții. E multă culoare, Doamne! Fiecare ființă și-a țesut culorile după bunul plac. O viață de simbol și culoare! Tot ce trebuie să faci este să știi să aduni primele raze ale răsăritului de soare și să colorezi cu ele roua dimineții, chiar dacă te împiedici adesea în beznă. Ah! Este minunat să nu uiți a privi răsăritul amintindu-ți mereu proverbul „După întuneric sper lumină“.

Am răsfoit în acea dimineață câteva cărți rătăcite pe noptiră și am alergat după simbol și culoare printre litere și cuvinte ca vântul după floarea purpurie a copacilor.

Opera scriitorului Lucian Blaga se află sub imaginea *runelor* sau *semnelor* pe care acesta încearcă să le descifreze, să le pătrundă ființa. Prin ele vrea să ajungă la apa din care bea curcubeul spre a gusta nemurirea.

În poezia „*Rune*“, volumul „*La cumpana apelor*“, a scriitorului Lucian Blaga este vizibil că toată natura, toată ființa poartă o pecete, un semn. Simbolul își etalează culoarea înțelesului abstract în interiorul materiei, nu în afară, iar acest înțeles este oricum indescifrabil, individualizator. „Stane de piatră, jivine, cicută / Poart-o semnătură cu cheie pierdută.“ Cheia este pierdută și nimeni nu poate pătrunde dincolo de ceea ce este permis. Fiecare are cheia lui și nimeni nu poate decifra toată complexitatea unei ființe.

Așadar potrivit mesajului poeziei *Rune* toată lumea poartă amprenta semnului, a runei în ființa sa. Epitetul „*veacuri uitate*“ se ascunde „*în chip de rune*“. Păsările, o detașare a materialului de spiritual prin inversiunea „*liturgice zboruri*“ poartă sub aripi

semnul runelor. Luna personificată, aflată în slujba luminii poartă pe față semnul vrăjit al runei. Crinii muntelui asemenea astrului ceresc, poartă runele urcându-le spre creștet „*Crinii muntelui - subtlunari - / și-o duc neajunsă pe creștet*. Făpturile toate poartă semnul, runa, *Făpturile toate, știute și neștiute, / poart-o semnătură.*“ Mamele poartă runele pe frunte prin însăși viața care se naște prin ele. Luncian Blaga conturează acest lucru prin metafora „*Subt ceruri mumele-o poartă pe frunte.*“

Adresarea directă din ultima strofă a poeziei sub chipul interogației retorice „*Rune, pretutindeni rune, / cine vă-nseamnă, cine vă pune?*“ surprinde nedumerirea eului liric față de toate semnele ce-l înconjoară.

În poezia „*Autoportret*“ scriitorul Lucian Blaga creionează setea lui de lumina. Această sete față de lumină stă ascunsă în rune-semne, precum curcubeul: „Lucian Blaga e mut ca o Lebada. / (...) El caută apa / din care curcubeul / își bea Frumusetea și neființa“.

În volumul intitulat „*În marea trecere*“ (1924) scriitorului Lucian Blaga îmbrățișează ideea că lumea și-a schimbat înfatișarea fiind redusa la *semne* sau *rune*, din cer vine „*un cantec de lebădă,*“ iar poetii devin „*cântăreții leproși*“ ai unui cer zăvorât. Ieșit de sub cupola protectoare a *corolei de minuni*, creatorul trăiește sentimentul îmbătrânirii în acest volum: *Sunt mai bătrân decât tine, mamă* dar și al trădării sacrului.

„*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*“ este o poezie redusă la imaginea runelor. Runele sau semnele sunt taine întâlnite de Lucian Blaga „*în flori*“, „*în ochi*“, „*pe buze ori morminte*“.

Pentru a explica și mai bine acest mod personal de înțelegere a lumii, redusă la semne sau rune ce ascund imaginea unor mari taine, poetul face o comparație cu luna, care „*Cu razele ei albe.. / Nu micșorează, ci tremurătoare / Mărește și mai tare taina nopții.*“ Observăm că întreaga comunicare artistică este aşezată într-o lumină crepusculară, în care tainele sunt amplificate prin umbre și lumini succesive, deoarece atunci sufletul omului poate vibra „*Cu lungi fiori de sfânt mister*“, rolul artei fiind să schimbe neînțelesurile lumii în *Ne-nțelesuri și mai mari*, deoarece el

iubește „*Și flori și ochi și buze și morminte.*“ El iubește toate enigmele, semnele acestei lumi.

„*Paradis in destramare*“ a scriitorului Lucian Blaga are ca temă spaima provocată de moartea lucrurilor eterne. Această distrugere a simbolurilor eterne atinge și Raiul și se datorează tehnicii „Trece printre sori vecini / porumbelul sfântului duh, / cu pliscul stinge cele din urmă lumini.“

Toate lucrurile sunt aflate sub forța semnelor în opera scriitorului Lucian Blaga.

Scriitorul Lucian Blaga cultivă în opera sa, sub semnul metaforei, diferite simboluri menite să descifreze tainele acestei lumi.

Din toata ierarhia simbolisticii vegetale a poziției blagiene, două sunt mai ales simbolurile ce stau în opoziție: „*corola de minuni a lumii*“ și „*mirabila sămânță*“. Amândouă sunt „*mirabile*“, adică ţin de sfera miraculosului poetic, aşezate însă în etape diferite ale evoluției operei. „*Florii mirabile*“ (sacre) și nerelevate, acceptate cu euforie în primul volum, î se opune acum „*sămânța mirabilă*“, ca garanție a unei rodiri pozitive simbol prezent în numeroase poezii: „*sămânța lebedei divine*“ conturată în poezia „*Prier*“, sămânță prin care se face aluzie la cunoscutul mit al lui Jupiter și al Ledei; „*văzduhul semințe mișcă*“ poezia cu același titlu „*Văzduhul semințe mișcă, pomii simt dureri de muguri,*“ poezia „*Focuri de primăvară*“. Miracolele, întâmplările „*mirabile*“ ale ființei, sunt acum încoltirea, înmugurirea, înflorirea.

Total se naște în lumina semnelor, al runelor, „*Jos prin ierburi, printre lemne, / uhuit s-aude, semne.*“ în poezia „*Noapte de mai*“.

Versurile blagiene „*Amurg fecund, din altă vârstă, / amurg fecund de Prier*“ conturează semnul unei noi vieți răsărite pe amurgul celei ce s-a stins „*din altă vârstă*“. Prier este denumirea populară a lunii aprilie, una din lunile de primăvară, lună în care totul renaște la viață, totul este fecund, semințele lasă amurgurile de altă dată și devin fertile. Totul stă sub semnul seminței aducătoare de viață. Cromatica fertilității este albul, puritatea

regăsită prin semnul Ledei: „când Leda albă se-nvoise / săndure-n albul de narcise/povara unei lebede.“

În strofa a doua a poeziei blagiene „*Prier*“ viața pare să prindă „*puteri de aripi*“. Lacul zămislește viață după ce Leda în chipul lebedei și-a oglindit ființa în el. Apa este un element indispensabil vieții. Prezența lacului în poezie are un rol important în „*amurgul fecund*“ al seminței. *Și „vegetația de apă“ ajută la păstrarea seminței „lebedei divine“ care are atâtă viață încât semnul ei se concretizează într-o imagine auditivă „în seară cântă pretutindeni.“* Cântecul sămânței „*lebedei divine*“ se metamorfozează „*în trupuri de Undine*“. Undinele în mitologia nordică sunt femei care trăiesc în ape a căror trup sunt jumătate ființă omenească, jumătate pește. În mitologia greacă undinele au denumirea de sirene, iar în literatura română termenul lostriță este sinonim cu aceste făpturi ale apelor. „*Sămânța lebedei divine*“ nu-și putea găsi un loc mai fecund decât lumea apelor și un semn mai profund decât cântecul Undinelor. Conform mitului Ledei cu Zeus, mitologia greacă, din sămânța lebedei divine se naște frumoasa Elena, motivul războiului dintre greci și troieni.

Poezia „*Noapte de mai*“ este scrisă de Lucian Blaga în lumina semnelor. Ierburile, lemnele, imagini vizuale ale materialului își deschid ochii semnelor prin imaginea auditivă „*uhuit s-aude, semne*“.. „*Rar un foșnet*“, jos în ierburi, „*rar un murmur*“ printre lemne și totul cântă pentru semenii. Tot ceea ce prinde formă de viață se conturează sub semnul unei zodii „*Sus e zodie de gemeni*“.

Prezența pitpalacului în ambele poezii ale lui Lucian Blaga, „*Prier*“ și „*Noapte de mai*“ ajută sămânța divină să fie fecundă pe note muzicale asemănătoare spritelor ce trăiesc în ape, Undinelor.

Lebăda este acceptată de cântecul armonios al făturilor din ape și a celor ce trăiesc purtându-și zborul spre înălțimi, în aer, un alt element indispensabil vieții, simbolul zodiei gemeni amintită de Lucian Blaga în poezia „*Noapte de mai*“.

Se poate observa după o lectură atentă a operei scriitorului Lucian Blaga că studiile mitologice și-au pus amprenta în opera lui. Scriitorul a studiat mitologia și i-a pătruns semnele pe care le-

a prezentat metaoric prin tainele cuvintelor în operele sale.

Poeziile „*Grup*“ și „*Izbăvita ardere*“ a scriitorului Ion Barbu, fac parte din volumul *Joc secund* apărut în anul 1930.

În acest volum scriitorul creează un univers aparte, un univers detașat de tot ceea ce este material pruntr-un „*joc secund*“ capabil să pună în lumină esențele și toate acestea structurate, grupate. Scriitorul Ion Barbu se folosește de noțiunea de grup pusă în circulație de Evariste Galois.

Cele mai multe poezii din primul ciclu al volumului „*Joc secund*“ pun pe cititor în dificultate nu numai prin limbaj, dar și prin ceea ce comunică.

Printre simbolurile utilizate de scriitor în poezile lui descoperim pe acela al hermafroditului cu referire la mitologia greacă, zeul Hermes, fiul lui Zeus și al Herei, cel mai slug dintre zei, căsătorit cu Afrodita, zeița dragostei, a frumuseții. Prin acest simbol reunește principiul masculin cu cel feminin și două moduri de cunoaștere, cea intelectuală și cea senzorială reunite într-o cunoaștere de ordin superior, afectiv-intelectuală, pusă sub semnul „*soarelui*“. Acest proces al simbolurilor, al operei la roșu e figurat plastic în poezia „*Izbavita ardere*“: „*Curcanii au mutat pe soare sirul / De gâturi cu, nestinși, cartofii roșii*“.

Lucrurile materiale își pierd orice strălucire în fața celor spirituale. Comparația „*La cerul lăcrămat și sfânt ca mirul*“ arată urcușul celor materiale, „*curcanii / Rotunzi se fac și joaca pântecosii*“, spre cele înalte, spirituale. Imaginea cromatică a soarelui conturată prin metafora *la curtea galbenă* prezintă reușita materialului de a se integra în lumina spiritualului și toată această reușită se face sub simbolul nunții „*Nuntesc, la curtea galbenă, curcani.*“ Nunta, unul din momentele de trecere din viața omului este simbol al cunoașterii de ordin superior.

Toate semnele vechi, „*Un stapânit pamânt asculta ani*“ sunt înlocuite cu cele noi, *Șuvița stelei noi îtinge-n ape / Pamântul s-a lipit de steaua-aproape.*“

Utilizarea cuvintelor cu sens figurat plastic în poezile „*Izbăvita ardere*“: „*soare*“, „*roșii*“ și „*Grup ,fânul razelor*“ arată detașarea eului liric de tot ceea ce este material și lipsit de

orice strălucire.

„*E temnița în ars, nedemn pământ*“, iar eul liric reușește să se regăsească printr-un grup de linii, ovaluri figurate plastic. Tot ceea ce este material este grupat în diferite forme pentru a se fângă în spiritual după cum menționează interogația retorică din finalul poeziei „*Găsi-vor gest închis, să le rezume, / Să nege, dreaptă, linia ce frângi: / Ochi în virgin triunghi tăiat spre lume?*“

Triunghiul este simbolul ființei superioare. Potrivit religiei simbolizează Sfânta Treime. Sintagma utilizată cu sens figurat „*Ochi în virgin triunghi tăiat spre lume*“ arată încercarea materialului de a atinge perfecțiunea, cunoașterea de ordin superior.

În general, poeziile „*Grup*“ și „*Izbăvita ardere*“ pun accentul pe ideea că universul e un defect în puritatea neființei „*Ochi în virgin triunghi tăiat spre lume;*“ „*Rotunzi se fac și joacă pântecoșii! / Nuntesc, la curtea galbenă, curcanii.*“

Însetat de absolut, dornic să parcurgă drumul luminii spre eternitate scriitorul Tudor Arghezi în poziile lui încearcă să ajungă spre acesta pe diferite căi.

În poezia „*Lumină lină*“ se identifică cu o micuță vîtă, cu o albină.

Prin albină Tudor Arghezi își vede oglindit propriul eu.

Albina, în poezia argheziană, este metaforă ce arată aspirația scriitorului spre absolut, absolut pentru care e capabil de sacrificiul suprem.

Menirea de a poleniza a albinei sugerează misiunea poetului de a crea. Fiecare își desăvârșește cu înțelepciune propria artă, albina arta fagurilor, iar poetul arta cuvântului.

Personificată, albina se află în poezia argheziană într-o situație dramatică: „*Zăcând aci, pe-o margine de drum, / și nu dormind într-un polen de floare*“ Soarta dramatică a albinei s-a datorat încercării ei de a-și depăși propria condiție pentru atingerea idealului.

Adresarea directă a eului liric: „*Neascultând de vântul de la stup accentuează dramatismul situației și arată că albina s-a lăsat dominată de propriul ideal, ideal prezentat simbolic și prin*

metafora: „Te-ai aruncat în plasa verde a zilei.“

Ultimele două versuri ale poeziei se constituie într-o interogație retorică ce arată admirarea eului liric pentru albina care a încercat datorită patimei sale mistuitoare; „Cu aripa-n țărână și în vis, / Strânge la piept comoara ta deplină.“ să aspire la un ideal de neatins, exemplu demn de urmat și pentru scriitorul ce se identifică totodată cu mica vicietate: „Cât! Te iubesc, frumoasa mea albină, / Că sarcina chemării te-a ucis.“

Tudor Arghezi în poezia „*Zăpadă*“, creionează ființa pură a zăpezii. Ea și-a desprins parcă chipul dintr-un paradis pierdut încercând să ne aducă o clipă lumina eternității „Azurul se încheagă / Să facă iernii salbă. / E-o trudă-n bolta-ntreagă / Să-ți facă ființa albă.“

Oglinda unei umbre a luminii de odinioară, zăpada va fi spulberată de deșertăciunea vieții pământești „Tu treci întotdeauna / Și lași în lut noroi.“

În poezia „*Miere și ceară*“ a scriitorului Tudor Arghezi albinele care au cucerit tot universul terestru pentru a aduna esența vieții din flori spre a o transforma în miere și ceară, pedepsesc pe albinele ce ajung din greșeală în roial lor transformând-o în ceea ce ele au cules. Din regina florilor ce făurește comori alese precum miere și ceară devine ea însăși miere și ceară. „, cred că va cădea / Într-un stup și-o stea, / Care a venit / Și s-a rătăcit / Dintr-un roi de sus. / Și care diseară / E miere și ceară.“

Poezia „*Har*“ a scriitorului Tudor Arghezi surprinde oglinda prin care se transformă totul în acest univers terestru prin imaginea cartofului. „,Și pentru negrul cartofilor cald / Face descântece, ca pentru smarald. Într-o noapte / Li s-a umplut straiele cu lapte / Ca să-și hrănească un pui / În fiecare vârf de cucui. Imaginea vizuală a *laptelui* prezintă metaforic *cucuiele* ce își pregătesc ființa pentru tuberculi.

Scriitorul Tudor Arghezi în poezia „*Transfigurare*“ arată că noaptea reușește să se metamorfozează în somn și în moarte. „Puteam să știu că-n zeama ei suavă / Albastră-alburie, era otravă? / M-am îmbătat? / Am murit? / Lăsați-mă să dorm...“

Poezia argheziană „*Într-un lac*“ prezintă imaginea lunii oglindite pe chipul lacului. „Într-un lac alb de lumină / A ieșit o lună plină.“

Luna își caută chipul pe fața lacului, își adună lumina din luciu liric îñ poezie.

Fața înghețată a lacului și ceața îi zădărniceste iarna efortul de a-și oglindi lumina din propria imagine. „Azi în lacul înghețat, / Blidul nu i-a mai intrat.“

Poezia argheziană „*Psalm*“ preia modelul biblic al psalmilor. E un psalm de cerere. Poetul îl caută pe Dumnezeu și în încercarea de a se ridica spre înăltimi, spre lumină, își făurește zilnic câte o tulpină. „Ca să te-ating, târâș pe rădăcină, / De zeci de ori am dat câte-o tulpină.“ După cum familia lexicală are punctul de plecare rădăcina cuvântului și eul liric vrea să atingă rădăcina din care a luat ființă.

„Hrănît de piatră“, ținut în deșertăciunea acestei vieți, de ochii ei încihișă caută să se oglindească, să se înalte „și adăpat de vânt.“

Ruga de cerere vine ca o concluzie în finalul poeziei. Vrea să se înalte „mută-mi din ceață mâna“, „du-mi-o-n dreptul frunții.“

În poezia „*Ziua albă*“ Argezi asociază lumina, puritatea zăpezii cu cea a sufletului când se curățește de păcate prin euharistie. „Zi albă, zi usoară, de zăpadă. / [...] E pusă masa Cinei în altar.“

Dorința eului liric arghezian de a se înălță spre absolut, de a se depărta de tot ceea ce este trecător este surprinsă și în poezia „*Când s-ar opri secunda*“. Nădejdea e firul de păianjen. „Păianjenul visării parcă s-ar sui cu frică / Si ar călca, pe firul nădejdilor întins, / Care-și destramă vârful, pe cât i se ridică / Un căpătâi în haos, de-o stea de unde-i prins.“ Eul liric este prins între haos și lumina stelei, oglinda luminii.

Într-o altă poezie cu titlul „*Psalm*“ Argezi înalță o rugăciune de laudă către divinitate, spre Acel ceva, acea lumină neînțeleasă ce o căuta. „Cine ești tu, acel de care gândul / Se-apropie necunoscându-l?“

Eul liric observă că Dumnezeu are grija de toate, fapt pentru

care îi mulțumește. „Hambarul ți-este plin împărătește, [...] Dai dragoste și dragostea sporește.“

Poetul Al. Macedonski a dezvoltat în poemul *Noapte de devemvrie* ideea fundamentală a statoniei credinței într-un ideal, al căii drepte, neabătute, a omului superior hotărât să înfrângă toate piedicile care i-ar sta în cale și astfel în viziunea unei cetăți care-și îndepărtează zidurile dinaintea emirului dornic de a ajunge la ea, vedem tragedia idealului în veci neatins.

Poemul este structurat pe trei părți imaginea creatorului, a omului de geniu care se detașează de lucrurile inferioare și lupta pentru atingerea absolutului.

Eul liric în prima parte a poemului se simte izolat într-un cadru natural, specific omului de rând, spațiu definit simbolic prin termenul *odaia*: „E moartă odaia și mort e poetul”.

Intemperiile vremii unei nopți din luna decembrie, odaia, trezesc în omul de geniu, în partea a doua a poemului, dorința de a se detașa de toate lucrurile trecătoare, de a depăși granițele unui univers mărginit și a pătrunde într-o lume paradisiacă pe căile demiurgului, prin „flacără vie” a inspirației, care schimbă cadrul inițial: „Și-n alba odaie aleargă vibrarea”.

Cuvintele potrivite în reflexie îl separă de lumea trecătoare și îl întoarce spre lumea geniului.

Nimic nu l-ar fi putut detașa pe eul liric mai profund de tot universul omului obișnuit ca o noapte rece de decembrie și o odaie în care singurătatea alergă personificată prin toată atmosfera apăsătoare din juru-i, inundându-i propria ființă, îndemnându-l la izolare.

Când poetul simte în adâncul lui toată durerea universului mărginit în care trăiește, în sufletu-i se deschide flacără inspirației, iar decorul apăsător până în acel moment se transfigurează: „Pe ziduri aleargă albastre năluci”, iar jarul creează lumina necesară transpunerii în alt spațiu și în alt timp: poetul devine Emirul din Bagdad, iar camera ia imaginea minunatului palat al acestuia.

Astfel se realizează saltul din cotidian în fantastic, din material în spiritual, dintr-o realitate într-o alta, transfigurată artistic,

închipuită de energia sufletească a poetului.

Partea a treia a poemului dezvoltă antiteza omul de geniu, care nu poate să-și împlinească idealul în lumea concretă și omul comun, care reușește să-și îndeplinească dorințele limitate în lumea materială.

Omul superior este reprezentat de poet și implicit de emir.

Emirul (omul superior) crede cu toată puterea sufletului său că idealul absolut este Meka, „Cetatea prea sfântă”, înconjurată de ziduri albe. Fascinantă prin frumusețe, Meka ar mai putea fi tărâmul pur al Ideii, tărâmul în care geniul are puțință de a-și realiza menirea.

Cititorul pătrunde astfel, pe nesimțite pe această poartă a lumii spirituale a omului de geniu, fiind întâmpinat de imaginea mirifică a Bagdadului, în care poetul e însuși emirul strălucitului oraș al lumii orientale.

Sub raport stilistic, simbolul devine figura poetică centrată în primele două părți pentru a zugrăvi datele materiale ale condiției poetului în relația lui cu societatea. Câmpia „pustie și albă”, „camera moartă”, „viscolu-albastru”, „ochiu-oțelit al lumii”, „lupii groaznici” ce s-aud „Cum latră, cum urlă, cum urcă sunt toate simboluri ale acestei condiții damnează artistului.

Lupta pentru atingerea absolutului este prezentată în chip alegoric-simbolic în partea a treia dobândind o pronunțată tentă epică.

Un sir de momente înfățișează succesiv pe bogatul emir în diferite ipostaze ale evoluției sale simbolice: mirajul cetății preașfinte, Meka, devine pentru prințul „rozului Bagdad“ o adeverărată obsesie, despărțindu-se de „roza idilă“ a Bagdadului, emirul întâlnește pe drumețul „zdrențaros și pocit“, de care apoi se desparte, fiecare urmându-și drumul său simbolic, prințul, străbate drumul drept, sacrificându-și caravana și servitorii, ajungând el însuși la capătul puterilor, din amorțeala disperării îl scoate viziunea înghețatăre a Mekai, în timp ce Meka îmbracă haina fetei morgana, emirul vede intrând pe sub portalurile Sale, cerșetorul zdrențos, omul comun, mulțumit cu lucruri simple, emirul moare sub „jarul pustiei“ în finalul poemului, însă prin

moartea lui față de această lume trecătoare atinge idelul ajungând în Meka cerească: „Sunt Meka cerească, sunt Meka cea mare”.

Poezia, *Noapte de devemvrie*, a scriitorului Al. Macedonski simbolizează drama geniului, asemenea Luceafărului eminescian, într-o evocare de elevată înflăcărare, reprezentativă pentru întreaga concepție a poetului și, poate și mai mult, pentru drama propriei sale existențe, fascinată de vis, himeră și ideal, irealizabil ca orice absolut. Cu alte mijloace, cei doi poeti înrudiți până la un punct și prin substanța esteticii romantice, diferențiază, fiecare în felul său, etica omului de geniu de cea a oamenilor de rând. Emirul alergând de-a lungul imensității deșertului arab este simbolul foarte limpede al sufletului omenesc însesat de absolut, atras de “o sfântă cetate a idealului”, care în poemul macedonskian este Meka, Luceafărul atras de profunzimea universului.

Ambii scriitori aleg cuvinte potrivite în reflexie ce îi detașează de condiția muritorului de rând, călăuzindu-le pașii spre soarta omului de geniu.

Plină de culoare și simbol este și poezia bacoviană. Plumbul cel greu și cenușiu „Dormea întors amorul meu de plumb/ Pe flori de plumb“ ce se aşază peste tot ce a zâmbit o clipă razelor de soare „O pictură parfumată cu vibrări de violet“ arată că toată culoarea se vestejește robită de clipa plumburie a trecerii în neființă.

Viața e plină de simboluri și fiecare simbol își are culoarea lui. Depinde de fiecare dintre noi cum dezlegăm enigma ferecată de cheia cea ruginită a începutului.

Bibliografie:

1. Argezi, Tudor, *Pagini alese Versuri și proză*, Ed. Tudor Argezi & Regis, București, 2006.
2. Bacovia, George, *Opera poetică*, Editura Cartier, Chișinău, 2007.
3. Blaga, Lucian, Opere, Academia Română, Editura Fundația Națională pentru Științe și Arte, 2012.
4. Eminescu, Mihai, *Poezii*, Editura Tineretului, București, 1965.
5. Macedonski, Alexandru, *Poezii*, Editura Hera, 2002.
6. Mitru, Alexandru, *Din marile legende ale lumii*, Editura Junimea, Iași, 1976.
7. <http://www.poezie.ro/index.php/poetry/136054/Rune>
8. <http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/b/ion-barbu-7zudhuu/grup-6zuuzuc.html>
9. <http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/b/ion-barbu-7zudhuu/izbavita-ardere-7zudhuu.html>

De la viclenie, trădare, apocalipsă, la începutul poveștii adevărate

Volumul „Ultima bătălie“ din seria Cronicile din Narinia este structurat pe 16 capitole. Încă din primul capitol aflăm că tărâmul Narinia, situat dincolo de Pustiul Pleşuv se bucura de razele ultimelor zile ale existenței sale. Asistăm aşadar la sfârşitul acestui tărâm.

Începutul apocalipsei aduce încă din primele rânduri ale celui dintâi capitol „Lângă lacul Învolburat“ un personaj negativ, un Maimuțoi. Maimuța este un animal care imită, un animal lipsit de inteligență, caracterizat mai mult de viclenie, de aceea ea este în acest volum prototipul falsului profet, al dictatorului ce subjugă animalele vorbitoare. Era purtătorul de cuvânt a lui Aslan, Marele Leu, zeul. Aslan era zeul și el profetul.

Fizic era descris ca fiind cel mai urât, zbârcit Maimuțoi, bătrân, încât nimeni nu mai își amintește când a ajuns el în acel ținut, dar contrar trasăturilor fizice este descris ca fiind din punct de vedere moral cel mai deștept maimuțoi, poate datorită acestui lucru ajunge să se credă ca fiind un trimis divin.

Maimuțoiul acesta numit Marafet avea o căsuță vorbitoare de lemn între crengile unui , într-o parte a pădurii unde nu viețuiau prea multe Animale sau alte făpturi și avea ca vecin un măgar, pe Nedumerici. Numele Nedumerici este simbolic pentru un animal încet la minte precum măgarul. Cu acest vecin maimuțoiul era bun prieten. Este dovedit că în viață nu poți să fii prieten decât cu cei asemenea ție. Prieten și slugă totodată, măgarul făcea toată treaba lui Marafet, cără apă, aducea bunătăți pentru ca Marafet să le mănânce.

Într-o dimineață când se plimbau amândoi pe malul Lacului Învolburat au observat plutind ceva galben pe apă și măgarul Nedumerici ce făcea toate treburile lui Marafet a intrat în apă după obiectul galben care s-a dovedit a fi o piele de leu din care a făcut la ordinile Maimuțoiului o haină pe care a îmbrăcat-o pentru a părea un leu, mai exact Marele Leu, Aslan.

În capitolul a doilea „Nesăbuița regelui“, ultimul rege al Narniei, Regele Tiran află de faptul că Aslan Marele Leu, umblă prin ținut. De la Șoarecele de Apă a aflat că la porunca lui Aslan au fost doborâți copacii sfinți și omorâte Driadele. Regele împreună cu Giuvaier, prietenul lui, Inorogul, ajunși în mijlocul codrului bătrân unde cândva au crescut copaci de aur, de argint și un copil a plantat Copacul Ocrotirii, au observat că muncea acolo multă lume care nu era formată din Animale Vorbitoare, ci din oameni și au auzit plesnete de bici, iar caii trăgeau buștenii cu greu. Regele și Inorogul au omorât doi Calormeni ce subjugau doi dintre Caii Vorbitori.

În capitolul al treilea „Maimuțoiul în plină glorie“ Regele află de la Calul vorbitor că tot ce se facea, se facea la porunca lui Aslan, pe care l-au considerat un leu supus ce nu ar fi putut face atâtă rău dând astfel de porunci.

Regele ajunge la concluzia că a venit sfârșitul lumii și trebuie să se predea, iar Inorogul îi cere să-l însوțească făcându-se pentru prima dată referire la un fals Aslan. Inorogul îi spune regelui că sacrificiul lui, moartea, ar putea să fie zadarnic, dacă este vorba de un fals Aslan.

Oamenii ce lucrau în pădure i-au luat pe cei doi și i-au dus la judecată, la Marafet ce purta un surtuc roșu și era purtătorul de cuvânt a lui Aslan, preocupat să subjuge în acel moment veverițele.

Animalele Vorbitoare îl vedea pe Aslan ca pe un zeu, zeul lor, aşa cum oamenii îl aveau pe Tash, un zeu ce se hrănea cu sângele poporului său.

În cele din urmă făpturile sunt convinse că Aslan și Tash sunt una și aceeași persoană.

Animalele Vorbitoare, Ursul, îi vorbește Maimuțoiului despre libertate, iar acesta le explică că adevărata libertate înseamnă să fii supus.

La finalul Capitolului III, la porunca Maimuțoiului, Regele este legat de un copac pentru ca să fie judecat de Aslan.

Capitolul IV „Ce s-a întâmplat în acea noapte“ arată că Animalele Vorbitoare, iepuri, șoareci, cărtițe, îl compătimeau pe

rege și i-au adus și mâncare pe ascuns. Tot aici este prezentat și visul regelui urmat de sentimentul groaznic de la trezire.

„Cum a primit regele ajutor“ este capitolul în care Tiran a fost ajutat de doi copii, un băiat și o fată. Copiii, Eustace și Jill, l-au dezlegat pe regele abia trezit din vis. Copiii l-au dus pe rege într-o încăpere unde se simțea miros de igrasie, cu paturi de cazarmă unde se putea dormi și cufere. Pentru a face focul în acea încăpere s-au înarmat și au ieșit afară pentru a aduna lemne.

„Când noaptea se face treabă bună“ îl prezintă inițial pe Tiran alături de cei doi copii odihnindu-se. De remarcat în acest capitol este Steaua Nordului. Tiran se reîntâlnește cu Inorogul. Jill descoperă și arată regelui că Aslan este un zeu fals, că este măgarul Nedumerici care sătul de același grajd l-a urmat. Împreună hotărăsc să arate poporul pe zeul cel fals și să-l spânzure pe Maimuțoi.

În capitolul șapte „Despre Pitici îndeosebi“, Piticii sunt subjugăți din ordinul lui Aslan, iar la auzul veștii că Aslan este un zeu fals, se bucură. Tiran, regele Narniei, eliberează sclavii pe cei 30 de pitici după ce face dovada regalității, rostirea parolei „Lumina mijeste, minciuna plesnește.“

„Veștile aduse de Vultur“ este capitolul în care Tash se arată. Se descoperă că Maimuțoi nu credea în Tash și datorită necredinței l-a invocat. Tot în acest capitol aflăm că Fiii și Fiicele lui Adam și Eva erau aduși în lumea stranie a Nariniei în vremuri grele. Vulturul Ochi Ager îi aduce la finalul capitolului regelui vești cumplite, Cair Paravel era plin Narinieni de morți și de Calormeni vii, orașul Cair Paravel fiind atacat dinspre mare.

Capitolul IX „Mare întrunire de pe Dealul cu Grajd“ se deschide cu hotărârea Regelui care a ajuns la concluzia că Narnia nu mai există și că planurile Maimuțoiului atunci când a găsit pielea de leu au avut rădăcini adânci, de a merge pe Dealul cu Grajd și să arate tuturor adeărul. În acest capitol, Maimuțoiul pentru a se salva arunca vina pe Nedumerici, spunând adevărul, înainte ca alții să-l prezinte, că Nedumerici a fost îmbrăcat în piele de leu și că a fost înșelat la rândul lui.

Capitolul 10 „Cine va intra în grajd“ se arată că Aslan a

transformat la începutul lumii toate animalele din Narnia în Animale Vorbitoare și că în grajd pot intra Narinienii, slujitorii lui Aslan și nu Rishda Tarkaan.

Tot în acest capitol întâlnim hotărârea regelui de a arăta că Maimuțoiul și Calormeni sunt trădători.

„Totul se precipită“ este Capitolul XI în care Rishda Tarkaan dădea ordine să fie prinși toți Narinienii, închiși în grajd. S-a dat foc grajdului ca ofrandă pentru zeul Tash. Are loc o luptă între părțile adverse. Lupta s-a încheiat cu învingerea Calormenilor, împuținarea lor și fuga acestora din fața morții.

Capitolul XII „Prin ușa grajdului“ prezintă continuarea luptei care a devenit deznădăjduită datorită numărului mare al inamicului care își adunase întăriri. Capitolul se încheie cu întâlnirea lui Tiran cu Marele Rege al Nariniei, cel de la început. Acest capitol este urmat de capitolul în care este arătată istețimea piticilor „Cum au refuzat Piticii să se lase păcăliți.“

Capitolele 14-16 „Se lasă noaptea peste Narnia“, „Tot mai departe, înainte“ și „Rămas bun, tărâm al umbrelor“ sunt guvernate de prezența zeului Aslan. Narnia prezentată în filele cronicilor nu este adevarata Narnia, ci o copie a acesteia. Noua Narnia era mult mai profundă. Din această Narnia, Aslan ce nu mai părea asemenea unui leu, nu-i mai izgonește pe copiii explicându-le cu blândețe că a avut loc un accident ferovier și că au ajuns pe Tărâmul Umbrelor, că pentru ei școala s-a terminat și a început vacanța, începutul poveștii adevărate, odată cu visul ce s-a terminat și ivirea zorilor de ziua.

Ruinele, oglinda rădăcinilor noastre

Fiecare lucru își are începutul existenței sale într-un punct „Dar deodat-un punct se mișcă... cel întâi și singur. Iată-l / Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl!... / Punctu-acela de mișcare,“ (Mihai Eminescu, Scrisoarea I) Punctul din care fiecare își făurește rădăcina este nucleul oricărei făpturi. Așa cum este nucleul, inima ființei, așa este și caracterul acesteia, scheletul care prinde formă treptat, devenind dintr-o umbră a neființei „Umbra celor nefăcute“ (Mihai Eminescu, Scrisoarea I), un pilon al existenței.

Scrisorile lui Grigore Alexandrescu identifică punctul de mișcare sau mai bine spus nucleul, inima poporului român, prin imaginea ruinelor inscripționate cu săngele iubitorilor de neam și glie. „Pentru poet, ruinele, mormintele nu sunt semnele morții eterne, ci izvor de viață, simboluri pentru fapte mărețe adresate contemporanilor“¹ „Pomenirea ruinelor trecutului devine un prilej de rememorare a unor pagini glorioase din istorie, care stimulează pe oamenii prezentului și-i însășimântă pe tirani.“²

În urma unei călătorii „de o lună și jumătate la mănăstirile de pe valea Oltului“³ săvârșită alături de Ghica în 1842, vara, Grigore Alexandrescu scrie mai multe fragmente de proză „Polovraci“ și poezii precum „Umbra lui Mircea la Cozia“. Călătoria a adus după sine roade bogate. Umbra strămoșilor noștrii, amintirea acestora, rămasă vie pe zidurile clădirilor ce le-a cunoscut pașii săi conturat ca motiv și mai apoi ca un simbol al operiei sale prin tema ruinelor. „Tema ruinelor atât de frecventă în epocă, în literatura europeană, încât fiecare poet romantic își avea ruina lui Ninive, Teba, Palmyra l-a tras și pe Gr. Alexandrescu [...] Era și o influență a lui Volney, de numele căruia a rămas legată ideea ruinelor în poezia romantică franceză. Dar în timp ce poetul francez evoca ruinele Orientului antic, Alexandrescu făcea din Târgoviște ca și Cârlova o Palmiră, o Romă locală.“⁴ „Evocarea ruinelor la Gr. Alexandrescu este folosită nu pentru a releva zădărnicia, trecerea ireparabilă a timpului, ci pentru a pune în

evidență măreția unui trecut glorios, care să servească drept model prezentului, să întărească sentimentul național prin admirarea trecutului.⁶

„Culcat p-aste ruine, sub care adâncită/ E gloria străbună și umbra de eroi⁶ scriitorul aude „Zgomot de taberi“, / [...] / „Dar unde sunt acestea?“⁷ se-ntrebă iarăși poetul și își răspunde într-o exclamație retorică urmată de o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție cauzală, răspuns ce are rolul de a sublinia faptul că vitejia de odinioară, faptele glorioase au apus sub ruine, mărturii a devotamentului față de neam și glorie, dar odată apuse trebuie să slăvite, respectate și următe de succesorii. „S-au dus! Au fost părere, Căci armele, vitejii și toate au tăcut.“⁸

Cu imaginea înaintașilor în suflet eul liric își înalță privirea cu speranță spre „stejari cu fală / [...] / plopii cu frunza / [...] / vale-ncoronează“ știind că există mulți fii gata oricând să păsească pe urmele antecesorilor „Acolo se văd dealuri, și-aici sălbatici vii“⁹

Această speranță ce o regăsește Grigore Alexandrescu în fiii eroilor de odinioară, fii pe care-i vede asemenea stejarilor ce au rădăcini puternice, plopii ce străjuiesc câmpia, dealurilor este definită de scriitorul Mihai Eminescu în *Epigonii* prin construcția cu sens figurat „Palid stinge“. Candela vie a speranței ce-și are ființă în tot ceea ce-i sfânt, fiindcă fără speranță tot ceea ce este viu s-ar pierde, ar închide ochii, Alexandrescu reușește să o transpună pe ruinele ce și-au câștigat eternitatea prin fapte mărete. „Palid stinge-Alexandrescu sunta candelă sperării / Descifrând eternitatea din ruina unui an“ (Mihai Eminescu, *Epigonii*). Epigonii nu au capacitatea de a crea, ei imită cel mult realizările celor ce și-au sacrificat tot ceea ce au avut mai scump pentru ca ei să trăiască liberi, pe pământul strămoșesc.

După cum a precizat și scriitorul Mihai Eminescu în poezia *Epigonii*, „S-a vorbit de o temă a ruinelor în lirica lui Gr. Alexandrescu, prezentă și la alți poeți din prima jumătate a secolului trecut: Cîrlova (Ruinele Târgoviștei), Heliade (O noapte pe ruinele Târgoviștei, Bolintineanu (Ruinele cetății lui Țepeș) etc. Erau cântate în versuri mai ales Târgoviștea, Neamțul, Suceava, cetățile cele mai încercate în bătălii, cele mai glorioase.

“¹⁰, poeți târgovișteni, fontatori ai literaturii române premoderne.

Ruinele asemenea unor rune își lasă însemnul în sufletul lui Grigore Alexandrescu încă din copilărie „Eu în copilărie iubeam să mă opresc / Pe dealul mănăstirei, și-n vale să privesc / Mărețul turn, trist martur l-al nostru trist apus / Ș-a căruia origină în veacuri s-a răpus, / Turnul din care-odată bărbații renumiți / vedea române taberi pe câmpii nemărginiți. / În preajmă-i e cetatea! a ei locuitori / Ruina-i azi cu fală arăt la călători, / Precum atât nevrednici, trăind în moliciuni, / Se laud cu mari fapte făcute de străbuni.“ (Trecutul. *La Mănăstirea Dealului*) Ele sunt simbolul originilor noastre, ele vorbesc despre vitejia strămoșilor, despre trecutul glorios al neamului nostru. Singura tristețe fiind cei care nu sunt vrednici să își odihnească fruntea pe vârful lor, aceia care doar se laudă cu faptele generațiilor precedente, fară să încerce să pună și ei o stea în cununa împletită cu sânge, trudă, dragoste și răbdare de străbuni.

„Aici p-aceste ruine cu mândre suvenire / Privesc cum orizontul se umple de făclii / De când pierdut părinții-mi trei ierni întregi trecură, / [...] / Frumoasa primăvară acumă se grăbește.“ (Miezul nopței) Rămas de timpuriu fără părinți Grigore Alexandrescu înțelege importanța continuării pildei de viață primită de la bătrâni întelepti ai veacurilor ce au trecut. După ce a trecut perioada în care a plâns pe cei care i-au dat viață, perioadă pusă sub semnul magic al cifrei trei și anotimpului hibernal, observă razele soarelui de primăvară care spală fața ruinelor și-l îndeamnă să construiască pe ele monumente ale eternității. Pe urmele ruinelor, a gloriei de altă dată, iau ființă cele mai grandioase opere de artă, cele mai mărețe fapte eroice „Nu cumvai văzut, / Pe unde-ai trecut, / Un zid părăsit / Și neisprăvit, / La loc de grindiş, / La verde-aluniș? / [...] / - Iata zidul meu! / Aici aleg eu / Loc de monastire / Și de pomenire.“ (Monastirea Argeșului). Pe zidul neterminat cândva, pe o ruină, o imagine a unui început care bate la poarta eternității, într-un loc prielnic creației datorită sintagmei „verde-aluniș“ a prins contur în timpul domniei lui Neagoe Basarab, Mănăstirea Argeșului.

Tot ceea ce a prins formă este imaginea unei vechi ruine, a unei

umbre de altă dată ce a înțeles taina jertfei. Manole din balada *Monastirea Argeșului* s-a jertfit pe sine, dragostea sa, pentru eternizarea creației, eroii vremurilor apuse și-au dat viața pentru ca înaintașii să se bucure de libertate și de pământul sfânt strămoșesc „Vrednici de libertate noi am putea să fim. / Am aflat de la dânsii ce jertfe trebuieesc, / [...] /prin cătă energie nații se mantuiesc.“ (Trecutul. *La Mănăstirea Dealului*)

Grigore Alexandrescu salută cu dragoste și respect umbrele trecutului, imaginile lor rătăcite printre ruine ca pildă a deșteptării noastre „Sărutare, umbră veche! primește-nchinăciune / De la fiili României care tu o ai cinstit: “(Umbra lui Mircea la Cozia)

Nu doar ruinele de piatră ce au gustat taina jertfei în războie cunoaște pe marii eroi ai neamului nostru, ci și formele de relief, dealurile și apele ce le-au fost prieteni de nădejde și tovarăși în fiecare moment de cumpănă sau glorie „Mircea! Îmi răspunde dealul; Mircea! Oltul repetează.“ (Umbra lui Mircea la Cozia)

Urmașii bravilor eroi se izbesc de imaginea ruinelor călăuzitore asemenea valurilor mării. „Ş-ale valurilor mândre generații spumegate / Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.“ (Umbra lui Mircea la Cozia)

Împreună, vechiul și nou, își scriu povestea, își cântă poemul. Energice asemenea mării, noile generații se întâlnesc cu trecutul, cu zidul mănăstirii, pildă de credință, dăruire și înțelepciune.

Omul în devenirea sa trebuie să urmeze pilda naturii dezlănțuite. Doar în acest fel s-ar ridica la nivelul predecesorilor „Îmi place a naturei sălbatecă mânie, / Şi negură, și viscol, și cer întărâtat.“ (Suferința) Scriitorul Grigore Alexandrescu iubește acest mister al naturii, aşa cum iubește imaginea ruinii, chipul eroului de ieri.

Dezamăgirea vine atunci când cei care sunt în viață, epigonii, se ascund în spatele unor măști, a unor ruine demne de toată aprecierea, în umbra basmelor, ei fiind prototipul leneșului ce s-a obișnuit să primească totul fără să miște un deget „A lumei temelie se mișcă, se călește, / Vechile-i instituții se șterg, s-au ruginit; / [...] / Ici umbre de noroade le vezi ocârmuite / De umbra unor pravili călcate, siluite / De alte mai mici umbre, neînsemnați

pitici. Oricare simtimente înalte, generoase, / Ne par ca niște basme de povestit frumoase, / Și tot entuziasmul izvor de idei mici. / Politica adâncă stă în fanfaronadă, / Și știința vieții în egoism cumplit; / [...] / An nou! Aștept minunea-ți ca o cerească lege;“ (Anul 1840.)

Rugina nu se aşează niciodată peste faptele mărețe, ea se aşează doar atunci când cei care au deschis ochii spre viață sunt orbi și surzi. Scriitorul Grigore Alexandrescu își dorește ca ceasul ce o să vină să fie identic cu cel care a apus, încununat de aceeași diademă a victoriei, aceleași nestemate ale realizărilor „Un ceas e de când anul trecu ... / [...] / Ziceam: S-a dus și-acesta c-o parte din viață; / [...] / Și anul ce începe tot astfel îl doresc.“ (Un ceas e de când anul trecu)

Fiecare om e asemenea unei bărci ce se pierde pe marea acestei vieți „Pășete lin, o barcă, pe unda adormită! / [...] / Barca mea totdeauna“ (Barca), o ruină într-un ocean al încercărilor, dar în momentul în care reușește să-și oglindească chipul în lumina eternității va cucerii nemărginirea și va fi la rândul lui imaginea unui brav erou.

„Luna-așa încântătoare [...] / [...] / Ca pe muche se rădică, locaș trist, nelocuit, / Mângâie a ei ruină cu o palidă zâmbire.“ (Răsăritul lunei. La Tismana.) Omul asemenea lunii este un mister, își are propria imagine, ruină a eului său neobosit în căutarea umbrei eternității.

Grigore Alexandrescu a înțeles taina ruinelor ce nu sunt altceva decât umbra sufletului aflat într-o neobosită căutare a eternității, oglinda a tot ceea ce am fost, suntem și vom fi.

Note:

1. Grigore Alexandrescu, Poezii. Proză, Editura Ion Creangă, București, 1980, (Prefață, Constantin Mohanu) pag. 21.

2. *ISTORIA LITERATURII ROMÂNE* II De la Școala Ardeleană la Junimea, Comitetul de redacție al volumului: Al. Dima, I.C. Chițimia, Paul Cornea, Eugen Todoran, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968, pag. 317.

3. *Ibidem*, pag. 313.

4. Grigore Alexandrescu, *op. cit.*, pag. 21.
5. Idem, *Ibidem*, pag. 21.
6. Idem, *Ibidem*, (Adio. La Târgoviște.) pag. 83.
7. Idem, *Ibidem*, pag. 84.
8. Idem, *Ibidem*, pag. 85.
9. Idem, *Ibidem*, pag. 85.
10. Grigore Alexandrescu, *op. cit.*, (Prefață, Constantin Mohanu) pag. 20-21.

Bibliografie:

1. Alexandrescu, Grigore, *Poezii. Proză*, Editura Ion Creangă, București, 1980.
2. *ISTORIA LITERATURII ROMÂNE* II De la Școala Ardeleană la Junimea, Comitetul de redacție al volumului: Al. Dima, I.C. Chițimia, Paul Cornea, Eugen Todoran, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968.
3
<http://www.romanianvoice.com/poezii/poezii/scrisoarea1.php>
4. <http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/e/mihai-eminescu-9zudtpd/epigonii-7zudpun.html#.ViIgum7-WWU>.
5. <http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/r/balade-populare-romanesti-6zuucsmonastirea-argesului-6zutcsu.html#.ViIpYW7-WWU> (Monastirea Argeșului)

Oglinda defectelor omenești prin opera scriitorului Grigore Alexandrescu

Grigore Alexandrescu a reușit prin satiră să arate chipul unei societăți bolnave, a unei societăți condusă de orgolii, neștiință, dorință de a se înălța fără niciun merit. „Cheia artei lui poetice e oferită de o fabulă din 1842, *Oglindele*. Într-o țară în care și plăcuta frumusețe trecea de urâciune, oglinzile sunt prohibite. Printr-o întâmplare locuitorii le descoperă și își văd fețele, mulți însă cu-ntristare. Dregătorii dau poruncă să se sfarme oglinzile. *Multe se sfărâmară, dar ascunseră multe.*“¹

Oglina, deși interzisă, reușește să înfățișeze adevărata față a lucrurilor aşa cum a reușit și scriitorul Grigore Alexandrescu prin oglinda operei sale.

În fabula „Lișita, rața și gâscă“ critică defectuoasa guvernare, o guvernare care amână să ia decizii importante în folosul țării. Amânarea vreme îndelungată a unei decizii aduce după sine pierdereavăției „Fiind vară și soare și o căldură mare, / Peștele s-a stricat / și racii l-au mâncat / Cuvintele-aci scrise să nu vă pară glume; / Consiliuri d-acesta vedem destule-n lume“²

Aceeași idee, a greșitei guvernări, este abordată și în „Ursul și vulpea“. Tigrul, considerat un tiran, pentru că era prea aspru cu cei care greșeau prin faptul că-i judeca, iar în urma judecății îi sugruma, este sortit înlăturării de la conducere de alte animale ale pădurii precum ursul ce se destăinuia unei vulpi. Noua guvernare avea să aplice o lege total greșită în încercarea sa de a se bucura de ajungerea printr-o banală întâmplare la conducere „- Dar voi ce-o să le faceți? / - Noi o să-i sugrumăm / Ș-apoi să-i judecăm / Cutare sau cutare, / Care se cred în stare / Lumea a guverna, / Dacă din întâmplare / Ar face încercare, / Tot astfel ar urma.“

Prin „Vulpea liberară“ critică pe cei care în lăcomia lor, neobservându-și neprincipere, ajung să conducă în urma unor discursuri false „Îți dăm cu mulțumire, / Ca un semn de cinstire, / Al găinilor noastre întins departament“

Stăpânirea obținută prin minciună a fost de fiecare dată de

scurtă durată, pentru că cel lacom nu se poate opri din dorința de a aduna cât mai mult și sfârșește prin a se îneca cu osul pe care nu se mai satură să-l roadă „Adio! Sunt bolnavă: m-am înecat c-un os. / Cunosc mulți liberari, la vorbe ei se-ntrec. / Dar până în sfârșit cu oase se înc“

Atunci când „dobitoacele / [...] / sătule, dezgustate“ să fie conduse de cel puternic și înțelept își aleg un reprezentant de rând care nu face față acestei cerințe, ci lasă condescerea în grija celor care l-au numit în funcție pentru a obține diferite avantaje, norodul va suferi mari pierderi. În „Elefantul“, împăratul Leu este înlocuit cu domnul Elefant care l-a numit pe lup ministruil oilor. Oile au încercat să-și caute dreptatea, însă adevărul a stat departe de ochii noului conducător. „Văzând bietele oi că toate o să piară, / [...] / merseră la crai izbăvire să ceară / [...] / Domnul lup, întrebă, / [...] / Când am scos biruri grele? / Eu iau obiceinuit / De oaie câte-o piele/ [...] / Mărețul elefant, după ce se gândește / [...] / Ascultă, zice, și ia aminte / [...] / Si decât pielea obiceinuită / Să nu poti cere un păr mai mult.“

Niciodată omul de rând nu-și va câștiga libertatea, chiar dacă are dreptatea de partea lui, dacă la condescere se află un domn mândru. În măreția sa refuză să vadă adevărul și dă dreptate celor ce i-au înlesnit drumul spre tronul țării.

Nici cei care ajung pe diferite căi sau printr-o întâmplare să se bucure de avere și mărire nu sunt scuțiți de critică de scriitorul Grigore Alexandrescu. Cei care ajung să se bucure de aceste privilegii uită adesea de unde au plecat, nu-și mai recunosc nici vechii lor prieteni. În fabula „Boul și vițelul“, „Un bou ca toți boii“, cu alte cuvinte un om de rând „de soartă ajutat“, printr-o împrejurare favorabilă să primească un post important ce i-a adus o avere considerabilă, dar i-a schimbat și obiceiurile, doarme ziua și ajunge să nu-și mai recunoască neamurile alungându-le din curtea lui „S-a schimbat boierul, nu e cum îl știi/ [...] / - Cine? a mea rudă? Mergi de-l dă pe scară, / N-am astfel de rude, și nici nu voi să-l știu.“

Nimeni nu se va bucura veșnic de un fotoliu cald și va ajunge cândva să se roage de cei care i-a dat cândva pe scară.

„Câinele și cățelul“ vorbește despre importanța egalității între oameni. Cățelul este prototipul omului micuț, neînsemnat care apreciază cuvântarea dulăului Samson care dorește egalitate cu toate dobitoacele. Și de această dată omul de rând, neînsemnat este disprețuit de cei care i-am putea considera clasa de mijloc. Cei aflați la un nivel mediu de trai își doresc egalitate cu cei mari și puternici, ignorând pe cei micuți și neputincioși „Aceasta între noi adesea o vedem, / Și numai cu cei mari egalitate vrem.“

Demnitatea este omagiată în fabula „Câinele și măgarul“. Indiferent cât de aspru este cel în slujba căruia te află trebuie să ai demnitatea să nu ajungi să te cobori atât de jos, încât să ajungi să slujești celor puțini la minte fără niciun folos „Eu își făgăduiesc / Nu rău să te hrănesc / Nimic n-o să lucrezi, nici grija n-o să tragi/ Ascultă-mă să-ți spui: e rău a fi supus / La orice tiran; dar slugă la măgar / E mai umilitor, și încă mai amar.“

În „Uliul și găinile“ Grigore Alexandrescu condamnă naivitatea celor ce cred cuvintele celor vicleni. Omul viclean pare onest când se află în neputință încercând să impresioneze pe cei puțini la minte cu blândețea sa, cu promisiuni false, cu o prietenie bazată pe interes.

Ion a prins un uliu și l-a legat cu o sfoară lângă cotețul găinilor. Dacă acestea au fost inițial speriate de cel care le-a pricinuit cândva mult rău, cu timpul s-au obișnuit cu prezența lui. Aflat în captivitate uliul promite găinilor să le păzească în schimbul libertății de toți prădătorii. Găinile i-au ascultat vorbele și l-au dezlegat după mari eforturi „cu ciocuri, cu unghii, abia îl dezlegară.“ Din nou liber, uliul, devine prădătorul principal „Ce pază este asta? Strigă una cu jale, / Vorba mării-tale / Era să ne păzești, / Iar nu să ne jertfești. / [...] / Dar când mă juram astfel eram legat, supus / [...] / Eu de-aș fi fost găină nu l-aș fi slobozit; / Dumnealor au făcut-o și văz că s-au căit. / Ulii sunt cinstiți / Când sunt nenorociți.“

Viciul trădării între cei de același neam este înfățișat în fabula „Toporul și pădurea“. Atunci când țăranului i-a fost dăruită de „vreunul de-ai noștri“ o bucată de lemn, toporul a primit o coadă și copaci au fost jertfiți „Cele mai multe rele nu vin de pe afară, / Nu

la aduc streinii, ci ni le face toate / Un pământean d-ai noștrii, o rudă sau un frate.“

Adevărata credință este descrisă și în poezia „Câinele soldatului“ de către Grigore Alexandrescu datorită devotamentului animalului pentru stăpânul său. Soldatul a fost rănit în rozboiele la care a luat parte și a murit. Câinele acestuia l-a însorit cu tristețe până la mormânt. Fără stăpânul său câinele nu a acceptat mila străinilor, ci a preferat să-l urmeze pe cel care l-a slujit o viață „Zacea lângă groapă, mort de întristare, / Câinele Azor!“ Dacă fiile țării ar fi credincioși acesteia asemenea câinelui ce și-a urmat stăpânul până și-n moarte, niciun dușman nu o să mai reușească să triumfe vreodată.

În proza „Fragment dintr-o nuvelă intitulată *Călugărița*“ scriitorul Grigore Alexandrescu surprinde greșeala unor părinți care consideră că binele ce ar fi potrivit pentru ei, i-ar face fericiti și pe copiii lor. Este prezentat în acestă proză și fanatismul religios datorită căruia mulți oameni nevinovați au fost privați de libertate și supuși unor tratamente neortodoxe pentru a se obișnui cu noua lor soartă „stărița, care este o femeie foarte aspră, o maltratează, neputând s-o înduplece și o sperie totdeauna cu iadul și cu dracii, încât este aproape să-și piardă mintea.“

Elena, fiica marelui logofăt Corbeanu, a fost obligată de mama ei să se călugărească. Proza are un final fericit, pentru că Tânărul Leurdeanu reușește să-o salveze dintre zidurile mănăstirii și să se căsătorească cu ea. În finalul operei cei doi sunt arătați trecând prin fața mănăstirii împreună cu fiica lor de șase ani „Să plecăm mai curând, zise femeia, acest loc îmi aduce aminte de o întâmplare nenorocită, la care aş vrea să nu mă gândesc; apoi adăugă, netezind părul cel castaniu al junei copile: cel puțin întâmplarea mea este o învățătură care o scapă de o asemenea soartă.“

Prin încercarea de a corecta defectele omenești, de a arăta oamenilor adevărata lor oglindă, Grigore Alexandrescu, un bun observator moral al societății, face legătura între vechi și nou în literatură, între literatura premodernă și cea modernă, perioada pașoptistă. „Alexandrescu nu este doar unul dintre pionierii

poeziei moderne, care și-a îndeplinit strălucit un rol istoric în destinele liricii din secolul trecut, ci și un poet în permanență actual.³ Și de ce să nu fie actual? El a zugrăvit în opera sa demagogia, parvenitismul, mândria, viclenia, asuprirea, teama, defecte ce au ros neîncetat umanitatea. A arătat oglinda unei societăți viciate asemenea lui Caragiale, societate care poate să fie îndreptată prin exemple de viețuire morală.

Note:

1. *ISTORIA LITERATURII ROMÂNE* II De la Școala Ardeleană la Junimea, Comitetul de redacție al volumului: Al. Dima, I.C. Chițimia, Paul Cornea, Eugen Todoran, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968, pag. 316.
2. Grigore Alexandrescu, Poezii. Proză, Editura Ion Creangă, București, 1980, pag. 170.
3. Idem, *Ibidem, (Prefață, Constantin Mohanu)*, pag. 38.

Bibliografie:

1. Alexandrescu, Grigore, *Poezii. Proză*, Editura Ion Creangă, București, 1980.
2. *ISTORIA LITERATURII ROMÂNE* II De la Școala Ardeleană la Junimea, Comitetul de redacție al volumului: Al. Dima, I.C. Chițimia, Paul Cornea, Eugen Todoran, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968.

Focul ca simbol

Focul este unul din elemente naturii indispensabile vieții, asemenea apei, aerului și pământului. Principalele forme de manifestare ale focului sunt lumina, soarele, flacăra, fulgerul, lava etc.

Focul are valoare de simbol, fie că este vorba de focul sacru, cel de lumină conform mitologiei sau focul purificator, fie că este vorba cel al meșteșugurilor sau focul mistuitar, demonic.

„Omul este foc, spune Sf. Martin, legea lui, asemeni legii oricărui foc, este de a dizolvă învelișul său și de a se uni cu izvorul de care este despărțit“.⁷

Originea focului este o sursă de ipoteze variate în miturile fundamentale ale umanității.

Conform mitologiei, focul aparținea zeilor. Acest elemen sacru pentru zei a ajuns și la oameni pe diverse căi.

În mitologia greacă focul ajunge la oameni datorită lui Prometeu, fiul titanului Iapet, a cărui părinți erau zeița Gheea, pământul și zeul Uranus, cerul. Pământul și cerul sunt elementele necesare pentru a putea uni granița dintre zei și oameni. După ce Prometeu creează omul din trupul viu al Gheei, pământul, după chipul și asemănarea zeilor, provocând supărare lui Zeus ce a hotărât ca omul „să-i stea supus, îndatorat, și să-l slăvească-ntotdeauna.“² cere în repetate rânduri focul pentru acestia. Zeus însă „îl amâna cu vorba de azi, pe mâine și poimâine.“³ Lovindu-se de refuzul zeilor, Prometeu fură focul din fierăria lui Hefaistos, fiul lui Zeus și al Herei. „În fierărie, pe-un pat moale, Hefaistos sforăia dus... Focul ardea domol pe vatră, cu pâlpâiri albastre, roșii, aruncând umbre viorii pe fața zeului înnegrită de fum, cenușă și scânteie, scăldată toată în sudori [...] Prometeu [...] Avea cu el, în mâna stângă, tulpina unei plante verzi, plantă de soc, pe cât se spune scobită însă înăuntru. Luase tulpina asta verde, ca să ascundă în ea focul și totuși să nu se aprindă.“⁴ „Dar siretul Prometeu le fură zeilor focul din cer, ascunzându-l într-o tulpină de soc.“⁵

„Furtul focului se întâlnește în multe legende din diferite părți ale lumii. În *Rig Veda*, eroul Matarisvan a recuperat focul, care fusese ascuns de omenire. În *Cartea lui Hanok*, Azazel i-a învățat pe muritori cum să facă focul și cum să se folosească de el pentru a-și fabrica arme și bijuterii. În mitologia polineziană, Maui a furat focul de la zeița Mahuika. În legendele indienilor Cherokee, după ce Possum și Buzzard au eșuat în încercarea de a fura focul, Bunica Păianjen s-a furișat în tărâmul luminii și a reușit să-l sustragă. Pentru indienii Creek și Ojibwa, iepurele a furat focul de la nevăstuică și l-a oferit oamenilor, iar pentru tribul Algonquin l-a furat de la un bătrân și de la cele două fiice ale sale. Miturile indienilor Yukon susțin că o cioară a furat focul dintr-un vulcan aflat în mijlocul apei, iar pentru alte triburi de nativi americanii coiotul, castorul sau câinele sunt responsabili cu furtul focului pe care, de asemenea, l-au oferit oamenilor.”⁶

În Noua Guinee legenda focului este legată de zeitatea Goga și de un băiețandru ce a reușit să aprindă o nuia după ce a dus-o pe aceasta cu vorba, dăruind-o muritorilor. Zeitatea Goga era reprezentată de o femeie bătrână ca universul, care, hrănea focul veșnic al adâncurilor cu propriul său corp.

Mai multe legende vorbesc de faptul că focul a fost trimis pe pământ de zei pentru a-i pedepsi pe oameni. Zeii au trimis focul pe pământ sub formă de fulgere, tunete. Prin urmare fulgerul este o manifestare a focului.

În mitologia greacă se relatează că Semele, fiica regelui din Teba și mama zeului Dionisos, lăsându-se înșelată de Hera, îi cere lui Zeus să i se arate „în veșmântul și cu puterea lui cerească.”⁷ Acesta îi îndeplinește dorința, fiindcă a jurat pe Stix. „Își clătină bogata-i chică și chemă-n jurul său furtuna cu nori, cu tunete cumplite și fulgere strălucitoare. Își pune hainele de aur. Ia-n mâna sceptrul greu de rege peste pământ și peste ceruri, și se pogoară iar în Teba, chiar în clipita următoare.” (*Legendele Olimpului*), Zeii Semele doar îl zări, însă nu mai apucă să îi spună cât este de fericită că i-a îndeplinit dorința, căci „focul, care-l însotea pe Zeus în fulgerele-i orbitoare, o-ncinge iute pe copilă.” (*Legendele Olimpului*), Dacă pentru a o înșela pe Semele, Zeus

se metamorfozează într-un fulger și îl concepe pe Dionisos, răzbunarea Herei îl face pe acesta să o piardă prin imaginea lui cerească.

Ilie, unul din proorocii Vechiului Testament își acoperă fața când vorbește cu Dumnezeu pentru a nu muri datorită luminii din care izvorăște tot binele.

Focul are valoare sacră la multe popoare. Pornind de la simbolul sacru al focului în mitologie există zei ai focului sacru precum Hestia, protectoarea focului în mitologia greacă, Vesta protectoarea focului la romani. Alături de acești zei stă și zeul Hefaistos, zeul focului meșteșugarilor.

În Evul Mediu focul este cel care purifică prin sacralitatea lui. În *Tristan și Izolda*, Izolda își dovedește nevinovăția prin proba focului.

Focul are capacitatea de a dizolva, de a transforma materia și de a produce căldură, de a produce lumină. Cu toate că și celelalte materii, elemente necesare vieții, apa, pământul, aerul, au puterea de a transforma datele fizice ale lumii reale, doar focul poate transforma cu adevărat materia. Datorită acestei proprietăți a lui de a transforma materia focul nu poate să primească o altă valoare decât aceea de element sacru.

Locul unde a fost cândva Sodoma și Gomora a fost purificat prin foc conform *Sfintei Scripturi*.

Flacăra olimpică arată la rândul său valoarea sacră a focului.

Una din formele materiale prin care oamenii pot lua act de existența unui foc celest este soarele. „Din comuna primitivă oamenii au acordat soarelui o atenție deosebită. Cel mai mare astru ceresc le dă lumină, căldură și fertilizează pământul.“⁸ În mitologia solară se pune accentu pe cultul solar, soarele fiind considerat sfânt.

„Cultul soarelui“ în epoca bronzului este dublat de „cultul focului.“

Adesea soarele este desemnat prin metafoara *ochiul zilei*. El mai este asociat și cu ochiul lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este dătător de lumină.

Luna în mitologie, legende, este văzută adesea ca sora

soarelui. Ea are rolul de a lumina întunericul. Este o lumină învăluită în mister.

În materie de cromatică și strălucire, elementul chimic foarte valoros, aurul, este asociat cu soarele. Raportul dintre aur și argint este asemenea strălucirii dintre soare și lună, zi și noapte.

Focul poate avea și o simbolistică malefică. „Focul subpământean în general și cel infernal în special au trecut sub puterea Nefărtatului și a demonilor și a acoliților lui. Se înfățișează în anumite zile din an ca flăcările comorilor necurate, ca focuri ce pălpăie în mlaștini puturoase ce ard la suprafață (vulcani mlaștinoși) sau ca gaze de sulf care se aprind în presiunea exploziei lor, mirosind a Iad.“

Animalele se tem de foc.

„Unele făpturi mitice se înfățișează oamenilor sub aspectele focului. Joimărițele ies din munți sub formă de flăcări. Zburătorul alunecă peste păduri și intră în casele oamenilor sub formă de sul de foc. În descântecele de dragoste focul e rugat să se facă balaur cu solzii de aur.

Focul este elementul vital ce însوtește metamorfozele unor făpturi mitice ca cele prezентate mai sus, Joimărițele, Zburătorul etc.

Din punct de vedere istoric focul a luat ființă prin frecarea a două lemn sau lovirea a două pietre, teorie contrazisă de Watson ce susține ideea că precum apa nu este produsă de pompă, nici focul nu poate să fie produs prin frecarea a două lemn sau lovirea a două pietre.

În credințele poporului român, originea focului este de natură dumnezeiască. „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; și fără de El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întuneric și întunericul n-a cuprins-o.“ (Ioan 1, 1-5) Cuvântul a fost ziditor a toate câte suntcale de lumină spre viață. Cuvântul și lumina, cuvântul și focul stau la originea vieții potrivit învățăturii biblice. Orice cuvânt ascunde în ființă lui alcătuită din litere și sunete un adevărat

univers de înțelepciune. Tot aşa și focul ascunde mii de simboluri, începând cu lumina. Fără lumină întunericul sau moartea acoperă totul. Lumina este înțelepciune, întunericul neștiință, lumina este viață, întunericul moarte. „Si a zis Dumnezeu: Să fie lumină! Si a fost lumină.“ (Facere 1, 3)

Lumina și întunericul stau la baza tuturor cosmogoniilor lumii. Lumina succede întunericului. Întunericul simbolizează haosul. „Căci era un întuneric ca o mare fără-o rază,/ [...] / Dar deodată-un punct se mișcă... cel întâi și singur. Iată-l [...] De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...“ (*Scrisoarea I*, Mihai Eminescu) Lumina ce biruiește întunericul, haosul, devenind dătătoare de viață prin apariția lumii odată cu ea este reprezentată în poezia eminesciană de astri ce guvernează ziua și noaptea, soarele și luna.

În poemul eminescian, *Luceafărul*, drumul lui Hyperion spre Demiurg este prezentat ca depărtarea de întuneric, de lumea mărginită și înălțarea spre nemurire „Si din a haosului văi, Jur împrejur de sine/ Vedea ca-n ziua cea dintăi/ Cum izvorau lumine.“

Focul mai este imaginea zilei, un alt simbol al strălucirii lui. „Si a văzut Dumnezeu că este bună lumina, și a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric. Lumina a numit-o Dumnezeu

ziuă, iar întunericul l-a numit noapte.“ (Faceare 1, 5)

„Deschide-te naturii ca mugurul luminii, / Si sparge închisarea îngustului tău trup!“ ne îndeamnă poetul Ion Pillat. Doar prin deschiderea sufletului spre înțelepciunea luminii vom putea rodi în această viață. Nimic nu are rădăcini fără lumină.

Poezia argheziană, *Lumină lină*, prezintă albina ca pe făptura care încearcă să-și depășească condiția pentru a-și atinge idealul, tezaurul de ceară. Cu această albină se identifică scriitorul. Calea luminii este aceea care ne poartă pașii spre eternitate.

Lumina lumânării este în cultul creștin ortodox calea spre viață veșnică. „Esența lumânării nu este ceara care lasă urme, ci lumina.“ (Antoin de Saint-Exupery)

Lumânarea este mesajul luminii în ritualurile de trecere a vieții omenești, botezul, nunta și moartea: „Era în casă o luminiță, o

luminiță de ceară, pusă împletită pe o cruciuliță afumată de lemn, pe care nu se mai cunoșteau sfîntii. Dar luminița aceea n-o aprindeau. O păstrau pe când avea să moară baba Mâia, să aibă și ea ce ține în mână, ca să-și vadă calea luminoasă, când va pleca pe drumul de veci.⁹ „Deodată însă baba Mâia schimbă ochii și-i umplu de spaimă. Simțea cum vine ceva, rece și greu, ca o povară strivitoare. Întinse mâna, dar n-ajunse luminița de ceară. Așa frământându-se, căzu pe podele și muri, cu mâna întinsă după luminiță.“

În basmul „Harap-Alb“ a scriitorului Ion Creangă purificarea se face prin foc. Calul cel mai slab se dovedește a fi calul cu puteri supranaturale, căci el este singurul care mănâncă jăratic, pe urmă se metamorfozează și poate zbura precum fulgerul.

Scriitorul Ioan Slavici folosește focul ca simbol purificator în finalul nuvelei „Moara cu noroc“.

Se spune că lumina este pentru suflet ca oxigenul pentru plămâni. Lumina este simbolul binelui, în timp ce întunericul simbolizează răul. Binele în credința populară biruiește în final răul. Prin urmare și lumina va câștiga eternitatea.

Dumnezeu este în credința creștină izvorul vieții, focul cel viu, „întru lumina Ta vom vedea lumină.“ (Doxologia mare)

Focul ca simbol a prins contur din cele mai vechi timpuri și își găsește finalitatea în lumina divină, lumina asociată binelui și vieții veșnice.

Note:

1. <http://neataiasi.ro/simbolistica-focului/>
2. Alexandru Mitru, *Legendele Olimpului, Zeii*, Editura Vox, București, 2004, pag. 68.
3. Idem, *Ibidem*, pag. 70.
4. Idem, *Ibidem*, pag. 71.
5. Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I, Editura Universitas, Chișinău, 1992, pag. 269.
6. <http://www.secretelezeilor.ro/iluminarea/>
7. Alexandru Mitru, *Legendele Olimpului, Zeii*, Editura Vox, București, 2004, pag. 209.
8. Romulus Vulcănescu, *Mitologie românească*, Editura

Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1987, pag. 367.

9. Ion Agârbiceanu, *Jandarmul nuvele și povestiri*, Ed. Allfa, Bucureşti, 2001, pag. 287, 288.

BIBLIOGRAFIE:

1. Agârbiceanu, Ion, *Jandarmul nuvele și povestiri*, Ed. Allfa, Bucureşti, 2001.
2. Arghezi, Tudor, *Pagini alese*, Editura Tudor Arghezi&Regis, Bucureşti 2000.
3. Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I, Editura Universitas, Chişinău, 1992
4. Eminescu, Mihai, *Poezii*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1965.
5. Mitru, Alexandru, *Legendele Olimpului, Zeii*, Editura Vox, Bucureşti, 2004.
6. Pillat, Ion, *Poezii*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1983.
7. Sebeok, A. Thomas, *Jocul cu fantasme (semiotică și antropologie)*, Editura All, Bucureşti, 2002.
8. Vulcănescu, Romulus, *Mitologie românească*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1987.
9. *Antologhion*, Editura Arhiepiscopiei Timişoarei, Timişoara, 1999.
10. *Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., Bucureşti, 1994.
11. https://www.agero-stuttgart.de/REVISTA-A_G_E_R_O / I_S_T_O_R_I_E / f_o_c_u_l - mituri%20si%20traditii%20de%20JMC.htm
12. <http://www.secretelezelilor.ro/iluminarea/>
13. <http://neataiasi.ro/simbolistica-focului/>

Despre „Şeherezada“

Trupa de teatru „Şeherezada“ a luat fiinţă în luna noiembrie a anului 2016 din dorinţa de a promova valorile culturale româneşti, de a dezvolta creativitatea şi aptitudinile literar-artistice ale elevilor.

Membrii trupei Şeherezada sunt elevi de la Școala Gimnazială Nr. 3 Oțelu Roșu, colegi în aceeași clasă, clasa a V-a, cu vârste cuprinse între 11 și 12 ani.

Fiind la vîrstă copilăriei, membrii trupei sunt pasionați de povești, dar și de arta povestirii, dovedă faptului că Şeherezada, povestitoarea din O mie și una de nopti îi reprezintă.

Debutul lor ca trupă de teatru a avut loc în 05 noiembrie 2016 la Biblioteca Casei de Cultură din localitatea Oțelu Roșu cu o istorioară din volumul *Hanul Ancuței* a scriitorului Mihail Sadoveanu, *Negustor Lipscan*. Tot la la Biblioteca Casei de Cultură din localitatea Oțelu Roșu au mai interpretat în 24 ianuarie piesa de teatru *Moș Ion Roată și unirea*, după povestirea scriitorului Ion Creangă. Reprezentării au mai avut și în amfiteatrul școlii cu prilejul sărbătorilor religioase sau comemorării unor scriitori din literatura română precum Mihai Eminescu.

Coordonatorii trupei de teatru Şeherezada sunt profesorii Popescu Ana-Cristina și Vasiloni Vidu

Trupa de teatru Şeherezada a interpretat în 02.06.2017, la Casa de Cultură din Caransebeş, în cadrul Concursului de teatru „Din Vieţile Sfinţilor“, piesa de teatru *Sfântul Mare Mucenic Mina, ocrotitorul celor păgubiți*, autor profesor Popescu Ana-Cristina după cum urmează: în rolul mamei eleva Andrada Keszeg, copiii sunt elevii Mario Mihailă, Ovidiu Ștefoni și Florina Doican, tatăl, elevul Mario Cocoșilă, prietenul tatălui, elevul Robert Ciucă, hoțul elevul Mihai Anca, soția hoțului Aly Titel.

Subiectul piesei prezintă drama unei familii a cărui cap de familie, tatăl, este dat dispărut. Profitând de absența bărbatului din familie, hoții fură animalele din grajd. Prin credință și rugăciune către Dumnezeu și Sfântul Mare Mucenic Mina situația dramatică a familiei se va rezolva și toată lumea va fi mulțumită și fericită.

În urma reprezentării, trupa de teatru a optinut Mențiune, iar eleva Kszeg Andrada Brîndușa, Premiul II pentru interpretarea unui rol feminin.

În căutarea unor firmituri de lumină

Din teama de moarte, din incertitudinea că moartea trupului nu e obligatoriu veşnicie, omul de geniu îşi creează Absolutul prin opera sa, operă ce cu siguranță se supune și ea deșertăciunii acestei vieți.

Viața pe pământ începe cu un bocet, un strigăt din adâncurile ființei rânite, un strigăt potrivit căruia omul va trebui să se supună cândva unui alt bocet, moartea. Rana celui venit pe lume săngerează clipă de clipă.

Piesa de teatru *Trecătorul* a scriitorului Matei Vișniec pornește de la ideea omului care se oglindește în propria-i rană,,„Nu vedeți că rana mea este o oglindă? O rană care se golește de sânge nu poate să fie o oglindă.“ Omul simplu, un trecător pe lângă cel ce săngeră, crezând că face un bine s-a opus săngerării celui rănit. Omul simplu nu poate să vadă dincolo de rană, să asculte sunetul muzicii acesteia. Atâtă timp cât omul are energie vie în ființa-i sau sânge în rană, poate să strălucească, să se oglindească prin propriile-i realizări. Descoperindu-ți rana și lăsând-o să curgă asemeni muzicii te descoperi pe tine însuți, luminezi și te înalță spre perfecțiune. Omul superior nu se opune săngerării. Sângerează până lumânarea ființei se stingă. Cum ar putea să plece urechea la cel ce se opune săngerării, înălțării, descoperirii? Rana săngerează, căci viața arde, iar înțeleptul se înalță prin propria-i suferință, caută firmiturile de lumină în rana ce-i macină ființa.

În piesa de teatru *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte* a scriitorului Matei Vișniec are loc o întâlnire „subiectivă și imaginară“ după cum însuși Matei Vișniec menționează, între dramaturg și filosof. Scopul întâlnirii este de a descoperi firmiturile de lumină ce stau la temelia acestei vieți. Firmiturile de lumină sunt căutate inițial prin orbul cu luneta ce studiază stelele, omul de rând ce încearcă să se înalte în astral, dar nu reușește să descifreze enigma luminii, fiind mereu un orb într-o lume a deșertăciunii, dar cu dorință spre astri. Mai târziu sunt căutate de femeia ce a învățat porumbeii să fie leneși, oferindu-le firmituri.

Porumbeii, păsările ce iubesc libertatea stau după o firmitură a deșertăciunii. Femeia e imaginea porumbelului și a fiecru om ce a uitat să se mai bucure de libertate, de înălțimi, ea, Doamna Memorie, ce-l punea la grea încercare pe filosof.

Punctul central în jurul căruia se rotesc diversele teme abordate pe tot parcursul piesei *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte* sunt sinuciderea, moartea, libertatea, Dumnezeu, timpul, destinul omenirii, ideea filosofică despre viață a scriitorului Emil Cioran, devenit personaj în cazul de față.

Dramaturgul Matei Vișniec preocupat fiind de efemeritatea vieții omenești, de condiția omului de rând ce își risipește scurta-i existență complacându-se în lucruri fără sens, l-a descoperit pe gânditorul Emil Cioran lecturându-i opera și nu personal. Personal l-a întâlnit o singură dată cu prilejul recitalului de pian de la Sorbona când i-a fost prezentat de o cunoștință și a dat mâna cu acesta fără să schimbe o vorbă.

Artistul pune în opera propriu-i suflet. „Căci unde este comoara ta, acola va fi și inima ta“ (*Sfânta Scriptură*, Matei 6, 21) Emil Cioran și-a cernut sufletul în cuvinte și l-a zidit în opera sa. Profunzimea scrisului său se datorează implicării totale a proprietății ființei în adevarata arta a vieții, creația.

Toate lucrurile din univers își cunosc muzica. Soarele, muzica luminii, ploaia pe cea a apei, verdeața, muzica ochiului viu al pământului și exemplele ar fi infinite. Fără a ne cunoaște propria muzică, muzica din interiorul ființei noastre nu putem gusta perfectiunea, nu putem culege o firmitură de lumină, ca să ne înălțăm și să fim fericiți. Primul pas spre perfectiune este a înțelege muzica ființei tale, a te cunoaște pe tine însuți și mai apoi muzica fiecărui lucru și a pătrunde esența vieții și a morții.

Scena I a operei *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte* a scriitorului Matei Vișniec își deschide fața spre lumina nepieritoare prin sunetul muzicii pariziene. De fapt muzica este o punte de legătură între viață și moarte. Sunetul muzicii ce-l însoțește pe filosof la începutul piesei purtându-i pașii în viață se transformă în finalul piesei în bocetul celei ce-l plâng că a închis ochii în pământ străin. Ritualul bocetului este specific tradițiilor poporului român, tradiții pe care adesea Cioran le pune în umbră

în încercarea de a se ridica deasupra vieții spre căutarea perfectiunii, neacceptând să își plece capul smerit în fața sorții.

Românii conform tradițiilor își acceptă destinul fără să i se împotrivească. Filosoful pledează pentru omul care-și controlează destinul, se ridică deasupra acestuia. Ca dovedă în acest sens stă mărturie balada populară Miorița. În drama *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte* își face prezența o bocitoare, simbolul unei femei obișnuite de la țară ce nu a reușit să își depășească anonimatul dar respectă cu sfințenie tradițiile poporului român.

Plânsul este de fapt o muzică a sufletului. Toți artiștii care au arătat că muzica e cea care unește viața cu moartea au avut dreptate. De pildă, muzica este una din principalele modalități simboliste întâlnite și în lirica bacoviană, deoarece poetul percep lumea la nivel auditiv, idee susținută printr-o largă varietate stilistică de sugerare a muziclității, folosind instrumente muzicale precum: clavirul, vioara, buciumul, talanga, țambalul, goarna, flautul, fluierul, lira, harfa, compozиții muzicale: simfonie, marsul funebru, valsul, zgomote diverse: foșnete, scârțături, trosnete, plânsete, gemete, șoapte, plânsete, suspine, oftaturi, tuse, pocnete, ecouri, verbe auditive care exprimă durerea, spaima, starea de nevroză, melancolia interioară a versurilor. De exemplu în poezia *Marș funebru* arată cum plâng trist instrumente muzicale precum clavirul și violina. Asemenea lui Emil Cioran și poetul George Bacovia vede trecerea din viață la moarte doar prin muzică, o muzică tristă, o muzică asemenea morții ce te așteaptă să plătești tributul păcatului pentru a te bucura de veșnicie. De altfel și verbele ce crează imagini auditive în poezia bacoviană, în mare parte la modul gerunziu, simbolizează melancolia: plângând, plouând sau la diateza reflexivă: se prăbușesc dar și la modul indicativ: strig, scârțăie, izbește, atârnau.

Fiecare lucru în acest univers are muzica lui. Viața și moartea are propria-i muzică. Fiecare muzică ascunde o enigmă căutând corzile nemuritoare ale lirei ce le poate oferi nemurirea. „Mi-e frică de muzica secretă a lucrurilor, de tonurile ei subterane, ce răzbăt în ceasurile de tristețe solemnă, ca mărturisiri tainice dintr-

o altă lume“ (Cioran, *Cartea amăgirilor*, pag. 62) observă filozoful în încercările lui de a înțelege profunzimea vieții și a morții în tot ce îl înconjoară.

„Când melodiile ne copleșesc într-o invazie de fericire dureroasă, am vrea o moarte parfumată. Sfinții au atâtă muzică în ei încât să o opună disoluției corpului. Cadavrul lor nu miroase. Voi avea atâtă muzică în mine, ca să nu mor niciodată? Sunt momente, după care nu mai poți putrezi.“ (Cioran, *Lacrimi și sfinti*, pag. 38)

Fără muzică nu putem descoperi lumina din noi, nu putem să descoperim acele firmituri de lumină ce ne ajută să ardem, să cântăm cu folos în clipa existenței noastre, ca să închidem la un moment dat ochii mulțumiți.

Filosoful pune muzica mai presus de toate „De nu am fi avut suflet, ni l-ar fi creat muzica.“⁵ Aurel Cioran, *Cioran și muzica*, pag. 65⁶) Filosoful aşază muzica mai presus de viață și moarte, o definește ca legătura iubirii dintre două ființe și e adeverat că iubirea are muzica ei, iar fără iubire totul ar fi pustiu, nemurirea nu ar avea sens: „Doar muzica poate crea o legătură profundă, indestructibilă între două ființe. Pasiunea e perisabilă, se degradează ca tot ce ține de viață, în vreme ce muzica este de o esență superioară vieții și bineînțeles, morții.“ (Aurel Cioran, *Cioran și muzica*, pag. 65)

Muzica ne însoțește de când ne naștem din nou prin Taina Botelzului și până închidem ochii prin glasul clopotului ce urcă în văzduh asemenea luminii. „Toate clopoțele te cheamă la judecata de apoi.“⁷ *Silogismele amărăciunii*, pag. 128⁸

„Extazul muzical întâlnește extazul mistic. [...] Nimic altceva nu mai contează sau există. [...] Muzica este un univers, infinit de real...“⁹ Aurel Cioran, *Cioran și muzica*, pag. 35¹⁰

Omul își are propria-i muzică. Acea muzică adâncă ce izvorăște din dorința orbului de a vedea stelele face să țășnească sângele din rană.

Note:

1. Matei Vișniec, *Omul din cerc, antologie de teatru scurt 1977-2010*, Editura Paralele 45, Pitești, 2011, pag. 185.

Cuvântul și pâinea

Joi, 03.12.2015, la Timișoara, în Sala de Conferințe și Festivități a Colegiului Tehnic Emanuel Ungureanu a avut loc ÎNTÂLNIREA CULTURAL-LITERARĂ în cadrul proiectului „*GUSTURILE DUNĂRII: PÂINEA, VINUL ȘI ALTE PLANTE*“

Profesoara Doina Drăgan, președinta LSFTB, în cadrul cuvântului de deschidere a urat bun venit celor prezenți după care a invitat pe Carmen Stadelhofer, profesor universitar, Ulm, Germania, președinte DANET să spună câteva cuvinte despre noul proiect.

Profesor universitar Carmen Stadelhofer a prezentat inițial Asociația Internațională DANET după care a vorbit despre proiectul internațional „Dunărea dorită“ unde s-au implicat toate țările dunărene, aducând mulțumiri celor ce au participat la acest proiect și a prezentat noul proiect „Gusturile Dunării: pâine, vin și plante“. Cuvântul doamnei Carmen Stadelhofer a fost tradus în limba română de Ana Zlibuț, prim vice-președinte LSFTB, secretar general DANET.

Profesor Doina Drăgan a mulțumit și ea partenerilor care s-au implicat în proiectul „Dunărea dorită“ după care a prezentat ordinea de zi a Întâlnirii cultural-literare, prezentarea Antologiei literar-artistice „Gustul pâinii“ de către autorul ei, profesor Ana-Cristina Popescu, lansarea volumului „Fluiul cu mai multe nume - Dunărea“, autor profesor Ionel Cionchin, un program artistic realizat de membrii LSFTB și invitați.

Prezentarea antologiei „Gustul pâinii“ a urmat după o scurtă privire în trecut spre rădăcinile care au ajutat la înălțarea copacului din care astăzi se pot culege și gusta fructe. Totul a început în 2007, cu o revistă, o Foaie de creație literară *Mugurașii*, trimestrială care până în 2009 a adunat 9 numere și în care au fost publicate creațiile literare ale elevilor. Antologia „Îndrăgostiți de poezie“, autor Ana-Cristina Popescu, a adunat în paginile ei cele nouă numere a revistei *Mugurașii* ce a avut ca simbol o ramură înflorită de magnolie. Antologia Colaj, autor

Ana-Cristina Popescu, a urmat antologiei „Îndrăgostiți de poezie“ tipărită în 2014 și a însumat creațiile elevilor adunate în perioada 2010-2014. La începutul anului 2015, în ianuarie, antologia „Micuții scriitori din Banatul Montan“, autor Ana-Cristina Popescu, a urmat misiunea celorlalte antologii de a publica creațiile elevilor spre a descoperii tinere talente și a deschide sufletul copiilor spre arta cuvântului. La finalul anului 2015 antologia „Gustul păinii“ făcută în cadrul proiectului european Gusturile Dunării: pâine, vin și plante“ a adunat nu doar creațiile elevilor aşa cum s-a stabilit inițial, ci și creațiile scriitorilor, jurnaliștilor și profesorilor din diferite colțuri ale țării. Tema antologiei după cum spune și titlulna fost pâinea.

Pâinea este un aliment de bază al omului, preparat dintr-un aluat de făină de grâu sau alte cereale precum secara, cu alte cuvinte este hrană trupească, dar pâinea poate reprezenta și spiritualul. Cuvântul este pâinea sufletului. El a fost modelat în această antologie de scriitori, jurnaliști, profesori și elevi. Toți colaboratorii care și-au unit creațiile în această antologie: scriitori, jurnaliști și profesori din toată țara și bineînțeles elevii s-au împărtășit din pâine, au gustat-o după cum spune titlul „Gustul păinii“.

Scriitoarea Ana Zlibuț a făcut prefața volumului în limba română și limba engleză, precizând că antologia „s-a concretizat în urma întâlnirii literare a Ligii Scriitorilor Filiala Timișoara Banat din octombrie 2015, unde s-a discutat despre noul proiect „Tastes of Danube. Bread, Wine and Herbs“/ „Gusturile Dunării. Pâine, Vin și Plante“, inițiat de Carmen Stadelhofer, președinte Danube-Networkers for Europe (DANET) e.V. Decizia autoarei de a realiza această carte, a fost luată cu promptitudine la încheierea întâlnirii literare, urmând ca elevii dânseni să contribuie la realizarea proiectului cu creațiile lor literare. Ulterior, Ana-Cristina Popescu a inclus și realizările literare, referitoare la subiectul gustul păinii, ale scriitorilor și profesorilor din diferite zone ale țării.“

În argumentul volumului s-a arătat că „Dacă omul ar obosi și nu ar mai semăna grâul, s-ar lovi de absența păinii, a hranei ce-i

asigură existența. Dacă dascălul nu ar semăna cuvântul roditor în sufletul elevului, pentru ca acesta să iubească învățatura, pâinea înțelepciunii s-ar usca, ar fi asemenea spicului sec a cărui bob a fost ars de focul deșertului unei vieți zadarnice. Poezie, proză, eseu, dramaturgie sub chipul pâinii și-au deschis petalele în această culegere de creație literară, așteptând răbdătoare cititorul să guste miezul cald, să-i simtă energia divină, să observe că lucrurile mari ce vor birui timpul încep din fragedă copilărie, cu fiecare pas făcut prin lumea scheletică a literelor ce se înlanțuiesc în silabe și cuvinte făcând scară spre cer. Lucrurile adevărate cresc treptat asemenea aluatului ce așteaptă să fie lămurit în focul cuptorului pentru a lua forma finală, forma împlinirii, forma pâinii. Sufletul omului este casa roadelor, casa pâinii. Cu cât este mai frumos și mai înțelept, pâinea este mai bună. Truda sufletului își are oglinda în chipul pâinii ce lasă în urma sa.“

Argumentul volumului a fost tradus în limba engleză de profesor Manuela Procoian Dănescu.

Sunt menționate în antologie câteva date despre activitatea literar-artistică a autorului antologiei urmate de câteva creații ale autorului având ca temă pâinea. În poezia Pâinea de acasă se amintește despre tradiționala pâine în țest. În eseul *Gustând din pâine* totul pornește de la relatarea unei întâmplări în care un om sărac a cerut o bucată de pâine după care se prezintă pâinea ca simbol în literatură, mitologie, folclor, religie, istorie. Piesa de teatru *Viața ca o pâine caldă* arată că totul în viață se dobândește cu răbdare și multă muncă, iar pâinea poate să fie perfecțiunea, pentru că a fost făcută cu răbdare și trudă.

Prima parte a antologiei „Din creațiile colaboratorilor“ se deschide cu un „Cuvânt înainte Ora de pâine“ făcut de scriitorului și jurnalistului Adrian Crânganu, redactor șef la ziarul „Caraș Severinul în șapte zile“ urmat de „Câteva cuvinte de început“ și creații ale scriitorului Ion Turnea „Prin muncă și dăruire omul poate gusta dulceața pâinii“, „Libertate, responsabilitate, dreptul la o pâine“, „Prin ascultare și educație te poți bucura de o pâine la maturitate“, „Cercul“. Fiecare creație a fost plină de învățături.

Cuvintele de început a fost urmat de materialul scriitoarei prof. Doina Drăgan, președintele LSFTB „Secvențe-amintiri“ din diferite etape ale vieții“, un material în care a vorbit despre pâine, colaci, anafură și toate preparatele care se fac în cuptor din făină de grâu.

Urmează în antologie creațiile scriitorilor din Baia Mare, Maramureș. Scriitorul și jurnalistul din Baia Mare Maramureș, Romeo Ioan Roșianu, director ECREATOR, ce promovează o literatură de calitate prin Prietenile Literare ce le face între orașele cele mai importante din țară a vorbit despre „Scrisoare despre pâinea de pe masa bunicii“. Alexa Gavril Bâle, membru în USR, Baia Mare Maramureș a scris un eseu Amintiri despre pâine.

Valentin Busuioc, USR, București, a vorbit despre pâine ca despre o taină în versurile poezilor sale.

Preotul Romulus Frîncu, colaborator al Ziarului Caraș Severinul în 7 zile a scris eseul „Hristos, Pâinea cea vie“. Imaginele ce au însotit eseul au fost făcute în timpul Proscrimidiei care se săvârșește de către preot, în partea din stânga a altarului, în poscomidiar, prin scoaterea Sfântului Agnă și părțicelelor pentru Fecioara Maria, sfinți, îngeri, vii și morți pentru a se împărtăși cu pâinea cea vie în timpul Sfintei Liturghii.

Gabriela Dagmar Preda, autoare a două volume personale, a scris „Poveștile Anei Două pâini și un covrig, vă rog; Brutăria dragostei“. Când revista *Mugurașii* și-a deschis filele, Gabriela a fost în cls a V-a. Acum este studentă în anul al II-lea. Ea este dovada că munca la antologiile publicate inițial nu a fost o muncă zadarnică. În aceste antologii au publicat toți elevii care au arătat dragoste față de cuvânt.

Adrian Popescu a publicat un fragment dintr-o proză scurtă „Spicul armoniei“

Morile de la Rudăria (Eftimie Murgu), material scris de profesoara Simona Petronela Mîțu prezintă un loc unu în țată și în lume în care se macină cereale rudimentar, pe piatră de moară, cu ajutorul apei. Așadar, în Rudăria situată pe Valea Almăjului, jud Caraș Severin se află un complex de mori de apă.

Începând cu pagina 48 a antologiei pot să fie lecturate materialele scriitorilor din LSFTB: Maria Ieva „Când amintirile revin“ „Aceeasi pâine“ „Pendul în lumea nouă“, Andrușa Vătuiu „Două pâini“, Ionel Cionchin „Pâinea“, Ioan Vasile Indricău „Pâine albă / Pâine neagră“, Lucia Elena Popa „Pâinea noastră cea de toate zilele“, Ana Ghiaur „Pâinea la români“, Florica Bruțiu „Pâinea bunicii“.

Partea a doua „Din creațiile elevilor“ cuprinde creații ale elevilor de la Școala Gimnazială Nr. 3, Oțelu Roșu, Școala Gimnazială Steierdorf, Anina, Liceul Bănățean Oțelu Roșu și Liceul *Albert Einstein*, Torino, Italia.

Creațiile elevilor au fost diverse: teatru, poezie, compunere, eseu, basme, povestiri științifico fantastice.

Elevii au vorbit despre pâine ca despre o dragoste maternă, au asociat pâinea cu învățatura numind carteau pâinea vieții. Pornind de la expresii sau proverbe au arătat că unii oameni pot să fie pâinea lui Dumnezeu, că atunci când nu ești la casa ta pâinea este trudă grea, despre importanța respectării tradițiilor în piesă de teatru „Pentru o bucată de pâine“.

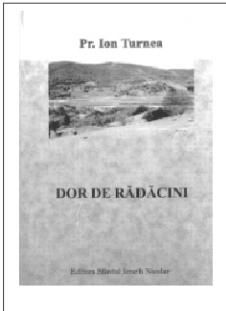
Postfața volumul a făcut-o scriitorul și jurnalistul Ioan Romeo Roșianu „Despre cuvânt și pâinea cea de toate zilele.“, cuvântul și pâinea ce au dus la apariția volumului „Gustul Pâinii“

După prezentarea volumului „Gustul Pâinii“ a urmat lansarea volumului istoricului și scriitorului profesor Ionel Cionchin „Fluviul cu mai multe nume - Dunărea“. Au luat cuvântul profesor Doina Drăgan, profesor Ana Zlibuț, profesor Mariana Strungă.

Andrușa Vătuiu a prezentat proza „Două pâini“, Lucia Elena Popa a citit poezia „Pâinea noastră cea de toate zilele“. Poezii au citit și membrii „Asociației Constantin Brâncuși din Timișoara“.

La final colindele au încâlzit sufletul celor prezenți și un joc tradițional românesc.

Galeria video, foto și volumul „Gustul pâinii“ se pot vedea pe adresa http://blogul.elzumina.ro/?page_id=387.

Prefață la volumul „Dor de rădăcini“ a scriitorului Ion Turnea

, „Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele [...] parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, Doamne, frumos era pe atunci ... “ (Ion Creangă,

Amintiri din copilărie) Nimic nu poate să egaleze bucuria ce o simți în suflet atunci când te gândești la locul natal. Te lași cuprins de un dor de rădăcini asemenea părintelui Ion Turnea și mai apoi te regăsești în oglinda altor vremi.

Cartea părintelui, Ion Turnea, Dor de rădăcini, a adunat pe filele ei toată strălucirea unei localități situate în Banatul montan, Bolvașnița, toată frumusețea copilăriei, toată lumina diferitelor specii literare în proză precum: povestirea, nuvela, teatrul drama.

Sensibil la tot ceea ce ne încinjoară, un mare iubitor de prilejlări, părintele a conturat localitatea natală ca pe o aripă a paradisului coborâtă parcă din văzduhul nesupus timpului ca să mângâie pe cel ce a ajuns în deplină comuniune cu natura, pe cel care a lăsat să pătrundă în sufletul lui energia vie, plină de viață și originilor noastre: „Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie.“ (Facere cap. 2, v. 7)

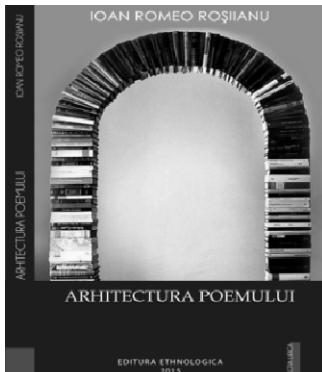
Dor de rădăcini este nu doar o monografie a originilor, ci și ochiul sufletesc al artistului care știe să creioneze prin diverse specii literare toată poezia unei eternități, toată poezia copilăriei.

Bunicul este imaginea centrală a cărții, imaginea în jurul căreia aleargă ca într-un cerc toată copilăria părintelui Ion Turnea. Bunicului, părintele îi dedică un întreg capitol în cuprinsul acestei cărți, însă bunicul își mai face simțită prezența ori de câte ori un om mare e necesar să intervină cu sfaturi moralizatoare. Bunicul mai este și personaj după cum bine se poate observa în drama Alb și negru sau nuvela Transformare dar și narator indirect, prin

vocea nepotului în diferite povestioare precum Fiul Clopotarului.

Drama Alb și negru surprinde importanța virtușilor în viața omului, virtușile sunt puse pe seama unui obiect, cartea și a unor personaje precum bunicul, Livius, ce au un rol important în viața personajului nepotul. Vicile sunt conturate printr-un animal, pisica și stăpânul acestuia, Mitruț. Opera literară Transformare este o nuvelă psihologică, deoarece personajul principal, Ion Goără, asupra căruia se răsfrângă întreaga acțiune a operei trăiește drama trecerii timpului, dramă ce îi zădărniceste toate acțiunile începute. Povestirea Fiul clopotarului surprinde demersul unui om simplu, a unui fiu de țăran, care luptă pentru să împlini idealul în viață, visul de a deveni preot, având povățitor pe bunicul lui. Poveștile copilăriei mele respectă structura povestirii în ramă. La stâna Șcheiu sunt depănate diferite povestioare cu un conținut moralizator ca de exemplu povestea lui Miluță, un cal ce a ajutat o familie de oameni simpli să se ridice și care a fost abandonat de aceștia. Ei conștientizează abia în finalul povestirii cât de important a fost pentru ei Miluță prin salvarea vieții fiicei lor. Unele povestioare de la stâna Șcheiu sunt încărcate de umor ca de exemplu povestea baciului Gheorghită ce începe cu un citat din opera lui Ion Creangă Amintiri din copilărie prin care se arată importanța jocului în viața copilului. Temei jocului părintele Ion Turnea îi dedică și un întreg capitol, Cercul jucăriilor, precizând că formarea personalității unui om începe din fragedă pruncie, prin joc. Până și fața pastelată a naturii o prezintă la un moment dat printr-un joc de imagini și cuvinte. Cu ajutorul descrierii a prezentat frumusețea localității natale, Bolvașnița, narațiunea și dialogul sau uneori monologul unor personaje având rolul să întregească lumea ideală a satului din Banatul de munte, cu tradițiile și obiceiurile lui.

Cartea părintelui Ion Turnea, Dor de rădăcini, are o inegalabilă valoare artistică prin conținutul și mesajul său și sunt convinsă că va fi lecturată cu placere de către toți cititorii.

Un arhitect al cuvintelor

Începutul vieții este cuvântul. „Și a zis Dumnezeu: Să fie lumină! și a fost lumină.“ (Facere c.1, v.3). Pentru o creație desăvârșită *Cuvântul* are nevoie de *Lumină*. Cuvântul aduce cu sine lumina.

Romeo Ioan Roșianu în „Poemul din vara acesta, iubito“ ce deschide

volumul „Arhitectura poemului“, publicat la Editura Ethnologica, Baia Mare, 2015, arată importanța cuvântului creator, a luminii și dragostei „Poemul din vara aceasta / se naște dimineața iubito / vom fi martori la facerea lui.“

Vara, anotimpul de foc, un simbol al dăruirii și pasiunii, căldurii dragostei, este indicele temporal ales de scriitor pentru a lăsa lira să cânte.

„Dimineața“, prototipul luminii, speranța oricărui început, este momentul cel mai prielnic pentru a da glas cuvântului să creeze o lume nouă, o lume guvernată de înțelepciune și sensibilitate, o lume în care sufletul vorbește despre cât de infinit este universul fiecărei ființe, câte poți învăța ascultând muzica ascunsă a fiecărei făpturi.

Atunci când creezi ceva ai nevoie de lumină, cuvinte, dar și de multă dragoste. Acolo unde dragostea, dăruirea și-a pus pecetea, arta va primi botezul luminii gustând veșnicia. Poetul și iubita lui, muza lui, vor face botezul poemului „-n răscrucea luminii“, vor fi „părinți, ursitoare sau frați“, „sfinți“, „lumânări încă nearse“. Prezența lumânărilor „încă nearse“ vorbește despre focul sufletesc ce se pregătește să ardă cele mai prețioase cuvinte și să le sculpteze adânc pe altarul eternității.

Dacă poemul „se va naște-n amiază“ e nevoit să cunoască „umbra“, greutățile acestei vieți și să le biruiască „va cucerii cu tristețe pământul.“

În cazul în care sufletul își va descoperi muzica spre seară „se va naște-nspre seară iubito“, oglinda luminii „licărul stelelor apuse-ntre ceruri“ va înainta cu greu și tăcerea e cea care acoperă lucirea târzie.

„Poemul din vara acesta / se va naște chiar și fără de noi iubito!“ concluzionează poetul. Cuvântul urmează firul luminii și dragostea îi dă formă mai devreme sau mai târziu, chiar dacă nu e țesut de îndrăgostiți, ci de acei demiurgi ce observă zborul porumbelului și jocul razei printre florile vieții.

„Poemul din vara acesta, iubito“ deschide calea celorlalte poeme care creează universul sufletesc al scriitorului Romeo Ioan Roșianu în volumul „Arhitectura poemului“.

Dacă la început scriitorul se adresează în mod direct iubitei prin vocativul „iubito“ lăsând un moment impresia că teama volumului este dragostea, cu cât ne afundăm mai mult în lectura poemelor observăm că această temă alternează cu tema vieții, tema morții, condiția omului de geniu, trăirile moral-creștine.

„Poem pentru mai târziu“ prezintă fața acestei vieți, gustul ei și ambrozia pe care refuzăm să o cunoaștem. „Liniștea“ este imaginea nopții, a stelelor ce „nu spun nimic“, a stelelor ce nu-și înțeleg „licărul lor străveziu“. „Sarea“ este gustul vieții care „se scurge repede“ și este împovărată de trudă, este pândită de moarte la fiecare pas „parfum de trudă“. Din teama de moarte, de neființă, oamenii se prefac „fericiți“ și refuză să cunoască ambrozia eternității „să dăm ce e al ei.“

Ideea unei vieți scăldate în deșertăciune se regăsește și în poemul „Viața în pielea goală“. După o viață în care poetul numără secunde, le visează, calculează „unde-i capătul“, „amăgit“ adesea că l-a descoperit, se trezește în fața neputinței la „Cina de taină“ când „cineva mă vinde“. Într-o lume căzută, o lume a deșertăciunii, e greu să faci miere, să înflorești „E greu să fii înger într-o lume de păcat“, „să fii demon în ajun de sărbători“, un geniu neînțeles printre atâția iubitori de sine ce se arată prieni. „Nimicul“ este definiția deșertăciunii din finalul poemului, pentru că mâine „se va naște un nou vânt, un nou eu.“ și peste cel ce a fost cândva o să apună „tăcerea“.

Poemele ce lasă cuvântul să alunece pe aripile luminii, animate de dragoste, aflate în căutarea vieții, a eternității, se frâng în neputința morții, în momentul acela neînțeles care îți deschide drumul spre desăvârșire.

După cum eul liric se trezește dimineața în „Viața la limita vieții“ fără să ceară nimănui voie și sufletul bate la poarta vieții și morții.

Odată trezit din neștiință, sufletul începe să caute „că-n basmele vechi“, „un Înger frumos“, acel ceva care să-l definescă.

Albastrul și verdele sunt culorile ce sunt atribuite vieții de poet. Ochii ei sunt eternitatea și speranța, albastrul și verdele. Zilele sunt o nouă sansă, sunt ochii verzi ai vieții ce aleargă după albastru.

„Viața-i o lacrimă în scurgerea ei spre mântuire.“ Dacă-i înțelegem esența și nu o vedem ca pe o floare frumoasă ce „se scutură repede“, o minune de „o secundă“, ca pe o femeie ce imită florile și în momentul următor se ofilește, își pierde farmecul, ne depărțăm de tot ce este deșertăciune și urcăm spre cele înalte după cum face și scriitorul în poemele sale.

Dacă moartea reușește să parodieze veșnicia înseamnă că nu există, este doar o trecere spre desăvârșire „e sămbătă și nimeni nu crede moartea-i vestită / când Lazăr vorbește-n Betania lui despre-nvierea trăită.“

Romeo Ioan Roșianu a descoperit „Icoana din suflet“, acel ochi lăuntric care „scurtează întunericul cată o umbră / de despachetat mintea“ și se detașează de secunda deșertăciunii dând glas luminii cuvântului „lumina crește-n întuneric“ cunoscând dragostea, divinul, viața și moartea ce-l poartă spre înălțimi „Pe vârful muntelui e vie senzația / că ești mai aproape de cer.“

Odată atins vârful muntelui, scriitorul adună trăirile sale într-o cetate zidită din cărămizi de cuvinte, modelate din litere și sunete, o adevărată „Arhitectura poemului“.

O Tânără care a înțeles dansul tainic al stelelor și a gustat ambrozia înălțimilor

În vara lui 2015 a debutat editorial, ca romancier, Gabriela Dagmar Preda.

Abia trecută de adolescență sau încă în

segmentul acela în care visul te poartă cu el ca un fluture prin universul florar, dacă avem în vedere opinia psihologilor că adolescența durează până la vârstă de douăzeci și cinci de ani, vârstă la care omul începe să gândească matur, Gabriela surprinde în volumul „Dansul stelelor“ apărut la Editura Sfântul Ierah Nicolae, Brăila, 2015, viața unor liceeni, momentul în care primii fiori ai iubirii îți încearcă sufletul, timpul în care începi să-ți descoperi abilitățile și să le fructifici, perioada în care te pregătești să pășești în viață cu fruntea sus.

Romanul „Dansul stelelor“ are două părți. Prima parte, *Steaua pământului*, este structurată pe cinci capitole, în timp ce partea a doua, *Singur pe pajiște* este structurată pe patru capitole. Cele nouă capitole ale romanului sunt urmate de un epilog, 354 de pagini. Titlul fiecărui capitol este tipic vietii de adolescent: *Trecutul, Halloween, Concursul de dans, Transformare, Confesiunea, MY Secret, Meciul de baschet, Secrete, Casa de artă*.

Incipitul romanului are rolul de a introduce cititorul în viața tumultoasă a liceenilor „- Bună dimineața, elevi! spuse profesoara de matematică intrând în clasă.“ Locul acțiunii este liceul. În sala de clasă, când profesoara și-a făcut simțită prezența, elevii se aflau „alandala“, unele fete stăteau pe bănci și bârfeau. În această atmosferă adolescentină își face prezența și personajul principal al romanului, Daisy Rosalinda Arden, noua colegă a elevilor din clasa a X-a, venită din Hansburn.

Foarte interesant în roman este jocul culorilor, prezent încă din primele paragrafe ale capitolului I „părul ei blond“, „tocurile negre îi scoteau în evidență picioarele subțiri“, „o bluză galben închis“, „o eșarfă în mai multe culori“. Am putea asocia înclinația spre culoare a romancierei cu aptitudinea ce o avea personajul principal, Daisy, pentru desen „Daisy, când este acasă, face schițe și chiar îi ies schițele, dar nu le arată la nimeni. A făcut rost de o foaie și un creion și a început să deseneze un peisaj. A făcut un pom, o bancă, umbra copacului ce se așeza pe bancă, razele solare ce treceau printre frunzele copacului. S-a mai gândit puțin și a desenat și un bilețel împăturit pe bancă și lângă bancă o fată care pleca. Era îmbrăcată într-un palton negru, o căciuliță drăguță, purta niste blugi strâmbi, și tocuri. Expresia fetei arăta tristețea. Se spune că atunci când ai inspirație, desenezi ce simți. Asta simțea Daisy? Singurătate? Pe la sfârșitul orei, profesorul a început să strângă desenele.“

Singurătatea pe care o simțea Daisy era legată de ruptura de locul copilăriei, a primului an de liceu. Nostalgia după anii copilăriei, primii ani ai adolescenței o simțea și fratele lui Daisy, Jaden. Lui Jaden îi „e dor de locul pe care îl“ numea „odată acasă“, dar „mai ales de Ea.“ *Ea* este prima iubire, acea dragoste care nu se uită niciodată, unicitatea „Nu o să fie niciuna ca ea.“

Galbenul, o culoare caldă, o culoare a vieții, a luminii, o culoare însuflarează este mereu prezentă pe tot parcursul romanului, dovada faptului că adolescenții sunt plini de viață, încrezători în visele lor. Până și titlul romanului este plin de culoare „stelelor“. Stelele sunt liceeni care învață să danseze urmându-și idealul, ca mai apoi să ajungă la lumina pe bolta senină a vieții.

Liceeni prezenți pe tot parcursul romanului surprind foarte bine realitatea, unii rebeli, fumează, beau, alții cuminți, înțelepți. „În banca din față era un elev tipic tocilarului: purta ochelari, cămașă băgată în pantaloni și era plin de coșuri. Era atent la profesoară și își nota ceva [...] el făcea niște calcule complicate.“

La școală se leagă noi prietenii, Helen Ashford, Alex, Angela, David etc.

A doua zi petrecută la noua școală aduce în viața lui Daisy un prieten ce-i va marca adolescența, pe Alexander (Alex). Și Alex a fost cuprins de focul atracției pentru Daisy „de când i-a simțit mâna în mâna lui“, în momentul în care au făcut cunoștință. Pentru Alex, Daisy, își pune în pericol viața „În acel moment a alergat spre el și l-a dat la o parte din calea mașinii.“ Chipul lui Alex, chipul dragostei, a însuflarești-o pe Daisy să se sacrifice, cu toate că sacrificiul a fost urmat imediat după accident de teama morții ce încolțise în sufletul adolescentei.

Cât timp Daisy s-a recuperat la spital, Alex a vizitat-o, dar și alți colegi, Helen, ce-i aducea cursurile.

Alex în momentul în care a cunoscut-o pe Daisy avea deja o prietenă, pe Angela, adolescentea rebelă, prezentă la tot pasul pe drumul îmbrățișat de Daisy.

Despărțirea lui Alex de Angela îi aduce lui Daisy în Capitolul III, un partener de dans. Afectat după despărțirea de Angela, Alex a simțit o clipă sentimentul singurătății „S-a gândit dacă să mai meargă la cursul de dans [...] Nu mai vroia nimic, pur și simplu ar fi vrut să dispară.“ În ziua concursului de dans Alex nu a venit la școală. Daisy l-a aşteptat cu teama că nu va ajunge nici la concurs. Se temea și de prezența Angelei „de când s-a trezit, a avut temerea că la concurs va apărea Angela, dar se consola că Angela era departe.“

În timplul concursului își va face apariția Angela, dar Alex „În acel moment vroia să câștige. Acest lucru o făcea fericită pe Daisy și astfel era și el fericit. În timpul concursului a dat tot ce a putut.“ Concursul de dans a adus cu sine *Premiul I* pentru cei doi adolescenți.

Alex și Daisy au continuat să danseze. Profesoara lor de dans le era un model demn de urmat. „Au continuat să danseze pe scena Casei de Artă ajungând cunoscuți. Au ajuns atât de cunoscuți, că atunci când au vrut să renunțe, oamenii de acolo, nu au dorit să îi lase să plece.“ Au obținut numeroase premii și diplome.

În Epilog, Daisy, este mai bătrână cu cinci ani. E profesoară de dans. A luat locul celei ce i-a fost model în viață și care a avut un

accident ce i-a afectat picioarele. O fetiță îi spune personajului principal că dorește și ea să urmeze calea dansului în viață. Și Daisy a urmat îndemnul, pasiunea profesoarei sale „Este momentul ca cineva să îmi ia locul și sunt mândră să anunț că tu ești aceea. Ești cea mai bună dansatoare pe care o cunosc. Îți-am arătat tot ce știi și am să îți las tie misiunea mea. Arată-le celor mici magia dansului.“ Pentru eroină dansul era „o formă de eliberare și o cale de a îmbrățișa frumosul.“

La finalul romanului Daisy se desparte de Alex care era foarte posesiv și-l alege pe David. Daisy și David se completau reciproc în toate. „Fericirea a cuprins tot locul, iar cei mici au bătut din palme. Daisy s-a simțit extrem de fericită și abia s-a abținut să nu sară de entuziasm. Și-a amintit primul lor sărut și acela a fost exact cu 5 ani în urmă. David o chemase la o ședință foto și la un moment dat a pus aparatul să facă singur poza. Fix când să facă o poză împreună, s-au sărutat. De atunci, au avut o relație frumoasă și ea și-a dat seama că în acel moment destinul și-a spus cuvântul.“

Gabriela Dagmar Preda este o învingătoare. O cunosc de când era în clasa a V-a. Mi-a fost elevă. În clasa a V-a a creeat propria revistă după modelul revistei *Mugurașii*, o revistă de creație literară de care mă ocupam pe atunci pentru a stimula creativitatea elevilor și gustul pentru lectură. A mai publicat în culegerile antologiiile îngrijite de mine cu scopul de a descoperii tinere talente încă de pe băncile școlii, în ziarul local, pe blogul personal. Nu a obosit nicio clipă în a urma drumul artei și acum se bucură de apariția primului său volum. A învățat *dansul stelelor* și acum se bucură de lumina lui.

Despre Restaurantul lui Emily, autor Gabriela Dagmar PREDA

În căutarea unui echilibru în viață

Gabriela Dagmar Preda, studentă la Facultatea de Electronică și Telecomunicații din Timișoara, și-a început activitatea literară încă

din școala gimnazială prin publicații în antologii. Acum se remarcă ca romancier prin volume precum **Dansul stelelor**, **Restaurantul lui Emily**.

Restaurantul lui Emily apărut la Editura Singur, la finalul lui 2016 prezintă viața unei femei de succes, cu urcușuri și coborâșuri, a unei femei pentru care activitatea profesională înseamna totul „Trăiam pentru restaurant. Tot ce făceam, era pentru a-l face cât mai bun. Îmi era ca un copil pe care l-am crescut.“ Restaurantul lui Emily Dawn mi-a amintit un moment de prăvălia lui Hagi Tudose a scriitorului Barbu Ștefănescu Delavrancea. Prăvălia era pentru Tudose „copilașul rumen și frumos. El? Părintele fericit că are pe cine mânăia. Prăvălia? Femeia fermecătoare. El? El, nebunul care-i da în genuchi, cu ochii închiși și cu inima speriată.“ Prăvălia îi oferea lui Hagi Tudose bani, în timp ce restaurantul îi oferea lui Emily un loc important în societate, încredere în ea, putere. La întâlnirea cu foștii colegi de liceu care au urmat o facultate ea poate să fie mândră de realizările ei. Cu toate că nu și-a continuat studiile a reușit să ridice un local care a ocupat primul loc într-un top al restaurantelor. Fără restaurant Emily simte că este un nimeni. În momentul în care pierde restaurantul afirmă „Luptam pentru munca mea. Arătam bine, pentru că lumea judecă după aspect. Dacă deții ceva mareț, un local sau un restaurant și nu te îmbraci corespunzător, afacerea ta se duce în jos, pentru că tu reprezini acea afacere. Acum ce rost mai are să mă îmbrac elegant? Nimeni nu mă cunoaște. Nu reprezint nimic. Sunt un nimeni.“

Pasiunea pentru restaurant a lui Emily se poate datora și

faptului că a fost mereu o singuratică, pentru că nu avea încredere în oameni. Observa cum colelele ei ce își spuneau prietene păreau a se înțelege bine, dar când nu erau împreună erau cele mai înverșunate trădătoare. Emily s-a atașat de profesia sa, căreia i-a dat viață treptat, în care a pus suflet. Restaurantul era pentru personajul principal feminin al romanului mai presus decât dragostea unui bărbat. În momentul în care imaginea restaurantului este la un pas să fie afectată de dragostea lui Ben pentru ea, îl concediază fără ezitare „Avem informații despre patroana restaurantului, Emily Dawn. Este oare atât de inocentă precum pare? Se zvonește că ar avea o relație cu unul dintre ospătarii restaurantului [...] I-am trimis un mesaj lui Jeff: Informează-l pe Ben că este concediat.“

Pierderea părinților ar putea să fie un alt indiciu pentru care Emily se atașează foarte mult de profesie ca de un colac de salvare. În ceea ce privește profesia Emily era perfecționistă, aşa că nu e de mirare dacă și în viața personală cere același lucru. Această cerință o împiedică în acțiunea sa de a-și găsi prieteni.

Până și la biserică, locul unde Emily merge să găsească ajutor, întâlnește răceala oamenilor prin imaginea a două bătrâne care în loc să înfățișeze înțelepciunea potrivit vârstei, înfățișează ipocrizia. Cele două bătrâne, uitând de rugăciune, aveau o problemă cu părul și îmbrăcăminea lui Emily. Totuși Emily reușește să se detașeze de mediul ostil și să-și deschidă sufletul primind cuvintele ce preotul le rostea în altar „Ceretă și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide.“

Declinul restaurantului este anunțat încă din Prolog prin moartea personajului principal absent, Eduard, bucătarul șef. Moartea lui Eduard o va urmări pe Emily pe tot parcursul romanului. „Lângă mine era un om într-o baltă de sânge. [...] Cine o fi bărbatul acesta?“

Odată cu moartea lui Eduard se întâmplă ceva ciudat cu Emily „nu are amintiri“. Am putea spune că suferă de amnezie retrogradă, pentru că Emily își amintește cu drag de anii copilăriei, de adolescență, dar își sterge din memorie amintirile unei traume. În timp ce își amintește aspecte noi, se șterg din

memoria personajului amintirile anterioare unei traume. Nu știe ce s-a întâmplat înaintea tragicului eveniment, nu își mai amintește evenimentul în sine, nu își amintește decât că s-a „trezit într-o baltă de sânge.“

Sentimentele lui Emily pentru victimă sunt confuze, de la milă trece la revoltă, pentru că îi este teamă că imaginea restaurantului ar putea să fie afectată. Cu toate aceste sentimente confuze are totuși puterea să meargă la mormântul celui ce a lucrat la ea în restaurant.

Un timp este speriată că poliția ar putea să o considere complice la crimă, datorită unor martori și faptului că nu-și amintește ce s-a întâmplat pentru a prezenta oamenilor legii adevărul. Cochetează chiar cu ideea de a merge la psihiatru.

Este revoltată pe Eduard chiar și atunci când este nevoie să caute un alt bucătar șef, pentru că restaurantul ei să-și onoreze la timp comenziile, iar mâncarea să fie gustoasă. După îndelungi căutări îl angajează pe Jeff, fratele ei, care până a-și depune un CV la restaurantul condus de sora lui a muncit în Grecia ca bucătar renunțat. Până și pe Jeff îl ceartă când își negligează slujba, ba mai mult îi cere prietenei lui Jeff să stea departe de fratele ei pentru a nu-l afecta profesional.

Un prieten bun a lui Emily este criticul culinar Frederick Hoffman pe care îl întâlnește prima dată la jogging. Fred se va dovedi un adevărat prieten și o să fie alături de Emily până la finalul romanului când am putea înțelege că între cei doi s-ar putea naște o idilă.

După un an de zile de la moartea lui Eduard, Emily a rămas fără restaurant. Rămasă fără restaurant se hotărăște să muncească pentru a-l recupera. Inițial muncește ca și chelnăriță în restaurantul deschis de fratele ei, Jeff, rolurile inversându-se, Jeff devine șeful, iar Emily un simplu angajat, pe urmă face un curs de machiaj.

Misterul morții lui Eduard începe să se rezolve odată cu răpirea lui Emily de către Margie, o fostă angajată a restaurantului ei. Margie în complicitate cu Ben au fost cei care l-au omorât pe Eduard, omul ce a înțeles că viața patroanei restaurantului este în

pericol. „Ai grijă la Margie. De când ai angajat-o, se uită ciudat la tine. Am fost cu ochii pe ea, căci era mereu pusă pe ceartă ...“ mărturisește Eduard în scrisoarea ce i-o lasă lui Emily când își dă seama că viața îi este în pericol și pe care Emily cu Fred o găsesc în apartamentul celui decedat în finalul roamnului.

Margie credea că părinții lui Emily sunt vinovați de faptul că tatăl ei a fost închis. Credea că i-s-a înscenat un episod cu droguri în casă, însă Emily îi spune crudul adevăr „tatăl tău i-a ucis pe părinții mei [...] și a făcut pușcărie pentru asta.“

Margie și Ben după ce au torturat-o pe Emily o lasă lângă o bucată de pâine uscată și într-o locuință în flăcări. În pâinea uscată Emily a găsit o cheie ce a ajutat-o să descuiie ușa, dar nu a putut trece de flăcări decât ajutată de salvatorii ei, Fred și Jeff.

Odată cu descoperirea criminalului viața lui Emily se îmbunătășește. Se angajează într-un salon ca make-up artist, are un prieten de încredere, pe Fred și sfaturile lui Eduard care a iubit-o în taină.

În Nota Autorului, Gabriela Dagmar Preda, definește scriitorul „să fii scriitor este o minune, un dar. Este ca și cum ai avea puteri supranaturale [...] putem controla totul [...] sentimentele cititorului [...] Suntem puternici, dominăm lumile ce le creăm. [...] Aș putea spune că noi, scriitorii, suntem răi, pentru că facem ce vrem cu sentimentele cititorului [...] Ne jucăm nu doar cu personajele fictive, ci și cu sufletele celor din jur. [...] Suntem capabili să influențăm lumea, să schimbăm realitatea. Avem o putere incredibilă, ceea ce ne face să părem zei. Dar pentru a ajunge sus, este multă muncă“ Cu aceste cuvinte autoarea pregătește cititorul să o cunoască pe Emily care în căutarea unui echilibru în viață, după pierderea părinților, se dedică profesiei, restaurantului ce îl conduce.

Despre autorul volumului:

Nume: Popescu (fostă Mîțu)

Prenume: Ana-Cristina

Data nașterii: 24.07.1976, Caransebeș

Din Oțelu Roșu, Caraș Severin

Contact: Elzumina@yahoo.com,

[Http://blogul.elzumina.ro/](http://blogul.elzumina.ro/),

www.elzumina.ro,

<http://www.inbataiapenitei.elzumina.ro/>

Contact:

0766293724

Domiciliu: Caransebeș - Caraș Severin

Domeniul ocupațional / Experiență profesională:

- Profesor titular pe catedra de Limba și Literatura Română, la Școala Gimnazială Nr. 3, Oțelu Roșu, județul Caraș-Severin;

- Absolventă a Facultății de Litere, Filosofie și Istorie din cadrul Universității de Vest, Timișoara și Licențiată în sesiunea iunie 1999,

- Master Managementul educațional, 2007,

- Gradul I în 2009, Gradul II în sesiunea august 2005, Definitivatul în sesiunea august 2001.

ACTIVITATE CULTURAL-LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ:

- Fondator al revistei „În bătaia peniței“, Caransebeș, alături de Adrian Popescu, Ion Turnea și Simona Petronela Mîțu.

● Volume publicate:

1. Culegere de creație literară „Îndrăgostiți de poezie“, Editura Dalami, Caransebeș, 2009, genul literar - antologie.

2. Rătăciri, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, genul literar - roman (proză - epic).

3. Paradigme, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, genul literar - teatru (dramatic).

4. Destin fără aripi, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, genul literar - poezie (liric).
  5. Culegere de creație literară „Colaj“, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, genul literar - antologie.
  6. Antologia „Micuții scriitori din Banatul Montan“, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2015, genul literar - antologie.
  7. Oameni și frunze, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2015, genul literar - eseu (proză - epic).
  8. Umbre, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2015, genul literar - poezie (liric).
  9. Gustul pâinii, ANTOLOGIE LITERAR-ARTISTICĂ, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2015, genul literar - antologie.
  10. În colivie, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2016, genul literar - teatru (dramatic).
  11. Mozaic, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2016, genul literar - auxiliar didactic, coautor Simona Petronela Mîțu.
  12. Sinusoide, Editura Hoffman, Caracal, 2016. (teatru).
  13. În bătaia peniței, Editura OPANIS, Galați, 2016. (antologie).
Volume în curs de apariție editorială:
  14. Cristal, Editura OPANIS, Galați, 2017. (eseu și critică literară).
  15. Reuniune, Editura OPANIS, Galați, 2017. (genul literar teatru)
- Volume în lucru:
16. Conflicte, genul literar - roman (proză - epic).
  17. Slove modelate „În bătaia peniței“ (antologie).
- Publicații în culegeri comune:
- Antologia LIMBA NOASTRA CEA ROMÂNĂ, STARPRESS, 2014.
  - Antologia literar-artistică „Să ningă peste inimi bucurii!“, îngrijită de Voichița Pălăcean-Vereș, Editura Napoca Nova, 2014.
  - Antologia literar-artistică „Sinfonie-n verde crud“, îngrijită de Voichița Pălăcean-Vereș, Editura Napoca Nova, 2015.

- Antologia Roșu-aprins în câmpul de mătase, îngrijită de Voichița Pălăcean-Vereș, Editura Napoca Nova, 2015.
- Antologia Pe șevalete ruginiul toamnei, îngrijită de Voichița Pălăcean-Vereș, Editura Napoca Nova, 2015.
- ANTOLOGIA IARNA SCRITORILOR ROMÂNI, STARPRESS și ANTOLOGIA ROMÂNĂ-SPANIOLĂ, STARPRESS, 2015.
- Antologia Moștenirea Văcăreștilor, 2014.
- Antologia Moștenirea Văcăreștilor, 2015
- .Antologie, Toamna se culeg prozele, Editura Inspierscu, 2015.
- Antologia, Labirinturi autumnale, Însemne Culturale, 2015.
- Anuarul Ligii Scriitorilor, Filiala Banat-Timișoara, 2014, Nr. 5.
- Anuarul Ligii Scriitorilor, Filiala Banat-Timișoara, 2015, Nr. 6, coordonator al Anuarului N r. 6.
- Postfață la volumul scriitorului Ion Turnea, Albinăritul între pasiune și afacere, Editura Dalami, Caransebeș, 2011.
- Cuvânt înainte la volumul scriitorului Ion Turnea: Cuvinte pentru suflet, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2012.
- Prefață la volumele scriitorului Ion Turnea: Dor de rădăcini, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2012 și Monografia localității Peștere, județul Caraș Severin, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2012.
- Publicații în periodice:
- Publicații în revistele: Literatura de azi, Agora Literară, Vatra Veche, Constelații Diamantine, Confluențe Literare, Boema, În bătaia peniței, Taifas literar, Coloana Infinitului, Foaia Diecezană a Episcopiei Caransebeșului, Ecou de timp, Oțelu Roșu, Slova creștină, Glas comun, Slova copiilor - Maramureș, în ziarul Caraș Severinul în şapte zile unde sunt și în colectivul redațional - colaborator, în mai multe culegeri - didactica cu ISSN, în antologia ECREATOR, membru în colectivul redațional ECREATOR, pe site-ul și blogul personal, Însemne Culturale, www.citatepedia.ro, www.poezie.ro, www.versuri-si-creati.ro.

● Premii:

- Premiul I la Secțiunea Teatru scurt, Festivalul Concurs Național de Literatură, Moștenirea Văcăreștilor, Târgoviște, 2014, Ediția XLVI, cu piesa de teatru Mesagerul.
  - Premiul „Mircea Horia Simionescu“ al Societății Scriitorilor Târgovișteni la Secțiunea Proză scurtă, Festivalul Concurs Național de Literatură, Moștenirea Văcăreștilor, Târgoviște, 2014, Ediția XLVI.
  - Mențiune, atât la Secțiunea poezie, cât și la Secțiunea proză, la Concursul Internațional STARPRESS, 2014.
  - Premiul I - Dosoftei, 2015 cu vol. Oameni și frunze,
  - Premiul II - Dosoftei 2015 cu vol. Umbre.
  - Premiul I Labirunturi autumnale, Însemne culturale, 2015, Secțiunea DRAMATURGIE.
  - Mențiune - Secțiunea Eseu, Festivalul Concurs Național de Literatură, Moștenirea Văcăreștilor, Târgoviște, 2015, Ediția XLVII.
  - Premiul Special volumul de poezie Umbre, Vișeu de Sus concursul Armonii de primăvară, 2016.
  - Premiul pentru „Cartea de teatru“ a Ligii Scriitorilor pentru anul editorial 2016
  - Trofeul ASOCIAȚIA CONSTANTIN BRÂNCUȘI, Timișoara, pentru volumul „Sinusoide“
- Lansări de carte:
- Lansare de carte, Culegerea de creație literară Colaj, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, 04.08.2014, la întâlnirea literară a Ligii Scriitorilor, Filiala Banat-Timișoara și prezentarea volumelor Rătăciri, Paradigme și Destin fără aripi în cadrul aceleiasi întâlniri.
  - Lansare de carte: Rătăciri, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, Paradigme, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, Destin fără aripi, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2014, Antologia Micuții scriitori din Banatul Montan, Editura

Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2015 la ASOCIAȚIA CONSTANTIN BRÂNCUȘI, Timișoara.

- Lansare de carte, Oameni și frunze, Umbre în cadrul Întâlnirii Literare a LS, Timișoara, octombrie 2015.
- Lansare de carte „În colivie“, mai 2016, ASOCIAȚIA CONSTANTIN BRÂNCUȘI, Timișoara.
- Diplomă de excelență din partea ASOCIAȚIEI CONSTANTIN BRÂNCUȘI, Timișoara, 2015, 2016 și 2017.
- Lansare de carte „Sinusoide“ și „În bătaia peniței“, martie 2017, ASOCIAȚIA CONSTANTIN BRÂNCUȘI, Timișoara.
- Diplomă de excelență din partea Ligii Scriitorilor Filiala Timișoara Banat pentru participarea la proiectul european „Tastes of Danube Gusturile Dunării“ prin coordo ziarul Caraș Severinul în şapte zile.narea unei antologii naționale „Gustul păinii“.

Membru în Asociații Culturale:

- MEMBRU ÎN LIGA SCRITORILOR FILIALA TIMIȘOARA BANAT conform deciziei Nr. 572 / 04.2014.
- MEMBRU ÎN ASOCIAȚIA CULTURALĂ CONSTANTIN BRÂNCUȘI începând cu 2015.
- Despre operele mele literare mele au scris:
  1. Marciana Corici - despre volumul „Îndrăgostiți de poezie“, în revista Reflex 4-6/2009.
  2. Adrian Popescu - despre volumul „Colaj“, în ziarul Caraș Severinul în şapte zile, An. VIII, august / 2014.
  3. Antuza Valentina Dărlea despre „Rătăciri“, „Paradigme“, antologia Micuții scriitori din Banatul Montan în Confluențe literare, Ediția nr. 1643 din 01.07.2015, Anuarul LSFTBD Nr. 6 / 2015, site-ul ecreator 02.07.2015.
  4. Mariana Strungă „Destin fără aripi“, în cadrul Întâlnirii Literare a Asociației Constantin Brâncuși din 30 mai 2015 lansare de carte.
  5. Doina Drăgan, cronică la volumul „Oameni și frunze“, în ziarul

Caraș Severinul în şapte zile, Anul IX, 22 octombrie - 2015, în Anuarul LSFTBD Nr. 6 - 2015, în revista „În bătaia peniței“ An. 1, Nr. 1, 2016.

6. Adrian Crânganu, despre volumul Micuții scriitori din Banatul Montan, în ziarul Caraș Severinul în şapte zile și Anuarul LSFTBD Nr. 6.

7. Bianca Meteș, cronică la volumul Gustul pâinii, în ziarul Caraș Severinul în şapte zile, Anul IX, Nr. 365, 4-10.

8. Cunoașterea de sine, Ana-Cristina Popescu, Vatra Veche, Anul VI, Nr. 8 (68) august 2014, despre volumele „Rătăciri“, „Paradigme“, „Destin fără aripi“, „Colaj“.

9. Cunoașterea de sine, Ana-Cristina Popescu, Agora literară, septembrie 2014, despre volumele „Rătăciri“, „Paradigme“, „Destin fără aripi“, „Colaj“.

10. Cronica faptului mărunt, Oameni și frunze, Ana-Cristina Popescu, Agora literară, decembrie 2015.

11. Ioan Romeo Rosiianu, cronică la volumul Gustul pâinii, în revista „În bătaia peniței“ An. 1, Nr. 1, 2016.

12. Ana Zlibuț, cronică la volumul Gustul pâinii, în revista „În bătaia peniței“ An. 1, Nr. 1, 2016.

13. Ion Turnea, despre volumul Micuții scriitori din Banatul Montan în Anuarul LSFTBD Nr. 6 2015; despre „Rătăciri“, „Paradigme“, „Destin fără aripi“ în ziarul Caraș Severinul în şapte zile, An. VIII, august / 2014, despre volumul „În colivie“ mai 2016.

14. Despre volumul „În colivie“, 2016: Cezarina Adamescu (rev. În bătaia peniței), Ștefan Doru Dăncuș (ziarul Caraș Severinul în şapte zile), Mariana Strungă și Antuza Valentina Dârlea (Cenaclul Asociație Constantin Brâncuși).

15. Despre volumul „Sinusoide“, 2016, Ion Turnea în ziarul Caraș Severinul în şapte zile.

16. Despre volumul „În bătaia peniței“, 2016, Mădălina Doman în ziarul Caraș Severinul în şapte zile.

Cuprins:

Printre pietre	pag. 4
Doar o clipă	pag. 6
Două mâini	pag. 8
O aud în fiecare noapte	pag. 10
O carte pentru o palmă	pag. 12
N-am ce să spun	pag. 15
Aripi	pag. 18
„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată“.....	pag. 20
Eu sunt răspunzător de floarea mea	pag. 22
Frumoasă-în tinerețea, însă omul nu știe să se bucure de ea	pag. 24
Vorbe	pag. 26
De ce?	pag. 28
Lovit de fulger	pag. 30
Captivii în cerc	pag. 31
În afara cercului	pag. 33
Zâmbete	pag. 35
Un fir de păpădie	pag. 37
Bătrânnii	pag. 39
Unde și când?	pag. 42
Gustând din pâine	pag. 44
Albastru și galben în opera scriitorului Mihai Eminescu	pag. 48
Reorganizare	pag. 50
Din iubire pentru glia străbună	pag. 52
Musca	pag. 54
Dificultăți de învățare induse prin raportare la „Rătușca ce urâtă“ a scriitorului Hans Christian Andersen	pag. 57
Valorile expresiei „A da în gropi de prost ce e“ în limba română	pag. 60
Satul cu portul strămoșesc, tradițiile și obiceiurile lui desprinse din poeziiile în grai bănățean	pag. 65
Simbol și culoare în operele scriitorilor Lucian Blaga, Ion Barbu, Tudor Arghezi, Alexandru Macedonski, Mihai Eminescu și George Bacovia	pag. 70
De la viclenie, trădare, apocalipsă, la începutul poveștii adevarate	pag. 81
Ruinele, oglinda rădăcinilor noastre	pag. 85
Oglinda defectelor omenești prin opera scriitorului Grigore Alexandrescu	pag. 91
Focul ca simbol	pag. 96
Despre „Şeherezada“	pag. 103
În căutarea unor firmituri de lumină	pag. 104
Cuvântul și pâinea	pag. 108
Prefață la volumul „Dor de rădăcini“ a scriitorului Ion Turnea	pag. 113
Un arhitect al cuvintelor	pag. 115
O Tânără care a înțeles dansul tainic al stelelor și a gustat ambrozia înălțimilor	pag. 118
Despre <i>Restaurantul lui Emily</i> , autor Gabriela Dagmar PREDA	pag. 122
Despre autorul volumului	pag. 126

ISBN: 978-606-8725-71-0